

De incarnatione verbi

TOY AriOY A0ANAEIOY AOrOE TIEPI THE ENAN0PQI1HEEQE TOY
AOrOY KAI THE AIA EQMATOE IPOE HMAE ETIIOANEIAE AYTOY

1.1 AvràpKCOç èν roίç Tipo rovrcov èk noXXcov ôXiya SiaXafiovreç, irepi rfjç rcov È0vcov nEpi rà EİScoXa nXàvqç Kai rfjç rovrcov SEtenSaipoviaç, ncoç èç àpxfjç rovrcov 1.1 yéy/ovev q EvpEOiç, on èk koíkioiç oi àv0pconoi Èavroίç rf]v npôç rà EİScoXa 0pr|(JKxiav énEvórpav àXXà yàp xàptrt Oeov oqpàvavrEÇ ôXiya Kai nepi rfjç Oeioî tptoc tou Aóyov tou Etarpôç Kai rjç eiç navra npovoiaç Kai Svjàpccoç avrov' Kai ô'n ó àya0ôç Ilanip rovrcov rà navra SiaKoopEİ Kai rà navra un' avrov KivEvrat nal Èv aura) ^coonoisirav cpépE Karà àKoXov0iav, paKàpiE Kai àXq0wç cpiXóxpiorE, rfj nspi rfjç svoE|3Eíaç niant, nal rà nspi rfjç Èvav0pconfj(5£coç rov Aóyov SipycJCÓPEÓa, nal nEpi rfjç Osiac avrov npôç tqpâç émcparEiaç SqXco ocopEV' f]V 'lovSaioi pÈv 5ia|3àÀòovoiv, 'TXXqvEç Sè xXsvà^ovcnv, qpEİç SÈ npooKwovpEV iv' Èn pàXXov èk rfjç SoKOveqç EvrEÀsiac rov Aóyov pEİÇova Kai nXEiova rf]v eiç avròv £voé|3Eiav Exnç- 1.2 "Ooco yàp napà roίç ànioroiç xXEvá^Erat, togovtco pEİÇova rf]v nspi rfjç 0sòrr|Toç avrov paprvpíav napéxÉV on te a pf) KaraXap|3àvovoiv àv0pconoi coç àSvvara, ravra avrôç ÈmSsÍKwrai 5v vara' Kai à coç ànprnfj xÀfvàÇovoiv àv0pconoi, ravra avrôç rfj Èavrov àya0órqn Evnpsnfj KaraoKEvà^er Kai à aocpiÇôpEvoi oi àv0pconoi coç àv0pcomva yrXcoot, ravra avrôç rfj Èavrov SvjàpEi 0Eia ÈniÔEİKVvrai, rf]v pÈv rcov síScoXcov cpavraoiaç rfj vopt^opévq Èavrov svrsXsía Sià rov oravpon Karaorpépcov, rovç Sè xÀEvà^ovraç Kai àmorovvraç psransi0cov àcpavcoç coúte rf]v 0Etôrqra avrov nal 5v vapiv ÈmyivcooKEiv. 1.3 Eίç Sè rpν nEpi rovrcov Sifiypoiv, xp^ict rjç nòv npoEipqpévcov pvrjppç' iva Kai rf]v airiav rfjç Èv acopan cpavEpcooECOç rov rooovrov Kai rqXiKOÔrov narpiKov Aóyov yveovat Svνq0fjç, nal pf] vopioqç on cpvGECOç àKoXov0ia acopa nrcpópEKEv ó Xcorfjp' àXX' òn àoajparoç wv nfj cpvoEi, nal Aóyoç vnàpxcov, ôpæç Karà cpiXav0pwniav Kai àya0órqra rov Èavrov Ilarpôç, Sià rf]v qpæv oærqpiav, èν àv0pconivcp acopan flpív nEcpavÉpw rai. 1.4 IpénEi Sè nocovpévonç qpàç rf]v nrpì rovrov Sifjypoiv, npÓTEpon nEpi rfjç rwv ôXwv KncJÉæç xai rov ravrqç Aqptovpyov Oeov EİnEiv, iva ovrcoc Kai rf]V rav rqç àvanaiivioiv vnò rov Karà rf]v àpxpv avrf]v Sqpi ovpyrpavroc Aóyov yEyEvfj(j0ai à^ioç àν nç ©scopfpEiEV ovSèν yàp Èvavnov cpavfjoErai, eī Si' ov ravrvv ÈSqpcovp yqoEV ó narfjp, Èv avrò Kai rf]V ravrqç ocorppíav Eipyáoaro.

2.1 Tf]v Sqpiovpyiav rov KÔapov Kai rf]v rcæv nàvrwv ktioiv noXXoi Scapôpcoç È^EtXf|(paoi, Kai æç ÈKaaroç fl0ÉXpoEV, ovrcoc Kai copioaro. Oi pÈv yàp avropàrcoç, Kai coç et v xe, rà navra yEyEvfj(j0ai Xéyovoiv, coç oi 'EniKovpEioc, oī Kai rf]v rcov ô'Xcov npòvocav Ka0' Èavrcov ovk Eivai pv0oXoyovvrEÇ, àvnKpvc napà rà Èvapyfj Kai cpacvôpEva XéyovrEÇ. 2.2 Eī yàp avropàrcoç rà navra x^piç npovoiaç Kar' avrovç yéyovEV, 'Sei rà navra ànXcôç yEyEvfjcy0ai Kai ôpoia Eivai Kai pf] Scàcpopa. 'Qç yàp Èni (jcoparoç Èvôç 'Sei rà nàvra Eivai fjXiov rj osXfjvqv, Kai Èni rcov àv0pconcov 'Sei tò ô'Xov sivaì xÉlpa> H ócp0aXpón, fj nóSa. Nvv Sè ovk è'citi pÈv ovrcoc ôpcopEv Sè tò pév, rjXiov rò Sé, (jsXfjvqv rò 8é, yfjv Kai nàXiv Èni rcov àv0pconivcov ocopàrcov, rò pév, nóSa' rò Sé, xsípa' rò Sé, KEcpaXfjv. 'H Sé roiavrq Siàra^iç ovk avropàrcoç avrà yryEvfj (J0ai yvcopi^Ei, àXX| airiav tovtcov npoT]ysicj0ai Seikvvoviv àcpl flç Kai ròv Siara^àpsvov Kai nàvra noifjaavra Oeòv È'on voEiv. 2.3 'AXXoi Sé, Èv oiç Èan Kai ó péyaç nap' 'TXXqoi ElXàrcov, èk

ηρονοΚεῖρὲνρς Καὶ ἀγχνρχνον ἱἰΑρς ηηοἱρ ΚἘῖναι χὼν Οεδὲν χὰ δΑα ΣἰρϷοννχρ PH
 γὰρ Suva ο0αι χἰ ηοἱφἰοἰ χὼν Οεδὲν εἰ πρ ηρονηΚΕΚἰο ρ νΑρ' αἰονΕρ Καὶ χὰ) χεκκονἰ
 ηρονοΚΕἸο0αι 5σἰ χὼ ζἰνΑον, ἰνα Καὶ ἐρἰὰοο0αι 8wr|0fi. 2.4 Ονκ ἰοοἰ 5ἔ κονχο
 Αἰγοννχς ὄχι ἄο0ἔνσιαν ηΕἰρἰοἰἔαοἰ χὰ) ©egx εἰ γὰρ ονκ εοχι χρἰς ἱἰΑρς ανχὼς αἰχἰος,
 ἄΧΑ' δΑως ἔ^ ννοΚΕἰρὲνρς νΑρς ηοἱΕἰ χὰ ὄνχα, ἄο0Ενρς ΕνρἰοΚσχαἰ, πρ Swapeνoς
 ανῆν χρἰς ἱἰΑρς ἐρἰὰοο0αι χἰ χων γΕνoρὲνρν (oonxp ἀρέΧχι Καὶ χον χσκκονoς
 ἄο0ἔνΕτὰ ἔοχι χὼ πρ 5νναιο0αι κοἰρἰς χὰ>ν ^νΑαἰν ἐρἰὰοο0αι χἰ χἔν αναγΚαἰοεν. Καὶ
 Κα0' ννὸ0ΕΟἰν γάρ, εἰ πρ πν ρ νΑρ, ονκ ἄν Εἰρἰὰοαὸ χἰ ὁ Οεος. Καὶ ηὰ)ς ἔχι ηοἱρχνρς
 Καὶ Σπρἰονρἰδς ἄν ΑεχΟεἰρ ἔ^ ἔχέρον χὼ ηοἱΕἰν ἔοχρκγἰς, Αἒγα) 5ρ ἔκ χρς νΑρς; 'Εοχαἰ
 5ἔ, ἔἰ ονχἔς ῥΧῑ, Καχ' ανχονς ὁ Οεδς ΧΕΧνἰρς ρὸνον Καὶ ον Κχἰορς ῥἰς χὼ χἰναι, εἰ γῆ
 χρν ννοΚΕἰρὲνρν νΑρν ἐρἰὰΧχχαἰ, χρἰς 5ἔ νΑρς ονκ ἔ'οχἰν ανχὼς αἰχἰος. Κα0δΑον γὰρ
 ον5ἔ Κχἰορς αν Ἀῆχ0ῆρ, ἔἰ γῆ πρ κχἰ)εἰ χρν νΑρν, ἔ^ ρς Καὶ χὰ ΚΧἰο0ἔνχα γχἰοννν.
 2.5 Οἱ 5ἔ ἄνὸ χὼ)ν αἰρέοΕWν ἄΧΧον ἔανχοἰς ἄνανΑἄχκονχαἰ Σπρἰονρἰδὸν χων ηὰνχων
 ηαρὰ χὼν ηαχέρα χον Κνρἰον ρρσον 'Ἰροον Χρἰοχον, χνρρΑἰ)χκοννΕ) ρἒγα Καὶ ηχρἰ ἄ
 (ρ0ἔγγονχαἰ. 2.6 Τον γὰρ Κνρἰον Αἒ γονχος ηρδς χονς 'ἰovSαἰονς| «Ονκ ἄνἔνννχΕ ὄχι
 ἄν' ἀρχνρς ὁ Κχἰοας ἀρoEV Καὶ 0fjXν ἘνοἰρoEV ανχονς; Καὶ Εἰνχν' ενεκεν χονχον
 ΚαχαΧδἰρEἰ ἄνoρσονος χὼν ηαχέρα Καὶ χρν ρρχέρα ανχον Καὶ ηροοΚοΑΑρ0rἰοEχαἰ χρἰ
 γνναιΚἰ ανχον| Καὶ Εοονχαἰ οἱ Svo εἰς οὰρΚα ρἰαν»' Εἰχα ορρἰνρν χὼν Κχἰοανχὰ
 ρρἰοἰν «"Ο ονν ὁ 0ῆὈς οννε)εν^εν, ἄνoρσονος ρρ χωρἰ)έχG)», -ηὰἰς ονχοἰ ζἰένρν χον
 ηαχρδς χρν κχἰοἰν Εἰἰἄγονοἰν; εἰ 5ἔ Καχὰ χὼν 'ἰcoἄννρν ηάν χα ηΕρἰΧα|3ὸνχα Καὶ
 Αἒγονχα «ηὰνχα 5ἰ' ανχον ἔγἔνΕΧο, Καὶ χωρἰς ανχον ἔγἔνΕΧο ον5ἔ εν», ηὰ)ς ἄν ἄΧΧος
 Εἰρ ὁ Σπρἰονρἰδς, ηαρὰ χὼν ηαχέρα χον Χρἰοχον;

3.1 Ταυχα ρἔν ονχοἰ ρν0οΑογονοἰν. 'Η 5ἔ εν0εος SiSaoKaAia Καὶ ρ Καχὰ
 Χρἰοχον ηἰοχἰς χρν ρἔν χονχων ραχαἰοΧογἰαν d)ς ἄ0ῆὈρρα 5ἰα|3ἄΧΧῑ. Ονχε γὰρ
 ανχορὰχως, Siἄ χὼ πρ ἄηροδρρα Εἰναι, ονχε ἔκ ηροἰἰνοΚσἰρὲνρς νΑρς, Siἄ χὼ πρ
 ἄο0ῆνρἰ Εἰναι χὼν Οεδὲν ἄΧΧ' ἔ^ ονκ ὄνχων Καὶ ρρ5αρἰἰ ρρSαρἔς νηὰρχνονχα χὰ δΧα
 εἰς χὼ Εἰναι ηΕνοἰρ ΚἘῖναι χὼν Οεδὲν 5ἰἄ χον Αδγον οἰῖεν, ρ ρρἰοἰ 5ἰἄ ρἔν Mgἰvoegjς·
 «'Εν ἀρxfj ἘνοἰρoEV ὁ 0ῆὈς χὼν ονρἰνδὸν Καὶ χρν γρν»' 5ἰἄ 5ἔ χρς αχρΕΧἰρἔαχρς
 |3ἰ|3Χον χον ηοἱρὲνoς| «ηρwxον ηὰνχων ηἰοχΕνοον, ὄχι εἰς ἔοχἰν ὁ Οεδς, ὁ χὰ ηὰνχα
 Κχἰοας Καὶ Καχαρχἰοας, Καὶ ηοἰρoας ἔκ χον ρρ ὄνχος εἰς χὼ Εἰναι.» 3.2 "Οηῆρ Καὶ ὁ
 ηανΧος ορρἰνρν (ρρoχ «ηἰοχEἰ νοονρEV Καχρρἰο0αι χονς αἰοενας ρρρἰαἰ Οεον, εἰς
 χὼ πρ ἔκ ρρἰνoρὲνρν χὰ ^ΧενὸρEνα γΕγονἔνἰ.» 3.3 'Ο Οεδς γὰρ ἄγα0δς ἔοχι,
 ρἄΧΧον 5ἔ ηρἰρ χρἰς ἄγα0δρχνος νηὰρχνEἰ' ἄγα0(ρ 5ἔ ηχρἰ ονSενδς ἄν γἔνοἰχο ρρ0δνος'
 Ὀ0ῆV ονSενἰ χον Εἰναι ρρ0ονρoας, ἔ^ ονκ ονχἔν χὰ ηὰνχα ηχνοἰρΚΕ 5ἰἄ χον ἰSἰov
 Αδγον χον Κνρἰον ρρἔν 'Ἰροον Χρἰοχον| Ἐν οἰς ηρδ ηὰνχἔν χγἰν Ἐνἰ γρἰς χὼ
 ἄνoρG)ncον γένος ἘἌΕρoας, Καὶ 0ῆwrἰoας ρος ονχ ἰΚανδὸν Εἰρ Καχὰ χὼν χρς ἰSἰας
 γΕνέοΕGἰς Αδγον SiαρἔνEἰν ἄχι, ηἈἔον χἰ χαρἰCδρEVOς ανχοἰς, ονχ ἄνΑως, GἰonΕρ
 ηὰνχα χὰ Ἐνἰ γρἰς ἄΧογα)ῥἰα, εκχἰοε χονς ἄνoρἔνονς, ἄΧΧὰ Καχὰ χρν Ἐανχον ΕἰΚὸνα
 ἘνοἰρoEV ανχονς, ρχχαSονς ανχοἰς Καὶ χρἰς χον ἰSἰov Αδγον SννὰρEΓἰς, ἰνα κοονΕρ
 ΟΚἰἄς χἰνἄς εχονχες χον Αδγον Καὶ γΕνδρEνοἰ ΧογἰΚοἰ Siαρἔνσιν Ἐν ραΚαρἰδρχνἰ
 8ννρ0G)οἰ,)ἔἄννες χὼν ἄἈρ0ἰνδὸν Καὶ ὄνχως χων ἄἰοἰν Ἐν ηαρSχἰoo) |3ἰov. 3.4 ΕἰSαἰς
 5ἔ ηἈΧἰν χρν ἄνoρoἰnG)ν εἰς ἀρρḠEρα νενεἰν Sννἰρὲνρν ηροαἰρEοἰν, ηροΧα|3ἄ)ν
 ρορραΧἰοαχο νδρw Καὶ χὼνco χρν 5ο0Εἰοαν ανχοἰς χὰρἰν. Εἰς χὼν ἔανχον γὰρ
 ηαρὰSστοον ανχονς Εἰἰαγἰcὸν, εSgἰκεν ανχοἰς νδρον ἰνα εἰ ρἔν ρρνΧἄ^αιEV χρν
 χὰρἰν Καὶ ρἔνοἰEV ΚαΧοἰ, εκκοἰ χρν ἔν ηαρἈΕἰορ ἄΧννον Καὶ ἄννSννον Καὶ
 ἀρἔρτρνον)ἔρἰν, ηρδς χw Καὶ χρἰς ἔν ονρἰνοἰς ἄ(ρ0αρἰοἰας ανχονς χρν ἔηαγἰEΑἰαν
 ἔ'xEtv εἰ 5ἔ ηαρἈἰEV Καὶ οχρἰρὲννΕ) γένοἰνχο (πανΧοἰ, γἰνwoΚοἰEV ἔανχονς χρν ἔν
 0ανἄχο) Καχὰ (ρἰοἰν ρρ0ορἄν νηορὲνEἰν, Καὶ ρρΚἘἰ ρἔν ἔν ηαρSχἰοα))ῥἰν, 5ἔ

τοῦτον Χοινὸν ἀνοθῠρjοKovΤαϑ πένEiv ἐν τῷ @averno Kai ἐν Τῆj cp0opçù 3.5 Τοῦτο Sὲ Kai fl 0Ei'a Υρctcprl nποcηqπαίνEi XEYovoa ἐκ ηποoconov τὸν Oeoit «'Ανὸ navTÔç ζjvXov τὸν ἐν τco napà0EÎcKp (SpcooEi cpcxYfi' à™ Sὲ τὸν ζjvXov τὸν γvvçóncEiv KaXὸν Kai novripὸν ον cpàYEO0E ànl avTovl f) 8' àv fl|pépa cpayriciOE, @avario àno0avEÎo0E.» Tὸ Sὲ @avárcp ano 0avξio0E, ri av àXXo Eir| rj τὸ pf] pόνov àno0vf)OKEiv, àXXà Kai ἐν Τῆj τὸν 0avàρον cp0opa SiapένEiv;

4.1 'Tcrcoç @avpàÇeic τῆ SfjnoTE nepi rrjç ènav @pconrpEioç τὸν *Aóyov* ηπο0épEvoι XéyEiv, vvv nepi Trjç àpxnc rœv àv0pcóncov Siqyovp£0a. 'ΑXXà Kai τὸν ονκ àXXόρπιόν èον τὸν OKonov rrjç 5ir|YHæCÛ<>' 4-2 'AvàYKp yàp ppàç Xéyovzaç nepi Trjç eic fl|pàç èmcpavEÎaç τὸν Zcorfjpoç, XéyEiv Kai nEpi Trjç riov àv0pconcov àpxrjç, iva YivçðdKpç on fl flpiov ama èKEÎvcp yéyovc ηπόcπαcnc Trjç κci0 ôSov, Kai fl flpcov napà^aoic τὸν Aoyov rpν cpiXav0pconia v è^EKaXéoaTo, (votc Kai eic fl|pàç cp0àoi κciî cpavrvjai τὸν Kvpiov Èv àv0pconoiç. 4.3 Trjç yàp òkeivov èvocopaTiðcJECOç fl|pEÎç yEyðvapEV vnð0Ecnc, Kai Sià rf|v qpiov <xorr|pian ècpiXavOpconEvaaro Kai ἐν àv0pconívco yEvéo0ai κciù cpavrvjai ocopan. 4.4 Ovtcoç pèn ονν ó Oeðç τὸν àv0pconov 7iE7toir|KE, Kai πένEiv fl0éXpoEV ἐν àcp0apcncç àv0pconoi Sὲ KaToXiycopfj oavTEÇ κciù ànooTpacpένTEÇ rpν ηπόç τὸν Oeòv Karavðpcnv, XoyioàpEVOi Sὲ κoiù èmvojfcravTEÇ Èavroic rpν KaKÎav, (oonep ἐν τοic ηποcοioic èXéx@p, soyov rpν ηποanξiXp0EÎoav τὸν 0avàρον KarÔKpicnv, κoiù Χοινὸν ονκ eti coç ysyðvaoi SiépEvov àXX| coç èXoyiÇovro SiEcp0EÍpovTO' Kai ó 0àvaToç avrcov ènpàrEi |3aoiÀ£V(j0v. 'H yàp napàJBaoic Trjç ÈVToxfjç EÎÇ TÒ KETÔ CpVOIV avTOVÇ ènéoTpeCpEV, iva, WOTIEp OVK OVTEÇ yEyÔvaOIV, οντοoç Kai rpν eic τὸ pp Eivai cp0opàv vnopEÎvcoç τco xpðvco eikòtcoç. 4.5 Et yàp cpvcnv exovtec τὸ pp Eivai noTE, Τῆj τὸν Aoyov napovoia Kai cpiXav0pconia eic τὸ EÎvai èKÀ.rj0r|oav, cκóXov 0ov flv KEVG)0ένΤαç τὸνç àv0poðnovç Trjç nEpi Oeov èνvoiaç Kai eic Ta ονκ ονΤα ànooTpacpένΤαç, ονκ òvΤα Y^p è<m Ta KaKa, ονΤα 8ὲ Ta KaXa, ènEi8f|7iEp goto τὸν òvτοç 0EOV yEyòvcKK, K£voo0fjvai Kai τὸν Eivai ζει. Τοῦτο 8ὲ èoTt τὸ 8iaXv0ένΤαç πένEiv ἐν τῷ @avccup Kai Τῆj cp0opa. 4.6 'Eoti pèn Y&p KaTa cpvcnv àv0poonoç 0vr|TÔç, Ste Siq è^ ονκ οντῶν yzyovùç. Aià Sὲ Tiqu ηπόç τὸν ονΤα ópoiÓTr|Ta, rjv eî ècpvXaTTE Sià Trjç ηπόç avTÒv KaTavofjoEWç, rj|3XvvEV av Tiqu KaTa cpvcnv cp0opáv, Kai 'jjeivev acp0apToç' Ka0cùTEp fl oocpía cprpív «EIpovoxH vðpwv, ^E^aicocnc àcp0apcùaç»' acp0ap toç Sὲ gjv, ÈÇr| Xoitidv wç Oeðç, cvç nov Kai fl 0Eia Υpacprl τὸντο orpiaίνEi Xéyovoa «Eyu* EÎna Oeoî èoTE, Kai vioi vipiòTov navTEÇ' vpEic Sὲ cùç àv0pconoi àno0vrjοKETE, Kai cbç eic tgðv àpxovTCOV kottete.»

5.1 'O pÈv Y&P @æç ον pόνov è^ ονκ οντῶν fl|pàç tiekoítikev, àXXà Kai τὸ KaTa 0EÒV Çrjv i|Pv èxapíoaTo Τῆj τὸν *Aóyov* xápiTi. Oi Sὲ av0pconoi, ànooTpacpένTEÇ Ta aicónvia, Kai ovp|3ovXía τὸν Sia^ðXov eic Ta Trjç cp0opàç èmoTpacpένTEÇ, ÈavToic aÎTioi Trjç ἐν τὸ) @avoITcp cp0opàç yeyðvamv, ονtec pèn cbç ηποEÎnov KaTa cpvcnv cp0apToί, xðpiTi Sὲ Trjç τὸν Aoyov pETovcnaç τὸν kotð cpvcnv èKcpvYÔvTEÇ, eî pEpEvfjKEioav KaXoi. 5.2 Aià Y«p τὸν οννόνΤα τὸντοic Aoyov, Kai fl KaTa cpvcnv cp0opà ToVTCOV ονκ ^yy^C8' KOC0WÇ Kai fl oocpía cpiqcnv «'O Oeðç è'kticje τὸν àv0pcvnov èni àcp0apcna, Kai EIKÓva Trjç îSíaç aiSiÔTr|Toç' cp0óvcp Sὲ 8ia|3ðXov 0àvaToç EÎorjX0Ev eic τὸν ΚÓορον»' Τοῦτον Sὲ Y^vopÉvov oí pÈv av0poonoι àné0vr|OKOV, fl Sὲ cp0opà Χοινὸν KaTl avTWV fjKpa^E, Kai jtXeiov τὸν KaTa cpvcnv íoxðovoa Ka0' ðXov τὸν Yevovc, oco Kai Tiqu COTEiXiqv τὸν Oeíov Sià Tiqu napà|3acnv Trjç èvToXrjç KaTl avTWv ηποEiXf|cpEi. 5.3 Kai Y&P Kai ἐν τοic nXrippEXrjpacnv oi av0pconoi ονκ axpic opcov ùpicjπένcov EÍoTiíKEioav, àXXà KaTl ðXiyov ènEKTEivðpEvoι Χοινὸν Kai eic aperpov èXr|Xv0acnv, è^ àpxrjç pèn EvpETai Trjç KaKÎaç Y^vápEvoι, Kai Ka0' èavTWv τὸν 0àvaTov ηποKaXEòàpEvoι Kai Tiqu cp0opáv iioTEpov Sὲ eic àSiKÎav èKTranένTEÇ Kai

napavopriav nâoav vnep|3aXôvTEÇ, Kai pp évi xaxo) ioràpEvoi, àXXà navra xaxvâ Kaivoiç èmvoovvTEÇ, àxôpEOToi nEpi rô àpapràvEiv yEyovaoi. 5.4 MoixEíat pèn yàp poav Kai xXonai navraxov, cpónwv 8è xai àpnayœv nXpppç pv p ovnpnaoa yfj. Kai vôpov pèn ovk pv cppvriç nËpi cpOopàç Kai àSixíac' navra 8è rà nana xaO' éva xai xoivfj napà nâoiv ènpàvTETo. nôÀEiç pèn xarà nóXecov ènoXèpovv, Kai èOvp xarà èOvaiv pyÉipEro' Sxpppro 8è naca p oixovpévvp oràcEGi Kai pàxaiç, Èxàorov cpiXovEiKovvroç èv rà) napavopEiv. 5.5 Ovx pv 8è rovrwv paxpàv ovSè rà napà (pvaiv, àÀÀ' wç EinEV ó rov Xpiarov pàprvç 'AnòToXoc «Aí te yàp OpÀfiai avvœv pErpÀ Xa^av rpv (pvcnxpv XPWV eA Tîv Tiapà (pvoiv ôpoiœç 8è xai oi àppEVEÇ, àcpévTEÇ rpv (pvoixpv XPñaiiv Tliç OpÀEíac, è^ExavOpoav èv rp ôpè^Ei avrœv eiç àÀÀpÀovç, àppEVEÇ Èv apelen rpv àoxqpoovvpv xarEpyaÇôpEvoi, xai rpv àvrtpia Oiaiv pv i'8ei rrjç nÀàvpcç avraiv èv éavroiç ànoXap|3àvovTEÇ.»

6.1 Aià Sri actura nXEíov rov ©avàrov xparpoavroç, xai vpç cpOopàç napapEvovopç xarà rcôv àv0po)na)v, rô pèn roev àv0pa)na)v yèvoç è(p0ËipËro, ó 8è XoyiKÔç Kai Kar' Eíxóna yEvôpEvoç àv0pœnoç pcpaví^ETO' Kai rò uno rov ©eov yEvôpEvov è'pyov napantûXXvro. 6.2 Kai yàp noti ó ©àvaroç, wç npoEínov, vôpœ Xoinôn ioxve koO' ppaíiv xai ovx oióv te pv rôn vôpov èxcpvvEiv, Sia rò vnò ©eoo TE0Eí0oar rovrov rrjç napà|3àoEa)ç xàptv Kai pv àronov ôpov xai ànpEnèç rô yivôpEvov àXpOwç. 6.3 'Aronov pèn yàp pv Eíñónvra rôn ©eòv rjËÚoao0ai, (vot e vopo0ËTpaavroç avrov ©avara) àno0vpokeiv rôn àv0pa>nov, eí napà|3aip rpv èvToXpv, prrà rpv napà|3aav pp àno0vp<JXEiv, àXXà XvËG0ai rôn rovrov Xôyov. Ovk àÀp0pç yàp flv ó ©eòç, eí Eíñônvroç avrov àno0vpoxEiv ppàç, pp ànè0vpoxEV ó àv0pa) noç. 6.4 'AnpEnèç 8è flv nàXrv rà àna^ y^ôpEva Xoyixà Kai rov Aôyov avrov pEraoxónvra napanòXXvoOar, Kai nàXrv eiç tó pp Eívai 8ià rrjç cpOopàç èniorpècpEiv. 6.5 Ovk à^iov yàp pv rrjç àya0ôrr|Toç rov ©eov rà vn' avrov yevopeva Siacp0Eípe00ai, 8ià rpv napà rov 8ra|3ôXov yEvopévvpv roiç àv0pa)noiç ànàrv. 6.6 'AXXa)ç te Kai rvw ànpEnEoràrvw pv rpv rov ©eov réxvpv èv roiç àv0pa)noiç à(paví^E00ai p Srà rpv avrœv àpèXEiav, p Srà rpv rvw Saipôvwv ànàrv. 6.7 O0Eipopéva)v roívvv rá)v XoyiKG)v xai napanoXXvpévww rovrov Epyajv, ri rôn ©eòv è'Ssi noiEíiv àyci0ôn ôvra; àcpEivar rpv cpOopàv Kar' avrwv iox^eiv, xai rôn Oàvarov avrœv xparEiv; xai ríç p xpeíatov xai è^ àpxçç avrà YËvè00ai; è'Ssi yàp PP yEvè00ai, p yEvàpEva napapsXpOp vai xai ànoXè00ai. 6.8 'AoèvËfia yàp pàXXov xai ovk àyci00Tpç èx rrjç àpsXEíac yivaiOKETai rov ©eov, eí noipoaç napopà cpOappvai rò éavrov è'pyov, pnEp eí pp nEnoipKEi xarà rpv àpxpv rôn àvOpœnov. 6.9 Mp noipoavroç pèn yàp ovx pv ó XoyiÇôpEvoç rpv ào0évEiav, noipoavvoç 8è xai eiç tó Eívai KTÍoavroç, àrontûrarov pv ànòXXvoOat rà è'pya, xai pàXiara èn' ox)|Ëi rov nEnoipxôroç. 6.10 Ovxovv eSei 6.10 rovç àvOpœnovç pp àqnèvai (pèpE00ai rp cpOopà, 8ià rò ànpEnèç xai àv^iov Eívai rovro rrjç rov ©eov àya0ôrrproç.

7.1 AXX' (vonEp e8el rovro ysvéoOai, ovroç xai èx rajv èvavricov nàXtv àvríKEirai rô npôç rôn ©eòv EvXoyov, wote àXp0fj cpavpvai rôn ©eòv èv rfj nEpi rov ©avàrov vopo0Eoia' àronov yàp pv Srà rpv ppœv axpèXEiav xai Siapovpv ipEvorpv cpavpvat rôn rrjç àXp0Eíac narèpa ©eov. 7.2 Tí ovv e8ei xai nEpi rovrov yEvè00ai p noipoat rôn ©eòv; pEràvoiaiv èni rp napà|3àoEi rovç àv0pa)novç ànairpoai; rovro yàp àv rtç à^iov cppoEtE ©eov, Xéyav on wonEp èx rrjç napà|3àoEa)ç eiç cpOopàv yEyôvacnv, ovraiç èx rrjç pEravoiaç yévoivro nàXtv àv eiç àcpOapcnav. 7.3 AXX' p psràvota ovte tó EvXoyov rô npôç rôn ©eòv ècpvXarrEV èpEVE yàp nàXv ovx àXp0pç, pp xparovpévww èv rw Oavàra) rvw àv0pó)no)v ovte 8è p pEràvoia ànò rvw xarà cpvoiv àvaxaXEirat, àXXà pôvov navEi rcov àpaprppàrvw. 7.4 Eí pèn ovv

πόνον f|v TiXqppéXqria Kai pif| cpOopâç ÉTUXKoXou0r|(nç, KaXwç dv f|v f| psravoia. Et Ss dna^ npoXa|3ouoqç Trjç TiapajSàoEWÇ, siç t ?|v Karò (púoiv cp0opàn ζKpaToúvTO of dv0pwnoi, Kai Tqv toú kut' siKÔva xdprv ct(paipE0évTçç rpav, ri aXXo sSsr yEvéoOai; fj tívoc f|v xpeia npôç Tqv ToiaÚTrp xdprv Kai àvdKXqoiv, fj tou Kai kcítù Tqv àpxqv SK TOU pf| ONTOÇ TIE TIOiqKÔTOÇ TÙ ÔXa TOÛ 0SOÛ AÔyOV, 7.5 AÛTOÛ yàp f|v TUxXIV Kai TO (pOapròv siç à(pOaporav ÈvsvKsív, Kai t ô ûnsp tiÔvtwv sùXoyov dnoowar Tipôç tón ùaTÉpa. Aôyoç yàp wv toú ùaTrôç kcíl ûnèp navTaç wv, àKoXou0wç Kai dvaKTiaar Ta ÔXa pónoc f|v SuvaTÔç Kai ûnèp tuxvtwv tux0eív Kai npso^sùcar nspi tuxvtwv ÍKavôç Tipôç tón ÙaTÉpa.

8.1 Toutou 8r| evsksv ó àow]xaToç Kai acpOapToç Kai düXoc tou Osoú Aôyoç TtapayivETcn eiç Tqv rpsTépan xwpav, oúti ys çiaKpàn wv npÔTspov. Oúðèn yàp aÚToú KEVOV UTloXéXsiTITai Trjç KTIOEWÇ pÉpOÇ TUXVta 8È SICÍ TIÓVTWV TISTIXrpWKSv aÛTOÇ ouvww tw sauToú rioiTri. AXXà napayi vsTai ouyKaTa|3arvww Trj eiç tipaç aÚToú qnXav0pwTira Kai STiupavsia. 8.2 Kai iSwv t ô XoyiKÔv ânoXXùpsvov yévoç, Kai tón 0àvctTov kclt' aÚTWV |3aoiXsùonTa Trj (p0opçç ôpww 8è Kai Tqv ÛTisiXqv Trjç Tiapajiàoswç SraKpaToúoav Tqv Ka0' qpww (pOopán Kai ôti aTonov qv Tipo tou nXqpw0rjvar tón vópon Xu0fjvar' ôpww 8s Kai t ô àTipsnç év tw oup|3s|3qKÔTi, ôti ww aÚTÔç qv Sppoupyôç, TaÚTa Tiapq(paviçsTO' ôpww 8è Kai Tqv twv àv0pwnww unspjidXXouoav KaKtav, ôti kcít' ðXiyov xai àcpôpqTov aÚTqv qú^qoav na0' éauTWV ôpww 8è xai t ô ÚTIEÚ0UVOV navTWv àv0pwnww Tipôç tón OdvaTov, éXsrpaç t ô yévoç qpww, Kai Tqv àoévsiaç qpww oíKTsipfjoaç, Kai Trj (p0opà qpww <JuyKaTa|3aç, Kai Tqv tou 0avaTou KpÔTqoiv oúk évéyKaç, iva pr| t ô yEvópisvov ânôÀqTai Kai siç àpyôv tou ùaTrôç t ô siç àv0pWTiouç ëpyov aÚToú yévqTai, Xap|3àvsi éauTW owpa, Kai toúto oúk âXXÔTriov toú flpisTEpou. 8.3 OÛ yàp CitiÀWÇ T|0éXqOSV SV OWpiaTI yEvéoOai, ou8è pónon ífoeXe cpavfjvau ÊSuvaTo yàp, si pónon ^@eXe cpavrjvai, Kai 8T ÈTÉpou KpEiTTOvoç t ?|v 0EO(pavEiaç auToú Tioifpacrðai' âXXà Xap|3àvEi t ô tipETspov, Kai toúto oúx cotXwç, âXX' s^ àxpavTou Kai àpuavTou àvSpôç ànsipou Tiap0évou, Ka0apón Kai ovtwç àpuyèç Trjç àvôpww ouvouoiaç. Aútôç yàp SuvaTÔç çen Kai ôqpuoupyôç twv ôXww, ev Trj nap0évw KaTaoKEua^si ÉauTW vaðv t ô owpia, Kai iSioTioiEi Tai toúto woTisp opyavov, sv aÚTW yvwpiÇôpiEvoç Kai ζvoikww. 8.4 Kai oÚtwç ctTið twv r|ljSTépwv t ô ôpoiov Xa|3ww, 8ià t ô navTaç ùnsu0úvouç sivai Trj toú 0avaTou (p0opà, àvTÍ tuxvtwv aÚTÔ 0avaTW TiapaSiSoúç, Tipoorjys tw IlaTri, Kai toúto (piXav0pwnwç Tioiww, iva wç pèv navTWV àTio0avón twv sv aÚTW Xu0rj ó Kasà Trjç cp0opàç twv àv0pwnww vôpoc (St s 8f| TiXqpwOsioç Trjç s^ouoraç év tw KupiaKW owpaTi, Kai pqKSTi x^jpvav sxovT^Ç Kcftà T(ùv ôpoiww àv0pwnww)- wç 8è eiç (p0opàn àva0TpéipavTaç toúç àv0pwnouç naXiv eiç t ?|v â(pOapoiav ÈmoTpéipri, Kai ÇwoTioirjerri toutouç dirò toú 0avaTou, Tfj toú owptaToç iSioTioiqoEi, Kai Trj Trjç àva0a oewç xdpiTi, tón 0ávaTov an' aÚTWV wç KaXapqv calò nupôç é^aipavi^ww.

9.1 ZuviSwv yàp ó Aôyoç ôti aXXwç oúk dv Xu0EÍr| twv àv0pwnww r| cp0opà si pir| 8ià toú navTWç ànoOavEÍv, oúx oión te 8è rp ròn Aôyon oai0avEÍv à0ávaTov ðvTa Kai toú ÙaTrôç Yiðv, toÚtou evsksv t ô SuvapiEvov àTio0avEÍv éauTW Xapi^avsi owpa, iva toúto toú êtiî tuxvtwv Aôyou pisTaXajSón àvù tuxvtwv ÍKavón yévqTai tw ©avara), Kai Sia tón évoiKrpavTa Aôyon a<p0apTOV Siapisrvri, Kai Xoitiðv calò tuxvtwv r| <p0opà Tiaú<jr|Tai Trj Trjç àva0Taoswç xdpiTi. "00ev wç ispsíov Kai Oúpa TiaVÔç ÉXsù0spov otiiXou, ô aÚTÔç éauTW sXa|3s owpa npooâyww siç 0ávaTov, arò tuxvtwv SÚ0Ûç twv ôpioiww r|(paviçs tón 0ávaTov Trj Tipocnpopà toú KaTaXXrjXou. 9.2 'Yròp raxvTaç yàp wv ó Aôyoç toú Osoú síkôtwç tón éauToú vaðv Kai t ô owpaTiKÔv opyavov npo oayww àvTiipuxov ûnèp tuxvtwv STiXfjpu t ô ôcpsiXôpiEVOV ev tw

0avÓTW' Kai wç avvwv 8è Sià tov ðpoiov toiç nàoiv ó à<p0apToç tou Oeov Yiðç eíkotwç tovç nàvvaç ÈvéSvoEV à<p0apaiav év Tfj ngpi Trjç àvaaTàaEWÇ ènayyEÀia. Kai avTp yàp p év tw 0avàTW <p0opà Kara twv àv0pwnwv ovkèti xwpav exei Sict tov ÈvoiKpovTa Aóγov év tovtoiç Sià tov évðç awpaToç. 9.3 Kai wonep pEyaÀov ^aaiÀéwç EiafÀ0òvToç dç riva nôÀiv peyàÀpv Kai oÍKpaavToç dç piav twv Èv aurp oíkiwv, nàvTWç p ToiavTp nôÀiç Tiprjç noÀÀrjç KaTa^iovTai, Kai ovkèti tiç Èx0pðç avTrpv ovte ÀpoTrç éni|3aivwv Kara oTrépsi, nàapç 8é pàÀov éμpeXetaç à^iovrai Sià tov dç piav avTrjç oÍKiav oÍKpaavTa jSaaiÀéa' ovtwç Kai Èni tov nàvTWv |3aaiÀéwç yéγovEV. 9.4 'EÀ0vtoç yàp avTov éni Trv ppETépav xwpav, Kai oÍKpaavToç eiç ev twv ópoíwv acopa, Àomòv nàaa p xaTa twv àv0pwnwv napa twv Èx0pww ém|3ovÀp nénavrai, Kai p tov ©avárov pcpàviaTai <p0opà p nàÀai Kad avTWv îaxvovaa. ElapanwÀwÀEi yàp av tô tçov àv0pwnwv yévoç, d pp ó nàvTWv AEonÓTrç Kai ZcoTiqp tov Oeov Yiðç napEysyòvEi npðç tô tov ©avarov tèàoç.

10.1 Elpénov 8é Kai pàÀOTa Tfj àya0ÓTrTi tov Oeov àÀp0wç tô péya tovto Epyov. Ei yàp ^aaiÀEÔç KaTaoKEvâaaç oÍKiav p nôÀiv, Kai TavTrv èç àpEÀEiaç tçov èvoikovtwv noÀEpovpévpv vnð ÀpoTWv tô avvoÀov ov napopà, àÀÀ' wç iSiov Epyov èk Sikei Kai neptow^Ei, ovk eiç Trv tçov èvoikovtçov àpéÀEiav àcpopwv, àÀÀ' eiç tô ÈavTov npénov noÀÀw nÀéov ó tov navayà0ov Oeðç Aóγoç IlaTrðç eiç cp0opàv KaTEpxòpEvov tô 8l' avTov ysvòpEvov tçov àv0pwnwv yévoç ov napEiSEV àÀÀà tôv pèv avp^E|3pKÓTa 0àvaTov ànpÀEiipE Sià Trjç nroacpopàç tov iSiov awpaToç, Trv 8è àpéÀEiav avTWv Siwp0waaTO Tfj ÈavTov 8i8ao KaÀia, nàvTa Ta tçov àv0pwnwv Sià Trjç ÈavTov SvvpECOç KaTop0waaç. 10.2 TavTa 8è Kai napà tçov avTov tov ZwTrjpoç 0EOÀðycov àvSpcov moTovo0ai tiç SvvaTai évTvyxàvwv toiç èkeíwv ypappaioiv, f] cpaaiv «'H yàp àyànp tov XpIoTov avvéxi ppàç KpivavTaç tovto, oti eí eiç vnèp nàvTCOV ànè0avEV, àpa oi nàvTEÇ ànè0avov Kai vnèp navra)v ànè0avEV, ìva ppEÏç ppKén éavToiç ÇcopEV, àÀÀà tço vnèp ppcov àno0avónTi Kai àvaoTavTi» èk VEKpcov, TW Kvrico ppcov ìpooov XpiGTW' Kai nàÀiv «Tòv 8è |3paxv ti nap' àyyéÀovç pÀaTTwpévon |3Xénopsv ìpovv, Sià tô nà0ppa tov 0avaTov Sò^p Kai Tipp ÈOTscpavwpévon, ðnwç xàpiTi Oeov vnèp navTÔç yEvopvai 0avaTov». 10.3 Erra Kai Trv aiTÍav tov pp àÀÀov 8sív p avTÒv tôv Oeòv Aóγov Èvav0pwnpovai oppaivEi Àéywv «'EnpEnE yàp avTW 8l' ov Ta nàvTa, Kai 8l' ov Ta nàvTa, noÀÀovç viovç eiç Sò^av àyayòvTa tôv àpxpυòv Trç owTrppiaç avTWv Sià na0ppaTWV TEÀEicooi.» Tovto 8è oppaivEi Àéywv, wç ovk àÀÀov pv ànð Trjç yEvopévpcç cp0opàç tovç àv0pwnovç àvEVEyKEiv, p tov Osov Aóγov tov Kai Kavà Trv àpxpυv nEnoipKÓToç avTovç. 10.4 "Oti 8è Sià Trv nEpi twv ðpoiwv owpÓTWv Ov<ρίav acopa Kai avTÔç ó Aóγoç ÈÀa|3EV éavTW, Kai tovto appai vovai ÀéγovTEÇ «'Ensi ovv Ta naiSia KEKOiwwpKEV aipaToç Kai aapKÔç, Kai avTÔç napanÀpaiwç pEréaxe tçov avTWv, ìva Sià tov 0avaTov Karapypop tôv tô KpaToç éxovTa tov 0avaTov, TovTéoti tôv Sià|3oÀov, Kai ànaÀÀà^p tov tovç, ðaoi cpò|3w 0avaTov 8tà navTÔç tov Çrjv svoxoi paav SovÀEiaç.» 10.5 Trj yàp tov iSiov awpaToç 0vaia Kai TéÀoç ÈnéOpKE tw Ka0' ppàç vòpw, Kai àpxpυv Çwrjç ppív ÈKaivOEV, ÈÀniSa Trjç àvaaTôaEWç SsSwkwç ÈnEiSp yàp àv0pwnwv eiç àv0pwnovç ó 0àvaToç ÈKpàTpoE, Sià tovto nàÀiv Sià Trjç Èvav0pwnrjaswç tov Oeov Aóγov p tov 0avàrov KavàÀvaic yéγovç Kai p Trjç Çwrjç àvàoTaaic, ÀéγovToç tov xpIoTocpòpov àvSpðç «'EnsiSp yàp Si' àv0pwnov 0àvaToç, Kai Si' àv0pwnov àvavaaic VEKpcov. "Qansp yàp év tw ASàp nàvTEÇ àno0vpaKovai, ovtwç Kai év tw XpiaTW nàvTç Çwonoip0pavTai», Kai Ta tov toiç àKÓÀov0a. Ov kòti yàp vvv wç KaTaKpivòpsvoi àno0vrj aKopEV, àÀÀ' wç ÈysipòpEVOi nEpiépovEV Trv Koivpv nàvTWv àvavaTaaiv, «fjv Kaipoic íðioic Se í^ei» ó Kai Tav Trv

spyaoàpsvoç Kcd xapuw^voç Osôç. 10.6 Ait íeí pèν Sq npwrq rfjç ÈvavÔpoinqosaic tou Ewrfjpoç avrri- Tvoiq 8' àν nç avrov rqv àya0qv siç qpâç napovoiaν sôÀôyaic ysvsvrjoðai Kai èktovt cov.

11.1 'O Osôç, ó nàvr cov è'xèν rô Kràroç, ðte rô rœν àvOpùncov yévoç Sxà rov iSiov Aôyon ènoisx, KarxSœν nàXxv rqv ào0évsxav rrjç (pvoswç avrwv, aiç ovx XKavq Eir| èç éavrrjç yvwvax rðν Sqpxovpyðν, ovS' ðXwç svvoxav Xa|3sív Osoν, rqi rov pèν sivax àYÈvvqrov, tà s^ ovk ðvrœν ysvsvqo0ax, Kai rðν pèν àowparov sivax, rovç 8è àvðpdinovç Kato) nov ovipari nsnÀaoOax, Kai ðXoiç noXAqv sivax rqv rcðν ysvqrâiv sXÀsixpxν npðç rqv rov nsnoxqKÔroç KaràXqipiv Kai yvwovxv èXsrjoaç nàÀiv rô yévoç rð àv0pómxvov, axç 8r| àya0ðç <ov, ovk àcpjKSV avrovç èpqrrovç rrjç savrov yvwosœç, iva pq àvðvqrov sxœox Kai rð sivax. 11.2 nota yàp ðvqoxç roîç nsnoxqpévoçç pq yxvœoKovox rðν savroiv noxqrqv; "H noiç àν eiev XoyxKoi pq yxvwoKovrsç rðν rov ùarpðç Aôyon, sv à> Kai ysyðvaovx; OvSèν yàp ovSè àÀôyoiv Sxaxpépsxv épsÀÀov, si nXéov ovSèν rœν nspxysxaiν énsyívwoKov. Tí Ss Kai ó Osôç ènoisx rovrovç, cap' oiv ovk q0éÀqos yxv)OKso0ax; 11.3 "O0sv, iva pq rovro yévqrat, àya0ðç oiv rrjç iSiaç sKovoç avroîç rov Kvpioν qpœν Tqoov Xpxorov psraSiSwox, Kai noxsí rovrovç Karà rqv savrov síKÓva Kai Ka0' ðpoioioiv iva Stà rrjç roxavrqç xàpxroçrqv síKÓva voovrsç, Àéyœ Sq rðν rov ùarpðç Aôyon, Svνq0œoxν svvoxav St' avrov rov ùarpðç Xa|3sív, Kai yrvà)<JKOvrsç rðν noxqrqv Çàioi rðν EvSaipova Kai paKapiov ðvrtûç [3iov. 11.4 'AXX' àv0pamox nàXxv napàcppvovçç, KaroAxycopqoavrsç Kai ovreovç rrjç So0sioqç avroîç xàpxroç, roovrov ànsorpàxpqoav rðν Osðν, Kai roovrov ÈOðAœoav savrœν rqv xpvxqv oiç pq pónov ènxXa0éo0ax rrjç nspi Osov èνvoiaç, àXXà Kai srsps àv0' érépœν savroîç àvanXàooOax. EiSoiXà rs yàp àvri rrjç àXq0siaç éavroîç àvsrvnœoavro, Kai rà ovk ðvra rov ðvroç Osov nposripqoav, rfj kt íosx napà rðν Krioavra Xarpsvovrsç, Kai rô ys xsipiorov, ðrx Kai siç ^vXa Kai eîç XÍ0OVÇ Kai eîç nâaav vXqv Kai àv0pàmovç rpv rov Osov ripqv pErsrí0ovv, Kai nXsiova rovrvœν norovrsç, œonsp èν roîç Epnpo0EV sípqrar. 11.5 Tooovrov 8è rpéftovv, ð'tt Kai 8aipovaç s0prjoKsvov Xoxnðν Kai Osovç àvqyôpsvov, ràç ÈraOvpiac avrœν ànoTixqrovvTçç. Ovaiaç rs yàp ^qiaiv àXôyaiv, Kai av0pwncov ocpayâç, aiOHEp sípqrar Tipðrspon, siç rô skèxvgiv Ka0rjKov ÈTisréXovv, txXsíoν éavrovç roîç èkexv cov oiorprjpaax Kara8sopsvovrsç. 11.6 Axà rovro yovv Kai paysíax nap' avroîç ÈSiSaoKovro, Kai pavrsía Karà rôxiov rovç àv0pà)Tioνç ÈxrXàva, Kai TiàvtEÇ rà ysvéasœç Kai rov sivax éavraiv rà aírxa roîç àorpoiç Kai roîç Kar' ovpavðν nàoiv àvsrx0ovv, pr|8èν txàsov rœν (paxvopévœν XoyxÇôpEvov. 11.7 Kai ðAœç navra flv àosjisxœç Kai napa vopxœç psora, Kai pðvoç ó Osôç ovSè ó rovrov Aôyoç ènsyxvàiokSto, Kairox ovk àxpavvj éavrðν roîç àv0pà)noxç ÈnxKpvxpaç, ovSè ànXrjv riqv nspi savrov yvwovxv avroîç 8s Scokciç, àXXà Kai noxKÍXœç Kai Sxà noXXaiv avriqv avroîç ÈcpanÀtúoaç.

12.1 AvràpKqç pèν yàp qv r| Kar' síKÓva xàpxçyvœpi^sxv rðν Osðν Aôyon, Kai Sx' avrov rðν ùarépa' siSœç Ss ó Osôç rpv ào0évsxav raiv àv0pà)noœν, nposvorparo Kai rrjç àpsÀsxaç rovreov, iv' sàν àpsArjoaxsv Sx' éavraiv rðν Osðν snxyvóðvax, excoox Sxà rwv rrjç Krxoswç spyœν rðν Sqpxovpyðν pr| àyvosiν. 12.2 'EnsxSr| Ss tq àv0p(i)ncov àpéXsxa sni rà x^ipova Kar' ðXiyov sniKarajSaívsi' nposvorjoaro nàXxv ó Osôç Kai rrjç roxavrqç avrwv ào0svsiaç, vðpov Kai npxprjraç rovç avroîç yvwpxpovç ànoarsXœç, íva èàn Kai siç rðν ovpavðν ÒKvqoaiοiv àva^Àéxpax Kai yvœvai rðν norqrrjv, exuigiv sk rœν syyvç rpv SxSaoKaXiaiv. 'Av0pœnox yàp napà àv0pð)ncov syivrépa) Svnavrax pa0sív nspi rœν Kpsxrðvwv. 12.3 'E^ðν ovv r|v àva|3Xéx[;avraç avrovç siç rô péys0oç rov ovpavov, Kai Karavorjoavraç rpv rrjç Kriosaiç àppovxav,

yvwvai ròn ravrqç qyepóna ròn roù narpôç Aáyov, ròn rrj éavrov eîç navra npovoía yvwpiÇovra nàoi ròn Iarépa, Kai 8ià rovro rà oka Kivoùvra, ìva 8l' avrov nàvrec yivwoKwai ròn 0ÉÔv. 12.4 "H eî rovro avroîç qv ÔKvqρδv, xāv roîç àyioîç Svvarδv rjv avroùç onvrvyxàvEiv, Kai Si' àùrwv pa0ÉÏv ròn rwv nàvrvwv Sqpiovpyδv Oeδv, ròn rov Xpioròv Iarépa' Kai on rwv eîSwXwv q 0pq<JKsia à0sδrqç Èori Kai nàoqç àoE]3siaç prorq. 12.5 'E^δv 8è qv avroùç Kai ròn vδpov ÊyvwKÔraç, navoaoOai nàoqç napavopíac Kai ròn Kar' àprrqv Çfjoai |3iov. OvSè yàp Sià ÌovSaiovç pδnovç ó vδpovç qv ovSè St' avroùç pδnovç oi npocprjai ènépnovro, àXXà npδç ÌovSaiovç pèn ènépnovro, Kai napà ÌovSaiwv ÈSiWKOvra' nàoqç 8è rrjç oÏKOvπérvqç qoav SiSaonà Xiov ispδv rrjç nspi Oeou yvwswç, Kai rrjç Karà xpvxqv noXimaç. 12.6 Tooavrqç oùn ovoqç rrjç roù Oeou àya0δrqroç Kai <piXav0pwniac, δpwç oi àv0pwnoi, viKwprvoi raîç napavrixa qSovafç Kai raîç napà Saipδvww (pavraoiaîç Kai ànàraîç, oÏk àvévEvoav npδç rqv àXq0siav àXX' éavroùç nXsiooi kokoîç Kai àpaprqpaiov évEíρópqoav, wç pqKén Soksîv àuroùç XoyiKovç, àXXà àÀδyovç èk rwv rpδnww vopí^fO0ai.

13.1 Ovrw roivvv àXoyw0évrww rwv àv0pwnww, Kai ovrwç rrjç SaipoviKrijç nXàvqç ÈmoKia^ovoqç rà navraxov Kai Kpvnrovocç rqv nrpi rov àXqùivov Oeov yvwoiv, ri ròn Oeov eSsi noiEÏv; oiwnrjoai rô rqXiKovrov, Kai à(privai roùç àv0pwnovç vnδ Saipδvww nXavàoδat, Kai pq ytvwoKEiv àuroùç ròn Oeov; 13.2 Kai riç q xp^iù r^ù Kai é^ àpxrijç Kar' EÏKÓva Oeov yEvé0ai ròn àv0pwnov; eSei yàp àùrdv ànXwç wç àXoyov yEvé0ai, q yEvópevon XoyiKÓv rqv rwv àXδyww Çwqv pq [310VV. 13.3 Tîç Sè δXwç qv xpria èvvoíac àùrdv Xafteiv nepi Oeov èf àpxqç; Eî yàp ou8è vvv à^iδç éori Xa ^eiv, e8ei pr|8È Karà rqv àpxqv àùrw 8o0rjvai. 13.4 Tí 8è Kai ocprXocç rœ nEnoiqKÓN Oew, fj noia Só^a àurœ àv dq, eî oi ùn' àùrdv ysvδpEvoi àv0pwnoi ou npooKvvoúoiv àurœ, àXX' Érépovç sivai roùç nrnoiçKÔraç àuroùç vopiÇovoi; EùpioKErai yàp ó Oeδç érépouç Kai oux Éavrw rovrovç Sqpiovpyriaç. 13.5 Eira (SaoiXEÏç pèn àv0pwnocç œv ràç ùn' àuroù KTio0ÉÏoac x^pac oÏk àcpiqoiv èkSòtovç Èrépouç 8ov Xevelv, ov8è npδç àXXovç KaracpEvysiv àXXà ypàpqiavn au roùç ùnoptvqoKEi, noXXàxiç 8è Kai 8ià cpiXœv àuroîç smorÉXXEi, eî 8è Kai xpeici yévqrai, àùrdç napayivETai, rq napovoia Xotnδv àuroùç Svoconww pδnov ìva pq Érépouç SovXevowoi, Kai àpyδv àuroù rô spyov yévqrai. 13.6 Ov noXXœ nXéov ó Oeδç rwv savrou Kriopárww cpÉÏosrai npδç rô pq nXavq0qvai an' avrov, Kai roîç oÏk ouoi SovXsviv; MàXiora on q roiavrq nXàvq ànwXriaç avroîç arría Kai àcpavioπou yívEtai, oÏk sSsi δè rà àna^ Koivœvtrjoavra rrjç roù Oeov Eíkovoç ànoXé0ai. 13.7 Ti ouv eSei noiEÏv ròn 0són; "H ri sSsi yfvé0at, àXX' q rô Kar' EÏKÓva nàXiv àvavrœoai, ìva 8l' àùrdv nàXiv àùrdv yvcδvai Svqùwoiv oi àv0ptûnoi; Tovro 8è raδç àv ÈyEyδvEt, eî pq àurrjç rrjç rov Oeov eíkovoç napayEvopérvqç roù Eœrrjpoç qpcδv 'Iqoov Xpiorov; Ai' àv0pwnov pèn yàp ovk qv Svvarón, Ènei Kai àuroi Kar' EÏKÓva yEyóvacv àXX' ouSè 8l' àyyéAwv ov8è yàp ovSè àuroi eioiv eíkoveç. "00EV ó roù Oeov Aoyoç 8l' Èavrou napEyévEro, ìva wç Eikvw ww rov narpδç ròn Kar' EÏKÓva àv0pwnov àvaKrhoai 8vvq0f]. 13.8 'AXXwç 8è nàXiv ovk àv ÈyEyδvEi, eî pq ó 0àvaroç flv Kai q cp0opa È^acpavio0ÉÏoia. 13.9 r00Ev eikδtwç EXajJs owpa Ovqrón, ìva Kai δ 0àvaroç sv avrw Xoinδv È^acpavio0qvai 8vvq0rj, Kai oi Kar' EÏKÓva nàXiv àvaKaivio0woiv àv0pwnot. Ovkoüv érépov npδç ravrqv rqv xp^iav ovk qv, eî pq rrjç Eíkovoç roù narpδç.

14.1 'Qç yàp rrjç ypacpÉÏoç èv ^vXw pocprjç napa cpavio0ÉÏoç èk twv s^wOev pvnww, nàXiv xpfià Tovrov napayfvé0ai, ou Kai eotiv q pocpqq, ìva àvaKaivio0rjvai q eikvw 8vvq0rj Èv rq àurrj vXq-Sià yàp rqv èkeivov ypacpqq Kai

aùrq q uXq èv f| Kai yépanTai ouk èK^aXXsTai, àXX' Èv aùrfj àvarunoùrai. 14.2 Kara toùto Kai ó raxvàyioç roù ùarpôç Yíðç, Èikwv wv roù ùarpôç, napEyévETO éni toùç qpsrépouç rónouç, iva ròn Kar' aùrdòn nenoiqρένον dv0pwnov àvaKaivioç, Kai wç ànoXópEvov svpr| 8ià rrjç twv apapriwv àpéoEWç, q rpqoi Kai aùrdôç èv roiç EùayyEXíoiç- «-HX0ov tð ànoXópEvov EÛpÈlv Kai owoai.» "O0ev Kai npôç toùç ÍouSaíouç EÀsysv «'Èàv prj riç àvaysv-vqùq», ou rqv èk yuvaiKWV yévvqorv oqpaíwv wonep ùnevóouv ekeívov, dXXà rqv àvayEvvwπένqv Kai àvaKTi Çopένqv ipuxqv Èv rw Kar' èIKÓva SqXwv. 14.3 'Enei Srj 8è Kai síSwXopavía Kai à0sôrqç KaTEIXE rqv oikou πένqv Kai q nspì Osoù yvwoiç èKSKpunro, rivoç qv SiSa^ai rqv oìKOuyένqv nspì IlaTpôç; àv0pwnou cpairj tiç dv; àXX' ouk qv àv0pwnwv èvòv rqv ùcpqXiov nàoav ùtieXOeiv, ou te rrj (púosi rooòourov ìoxuónrwv Spapsiv, ou te à^ioniorwv nspì toutou Suvapένwv yEvéo0ai, ours npôç rqv rwv Saipónwv àndrqv Kai cpavuaoiav ÌKavwv St' éaurwv àvTiOTrjvai. 14.4 ùávrwv yàp Kara ijiuxqv nXqyévrwv Kai rapax0évrwv napà rrjç SaipoviKtrjç àraxrqç Kai rrjç rwv eiSwXwv paraiðuqToç, nwç oíòv te f|v àv0pwnou ipuxqv Kai àv0pwnwv voùn pEransioai, ónouys ou8è ôpàv aùrouç Sùnav rat; ô 8è pq ôpd nç, nwç Sùvarai psranaiSsuoi; 14.5 AXX' íowç dv tiç sínoi rqv ktíoiç àpKsí0oar àXX' si q ktíoiç qpKEi, ouk dv èsyiónEi Ta rqXiKaúra kokò. 'Hv yàp Kai q ktíoiç, Kai ou8èn qrron oi av0pwnoi èv rfj aùrrj irspi 0EOÛ nXavq èkuXíovto. 14.6 Tivoç ouv qv naXiv xpda, q toù Oeou Aðyou toù Kai ipuxqv Kai voùn ôpwvroç, toù Kai Ta ôXa Èv rrj ktíoei kivoùvtoç, Kai 8l' aùrwv yvwπiÇovroç tov ElaTÈpa; toù yàp 8ià Tqç îSíaç npovoíaç Kai SiaKooprjoswç twv ôXwv SiSaoKovTOÇ nspì toù ElaTpôç, aùrou qv Kai rqv aùrqv SiSaoKaXíav àvavEWOat. 14.7 ùwç ouv dv èyeyóvci toùto; 'Íowç dv tiç sínoi ôti è^òv qv 8ià rwv aùrwv, o jote naXiv 8ià rwv Trjç ktíoewç è'pywv rd nspì aùrou Ssí^ai. 'AXA' ouk qv àocpaXèç ÈTi toùto. Oúxi Ye' KapsíSov yàp toùto npôrspov oi av0pwnoi, Kai ouk èti pèn avæ, Kara) 8è toùç ôcpOaXpouç èoxqKaiov. 14.8 "O0ev sikôt wç àv0pamovç 0ÉXwv GjqjEXqoi, cbç av0pa)7toç ÈniSqpe, XapjSdvwv saura) owpa ôpoiov èksÍv oiç, Kai èk twv Karw-Xsya) 8q 3rd twv toù oaðparôç Èpycov-íva oi pq 0sXqoavTEÇ avrdòn yvwvai SK rrjç eíç rà ÔXa npovoiaç Kai qyEroviaç aùrou, Kav èk twv 8l' avrou roù owparôç spywv yvwowvrai rùv èv rw owpari roù Osov Aóyov, Kai 8l' aùrou rùv ùarépa.

15.1 'Qç yàp ÔYa0ôç SiSaoKaXoç KqSôpisvoç twv éauroù pa0qrwv, toùç piq Suvapένouç èk twv çieiÇóvwv w(psXq0rjvai, raxvrwç 8ià twv svTsXsorépww ouyKaTa|3aivwv aùrouç naiSsusv ovrwç Kai ó roù Osoù Aðyoç, Ka0wç Kai ó IlaûXôç cpqoiv «'EnsiSq yàp Èv rrj oocpia roù Osoù ouk syvw ó KÔopoç 8ià rrjç oocpiaç rùv Osòv, svSÔKqosv ó Osôç 8ià rrjç ptwπiaç roù KqpvYtiaroç owoai toùç niOTsvovraç». 15.2 'EnsiSq yàp oi av0pwnoi ànooTpacpÈvTsc rqv npôç rôn Osòv Oswpiav Kai wç Èv |3u0w |3u0io0èvtsc kòt w toùç ôcp0aX piouç èxovtsc, èv ysvéosi Kai roiç aio0qroíç rôn Osòv àvsÇqrovv, àv0pwnouç 0vqrouç Kai Saipovaç èavroíç Osoùç àvarvitoupiEvou toúto EVSKa ó cpiXàv0pwTtoç Kai koivôç raxvrwv Zwrrjp, ó roù Osoò Aðyoç, Xap|3àvsi èaurw owpa, Kai wç av0pwnoç èv àv0pwnoiç dvaoupsipsrai, Kai ràç aío0qosiç raxvrwv àv0pwnwv itpooXapi|3ávEi, iva oí èv owpa tikoíç vooúvtsc sivai rôn OSÓV, dtp' wv ó Kupioç épyà^ETai Sià rwv roù owptaroç spywv, ait' aùrwv vorjowoi rqv àXq0siav, Kai 8l' aùrou rôn ùarépa Xoyiowvrai. 15.3 'Av0pwnoi 8è òvtsc Kai àv0pwmva navra vooúvteç, oiç èàv èné|3aXov ràç saurwv aio0qosiç, èv roÛTOiç npooXapi|3avopένouç sauroùç swpwv, Kai navraxð0EV SiSaoKopένouç rqv àXrj0siav. 15.4 Èite yàp síç rqv ktíoiç ènrôqvro, àXX' èwpwv aùrqv ôptoXo yoüoav rôn Xptorôn Kúpiov eíte eíç àv0pwnouç qv aùrwv q Siavoia npoXqçpúsioa, wote toutouç Osoùç vojjiÇeiv, àXX' èK rwv èpywv roù Ewrfjpoç, ouyKpivòvrwv rs sksív wv,

rvyxávEi. 17.4 Ou 8q roiovροç qv ó rov Oeov Aðyoç èν rw àv0pwnw' ou yàp OVVeSeSsTO TW OWpaTI, àXXà pCtÀÀOV aVTOÇ èKpCiTEI tovtο, wote Kai èν tovtw f|V Kai Èν roïç ndoiv èrvyxavE, Kai è^w twv òvtwv qv, Kai èν pòvw rw Ilarpi àvsnavsro. 17.5 Kai Tò @avpaoròv tovtο qv, òn Kai wç av0pwnoç ènoXITEVERo, Kai wç Aðyoç rà navra èÇwoyòvsi, Kai wç Yiòç rw Elarpi ovvqv. "O0ev ovSè rrjç nap0évon nKrovoqç ènaoyev avròç, ovSè èν owpan wv èpoXvvsro, àXXà pdXXov Kai rô owpa qyia^sv. 17.6 OvSè yàp Èν roïç nàoiv wv, twv nàvrwv psraXap (ictvei, àXXà navra pdXXov un| avrov Çwoyovsirai nal rpéçps rai. 17.7 Ei yàp nal qXioç ó un| avrov ysvòpsvoç nal vip| qpww òpwwpsvoç, nspmoXww èν ovpavw, ou pvnaivsrai rwv èni yrjç owparwv anròpsvoç, ovSè uno okòtovç àcpaviÇsrai, àXXà pdXXov avròç Kai ravra (pwri^Ei Kai KaOapi^Ei, noXXw nXsov ó navayioç rov Oeov Aoyoç, ó Kai rov qXiov noiqrçç Kai Kvpioç, èν owpan yvwpicòpsvoç ovk èpvnaivsro, àXXà pàXXov acp0aproç wv, Kai tò owpa Ovqròv rvyxàvon èÇwonoisi nal sKa0ápi^EV, «òç àpapriav yàp, (pqoiv, ovk ènoiqosv, ovSè svpé0q SòXoç èν rw oròpan avrov».

18.1 "Orav roivvv èo0iovra Kai nivovra Kai riKTÓpEvov avròv Xéywoiv oi nspi rovrov @soXóyoι, yivwoKS òn rô pèn owpa, wç owpa, èt iktsto Kai KaraXaqXoiç èrpéipsro ppcpaifç, avròç Sè ó ovvww rw owpan Oeòç Aoyoç rà navra SiaKoo pwv, Kai Sil wv sipyà^sro èν rw owpan ovk av0pwnov Èav rôv, àXXà Oeòv Aðyov èyvwpic^EV. Aéysrai Sè nspi avrov ravra, énsiSq Kai rô owpa èo0iov Kai riKpòpEvov Kai ncwrov, ovx érépon nvòç, àXXà rov Kvpiov qv Kai òn àv0pwnov ysvopévon, ènpsns Kai ravra wç nspi àv0pwnov Xéyso0ai, iva àXq0sia Kai pq cpavraoia owpa Exwv ipaivqrai. 18.2 AXA| wonsp èk rovrvwv èyivwoKsro owpanKWç napwv, ovrvwç èK rwv èpywv wv ènoisi Sià rov owparoç, Yiòv Oeov éavròv èyvwpicçsv. "O0ev Kai npòç rovç àniorovç ÍovSaiovç è|βòa Xéywv «El ov noiw rà èpya rov úarpòç pov, pq nioTEvr| ré pior ri Sè noiw, Kav èpoi piiq niorsvqrs, roïç èpyoiç pov morsioars' iva yvwrs Kai yivwoKqrs, òn èν èpoi ó narqp Kayw èν rw Ilarpi.» 18.3 'Qç yàp àðparoç wv, ànò rwv rrjç ktíoswç èpywv yivwaKErai, ovrvwç av0pwnoç ysvòpsvoç, Kai èν awpan pr| òpwwpsvoç, èK rwv èpywv av yvwo0sip on ovk av0pwnoç àXXà 0sov Avvapiç Kai Aoyoç èoriv ó ravra èpyaÇòpEvoc. 18.4 Tò yàp ènvccwosiv avrov roïç Saipooi, kcîksívovç ànsXavvs0oi, ovk àv0pwmvov àXXà 0sióv sari rô èpyov. "H riç îSwv avrov ràç vòaoç iwpsvov, èν aiç vnÔKsirai rô rwv àv0pwnwv yévoç, èri av0pwnov Kai ov 0sòv pysiro; Asnpovç yàp èKa0àpiÇs, xwXovç nEpinarsîv ènoisi, Kwcpwv rpv aKopv pvoiyE, rvcpXovç àva|3Aénsiv ènoiEi, Kai nàoaç anXwç vòaoç Kai ncwav paXaKiav ànrjXawEV ànò rwv àv0pwnwv, àcp' wv qv avrov Kai rôv rvxòvra rpv @sortira @swpsiv. Tiç yàp ÍSwv avrov ànoSiSòvra rô Xsínov, oiç r| yévsoic èvéXsups, Kai rov èK ysvsrqç rvcpXov rovç ò(p0aXpovç àvoiyovra, ovk av èνEvòqoE rqv àv0pwnwv vnoKsipévqv avrw yévsaiv, Kai ravrvç sivai rovrov Aqpiovpyòv Kai notqrqv; 'O yàp rô pq ò èk ysvé-oswç èaxeν ò av0pwnoç ànoSiSovç, SqXoç av Eîq navrvç on Kvpioç oðròç èan Kai rrjç ysvéoswç rwv àv0pwnwv. 18.5 Aià tovtο Kai èν àpxq KarspxòpEvoc npòç qpâç, èk nap 0èvon nXarrsi éavrw rò owpa, iva pq piKpòv rrjç @sòrroç avrov yvwpwpa nàoi napaoxq» on ó tovtο nXàoaç avròç èan Kai rwv dXXwv noiqrçç. Tiç yàp îSwv x^pic àvSpòç Èk nap0évon pòvqç npoEpxòpEvov awpa, ovk èv0vpEîrai rôv èν tovtw cpainòpsvov rivai Kai rwv aXXwv owpàrvwv noiqrqv Kai Kvpiov; 18.6 Tiç Sè îSwv Kai rqv vSarwv àXXaooopéyqv ovaiav, Kai riç oívon pEra|3àXXovoav, ovk èvvosí rôv tovtο noiqoavra Kvpiov sivai Kai Kriorqv rrjç rwv òXwv vSarwv ovoiaç; Sià tovtο yàp wç AEonòrçç ènέ|3aivs Kai rq 0aXáooq, Kai nEpináxEi wç èni yrjç, yvwpioπα rqç èni navra Seo norriaç avrov roïç òpwoi napéxwv. Trèçpwv Sè Kai è^ òXi ywv rooovrov nXrj0oç, Kai è^ ànòpwv

Evnopoiav avrôç, o jote ànò nèvTE àprojv nEvraKioxiXíovç KopEOÔpvai, Kai dXÀo rooovro KaraAriipai, ovSèv érrpov p avròv rivai Kai ròv Tfjç òXaiv npovoíaç Kvpiov èvycopiar.

19.1 Taura 8è navra noisív rw Eajrfjpi KaÀaìç e'xeiv èSÔKSi, iv' ènsiSp rpv èv roíç nâoiv avrov npóvoiaç pyvópoav oí àvOpa)noi Kai ou Karrvopoav rpv 8ià rrjç ktíosojç avrov Osórpra, xâv èk rœv Sià rov oœparoc èpyajv avroû àva jSAéipojoi, Kai èvvoiaç Àà^aioi 8l' avrov rrjç riç ròv Ilarépa yvœoEajç, èk ràiv Karà pépoç rpv eíç rà òXa avrov npóvoiaç, àiç npoEínov, àvaXoyiÇôpEvoi. 19.2 Tiç yàp iScby avrov rpv Karà Saipóvajv é^ovoíav, p riç iSaiç roùç Saipovaç ôpoXoyovvraç Eivai rovraiv avròv Kvpiov, Èn rpv Siàvoiaç àpq>i|3oXov è^ei, ri ovrôç èonv ó rov Oeov Yíðç Kai p Zocpía Kai p Avvapiç; 19.3 Ov8è yàp rpv ktíoiç avrpv oiainfjoai nrnoir|KEV, àXXà rò ye Oavpaoròv, Kai èv rœ Oavàrai, pàXÀov 8è èv aurai rai Karà rov Oavàrov rponaiqj, Aéya) 8p rai oravpài, naca p Kríoiç àipoXóysi ròv èv rai ovipari yvaipiÇôpEVOv Kai nà oyovra ovx ànXaiç rivai àvOpainov, àXXà Oeov Yíðv Kai Eairppa nàvraiv. "O te yàp pXioç ànEorpacpr), Kai p yfj èoEÍEro, Kai rà 6pr| èpppyvvro, nàvrec Karénrhoov. Tavra 8è ròv pèv èv rai oravpài Xpioròv Oeòv èSrÍKvvov, rpv 8è ktíoiç nàov rovrov SoðÀpv rivai, Kai paprvpovoav rai (pò|3aj rpv rov Seotiótov napovoiaç. 19.4 Ovra) pèv ovv ó Oeòç Aðyoç 8ià ràiv èpyajv Èavròv èvEcpàviÇr roíç àvOpa)noiç. 'Ak óXovOov 5' àv EÍp Kai rò réXoc rrjç èv ovipari Siayaiyfjç Kai nEpinoXpoEaiç avrov 8ipypoo0ai, Kai sinriv Kai ônoioç yéyovEV ó rov oœparoc Oàvaroç pàXiora on rò KEcpàXaiov rrjç nioTEajç ppàiv èori rovro, Kai nàvTEÇ ànXaiç àvOpainoi nrpi toutou ©pvXXovoiv íva yvqíç on Kai èK rov rov pàÀÀov ovSèv prrov yivaiOKEraí Oeòç ó Xpioròç Kai rov Oeov Yíðç.

20.1 Tpv pèv ovv airiaç rrjç oaipariKijç ènnpavEíaç avrov, diç oiðv te fl|v, èK pépovç, Kai diç ripriç p8uvpOppEV vorjoai, npoEínopr, òri ovk àXÀov fl|v rò cpOapròv eíç àipOap oiaç pETA|3aXEÍv, ri pp avrov rov Eairfjpoç, rov Kai rpv àpxpv è^ ovk òvraiv nenoipKÔroç rà ó^Àa Kai ovk àXXov pv rò Kar' EÍKÔva nàXiv àvaKrioai roíç àvOpwnoiç, eí pp rrjç Eikovoç rov narpòç' Kai ovk àXXov pv rò Ovpròv àOàvarov àvaorpoi, eí pp rrjç AvroÇaipç ovopç rov Kvpiov ppàiv 'Ipoov Xpiorov' Kai ovk àÀÀov pv nrpi narpòç SiSà^ai, Kai rpv riSwÀaiv Ka0aippoai 0ppoKEÍlav, eí pp rov rà navra SiaKoopovvroç Aðyov, Kai pòvov rov ùarpòç òvroç Yioç povoyEvovç àXp0íov. 20.2 'EnriSp 8è Kai rò ôipEiXópsvov napà nàvraiv è'Ssi Xoinòv àno8o0pvar çkpeîà et o yàp nàvraic, diç nposínov, àno0avsiv, ST ô pàXiora Kai ènESpppoE' rovrov EVEKEV prrà ràç nspi ©EÔrproç avrov èn ràiv rpyaiv ànoSEÍ^sic, p8p Xoinòv Kai vnèp nàvraiv rpv Ovoiaç àvécpspsv, àvri nàvraiv ròv éavrou vaðv riç ©àvarov napaSiSovç, íva roùç pèv nàvraç àvnsv0vovç Kai èXsv0époç rrjç àpxaiaç napa|3àoEa)ç noirjop. Ssi^p 8è èavròv Kai Oavàrov Kprir rova, ànapxpv rrjç ràiv oXaiv àvaoràoEaiç rò ÍSiov oaipa àcpOaprov èmSsiKvupEVoç. 20.3 Kai pproi ©avpàopç eí noXXàKiç rà avrà nrpi ràiv avràiv XéyopEV. 'EnriSp yàp nrpi rrjç EvSoKíaç rov Oeov XaXovpsv, 8ià rovro ròv avròv vovv Sià nÀEiόvaiv épppvsvo pEv, pp àpa ri napaXipnàvEiv òð^aiprv, Kai EyKÀppa yévprai diç èvSraic EÍppKÔoi' Kai yàp |3éÀnov ravroXoyiaç pépjiiv vnoorfjvai, p napaXsiipai n ràiv ôcpsiXòvraiv ypacpfjvai. 20.4 Tô pèv ovv oaipa, diç Kai avrò Koivpv è'xov roíç nàoi rpv ovoiaç-oàipa yàp pv àvOpwnivov-, eí Kai Kaivorépqj Oavpan ovvéorp èK nap0évon pòvpc, ôpaic Ovpròv òv Karà àKoXov0iaç ràiv ôpoiaiv Kai ànéOvpoke| rfj 8è rov Aðyov sic avrò èm|3àoEi, ouketi Karà rpv íSiaç (pvoiv è(p0EÍpETo, àXXà Sià ròv èvoiKpoavra rov 0EOV Aðyov, èKTÔç èyivEro (p0opâç. 20.5 Kai ouvé^aivEV àpcpòrrpa èv ravràì yEvéo0ai napaSò^aic' on te ó nàvraiv Oàvaroç èv rai Kvpiakài oaipan ènXppovro,

Kai ó Oàvaroç Kai p (p0opà Stà ròn avvónvra Aóγov è^pcpavi^E to. ©avárov yàp pv Xpeía, Kai Oávarov vnèp návrwv eSei yEvéo0ai, iva ró napa návrwv òepsiÀòpEvov yévprai. 20.6 "O0ev, wç npoEİnov, ó Aoyoç, ènsi ovx oióv te flv avròv áno0avEiv-à0àvaroç yàp pv-, sXa|3sv éavr w opa ró Svvápsvov áno0avEiv, İva wç iSiov ávri návrwv avrò npooE véyKp, Kai wç avròç vnèp návrwv náoxcov, 8ià rpv npòç avrò éni|3aaiv, «Karapypar ròn rò Kpàroç èxovra roo Oavárov, rovréoriv ròn 8iá|3oXov Kai ánaXXá^p rovrovç, óaoi <pó|3w Oavárov Sret navròç rov Çfjv svoxoi floav 8ov Xsiaç».

21.1 'ApéXsi, roo koivov návrwv Zwrrpoç àno0avòvroç vnèp ppwv, ovksti vvv wansp náXai Karà rpv rov vórov ánsiXpv Oavárho áno0vpaKopsv oí èv Xpiarw ntoróu nénavrai yàp p roiaivrp KaraSíKp' àXXà rrjç cp0opàç navo pévpcç Kai àcpaviÇopévpcç èv rp rfjç àvaarâaswç xápiri, Xoinòv Karà rò rov awparocç Ovr|ròv 8iaXvòps0a povov rw xpovw óv SKáarcp ó Osòç wpiOEV, iva «Kpsirrovoç àva arâaswç» rvxEİv 8vvp0wpsv. 21.2 Ainv yàp rwv èv rfj yfj Kara|3aXXopévww ansppàrwv, ovk ànoXXvps0a SiaXvòpsvoi, àXX' coç ansipòpsvoi ávaarpoópE0a, Karapyr|OÉvToç rov Oavárov Karà rpv rov Zwrrpoç xâpiv. Aià rovro yovv Kai ó panâpioç ElavXocç èyyvr|rrjç rrjç àvaarâaswç nâai yEvó psvòç cpar «Aeı rô cp0apròv rovro Èv8voaa0ai à(p0apaiav, Kai rò Ovpròv rovro èv8vaaa0ai áOavaafav ôrav 8è rò Ovr|ròv rovro èvSvaprai à0avaoiav, tôte ysvpoErai ó Aoyoç ó yEypappévoç' KarEnó0r| ó Oàvaroç eİç vİkoç. Ilon oov, Oávards, rô KÉvrvov;» 21.3 Aià ri ovv, àv nç Eİnot, EİnEp àvayKaİov pv àvri návrwv avròv napaSovvai rô acopa Oavárw, ovx wç av0pconoç iSiwç àné0Ero rovro, àXXà Kai péxpi rov oravpc0Orjvai naprjX0Ev; 'Evripwç yàp pàXXov avròv ènpsnsv àno0éa0ai rô acopa, pnEp pE0' v|3pEWç ròn rotovrov Oávarov vnopsİvai. 21.4 Oéa 8p nàÀiv eİ pp p Toiaivrp àvn0EOİç èanv àv0pwnivp' rò 8è vnò rov Ewrppoç yEvòpEvov, 0eiov àXp0wç Kai à^iov rrjç avrov 0EÓrr|roç 8ià noXXà' npcovov pèv, on ó ovp|3aivww roİç àv0pwnoİç Oàvaroç Karà à0évEiav rrjç avrcov cpvorcoç avroİç napayivErar ov SwâpEVOi yàp èni noXv StapévEiv, reo xpovw SiaXvovvai. Aià rovro yàp Kai vóaoi rovroİç avp|3aivovai, Kai è^ao0EvpaavrEÇ àno0vpoKovai. 'O 8è Kvpioç ovk àa©Evpcç, àXXà ©eov Avvapiç, Kai ©eov Aoyoç èan, Kai AvroÇwp. 21.5 Ei pèv ovv pv iSia nov, Kai Karà rpv avvp0Eiav rcov áv0pwnwv àno0épEvoç rô acopa èv KÀivp, èvopia©p àv Kai avròç Karà rpv rrjç (pvoECOç àa0èvEiav rovro na0cov, Kai ppSèv excov nXéov rcov àXXcov àv0pconcov. 'EnnSp 8è Kai Zcop pv, Kai Oeov Aoyoç, Kai eSei ròn vnèp návrwv yEvéo0ai Oàvarov, Stà rovro wç pèv Zwp Kai Avvapiç wv ovvİoxvev èv avro rô acopa' 21.6 wç 8è òcpEİXovroç yEvéo0ai rov ©avárov, ovx èavr w, àXXà nap' èrépwv èXàp|3avE rpv npòcpaatv rov TEÀEiwaai rpv Ovaiav ènEİ pp8è vooeiv e8ei ròn Kvpiov, ròn rwv àXXwv ràç vóaoç ©spanEvovra' j.XX' ovSè è^aa0Evpaai 'SeI náXiv rô acopa, èv w Kai ràç rwv àXXwv àa0EVEiaç iaxvponoiEi. 21.7 Atà ri ovv Kai ròn ©ávarov wanEp Kai rò vooeiv ovk èKWÀvoEv; "Ori 8ià rovrov è^axe rô acopa, Kai ànpsnèç pv KwXvaat, İva pp Kai p àvâaraatç èpno8ia0p' npopypaaa0at pévrot rov ©avárov vóaoç ànprnèç náXtv pv, İva pp àa0évEia rov Èv rw awpan vopia0p. OvK ÈnEİvaoEV ovv; Nai ènEivaoE Stà rò iSiov rov awparocç, àXX' ov Xtpw SiE<p0àpp, Sta ròn cpopovvra avrò Kvpiov. Aià rovro sì Kai àné0avE 8ià rò vnèp návrvw Avrvov, àXX' ovk sì8e 8ia<p0opàv. 'OÀÓKÀppov yàp àvéarp' ènEİ ppSè àXXov nvòç, àXX' avrvç rrjç Zwpcç pv rò awpa.

22.1 'AXX' 'Sei, cppoEiEv àv nç, Kpv|3pvai rpv èni^ovXpv rwv 'IovSaiwv, İva Ka0óXov rò éavr w acopa à0àvarov cpvÀà^p. 'Akovstw 8p ó roiovroç, òri Kai rovro ànpsnèç pv rw Kvpiw' wç yàp ovk ènpEns rw rov Oeov Aóγco, Çwp òvri, rw awpan

έαυρον Οάβαρον nap' Έαυρον StSóvar ovrhoç ovx pppo^Ev ov8è ròn nap' èρέρcov SiSópevon cpEvYEiv àXXà Kai pàAAov SiCokeiv avròn eiç àvaipEoiv, o0ev eikotcoç ovte éavró) àné0ero rò acopa, ovte nàAiv èm^ovXevovραç rovç ÍovSaiovç ÈepvyE. 22.2 Tò Sè roiovron ovk àa0èvEiav èSeikvve rov Aóyon, àXXà pàAAov Kai Xcoppa Kai Zcopv avròn èvCopi^EV, òri Kai ròn Oávarov eiç àvaipEcnv nspiépEVE, Kai ròn SiSópEvov Oàvarov vnèp rrjç návrcov acorppiaç È'onEvSs TEXEicooi. 22.3 Kai àAAocoç Sé, ov ròn éavron Oávarov àXXà ròn rcov àv0pcóncov pX0E TEXsiàiaai ó Econipl 60ev ovk iSico Oavàrho, ovk eixt yàp Zcop wv, ànE ti0eto rò acopa, àXXà ròn napà rcov àv0pconcov ÈSéxero, iva Kai rovron Èv reo Έαυρον acopan npoarXOóvra téXeov è^aepaviop. 22.4 vEnEira Kai èk rovrcov àv nç EvXóyoç iSoi rò roiovron réXoc èoxpKÉvat rò KvpiakÒv acopa. „EpeXe rò) Kvpiw pàXiara nrpi flç t'peXXe noiEiv àvaaràECOç rov ocôparoc rovro yàp flv Karà rov Oavàron rpónaiov ravrpv èniSEÎ^ao0ai nàai, Kai nàvραç marcóoaa0ai rpv nap' avron yrvopévpv rrjç cp0opác ánáXEUpiv, Kai Xomòv rpv rcov acopàrcov àcp0apaiaiv, flç nàoiiv óianep évéxvpon Kai yvcópiapa rfjç Èni nàvραç èoopévpc àvaaràECOç TETpppKEV à(p0aprov rò Έαυρον acopa. 22.5 Ei pèv onv pv nàXiv voapaav rò acopa, Kai èn' óipEi návrcov StaXv0EÍç àn' avron ó Aóyoç, ànprnÈç pÈv flv ròn rcov àXXcov ràç vðavocç 0Epansvovra napopàv rò iSiov opyavov èv vðaoiç rpKÓpEvov. ncoç yàp àv èniOTEV0p ràç àXXcov ànsXàaaç àa0EVEÍaç, àa0EVOvvroç èv avrà) rov iSiov vaov; "H yàp coç ov SvjàpEvoç ànsXàaai vðoov èyEXàa0r], p SvjàpEvoç, Kai pp noiàiv, àcpiXàv0pconoc Kai npôç rovç àXXovç èvopi^ETO.

23.1 Ei Sè Kai xcopiç nvoç vðavoc Kai xwpiç nvoç àXypSðvoç, iSia nov Kai Ka0' Έαυρον èv ycovia, p èv èpppw rónco, p Kar' oiniav, p ónov SpnorE rò aaipa Kpvipaç pv, Kai pσrà ravra nàXiv è^aicpvpc cpavEÍç, ÈXryEV èavron èk vEKpàiv èpyyé0ar pv0ovç pèv àv t'So^e XéyEiv napà nàiv, pmarp0p Sè noAAcp nXéov Kai nEpi rpç àva oràaecoç Xéycov, ovk ovroc ôXcoç rov paprvponvroç nEpi rov Oavàron avron. Tfjç Sè àvaaràaECOç npopyEÍo0ai Sei Oàvarov, ènd. ovk àv Eip àvàaraaiç pp npopyovpévov Oavàron ó0ev ei Kpvcpa nov èyEyðvEi rov ocoparoc ó Oàvaroc, ov cpaiovpévov ©avàron, ovSè èni paprvpcov yEvopévov, àcpavpc pv Kai àpàrvpoc Kai p rovron àvàaraaiç' 23.2 "H Sià ri rpv pèv àvàaraaiç ÈKppvrrEv àvaaràç, ròn Sè Oàvarov àcpavàic ènoÍEi ysvéa0ai; "H Sià ri rovç pèv Saipovaç èn' oipei návrcov ànpXavvs, rov re èk yEvsrcp rvcpxòv àva|3XénEiv ènoÍEi, Kai rò vScop eiç oivov pEré|3aXEv, iva Si' avrcv niOTEV0p Aóyoç ©eov| tð Sè Ovpròv ovk èn' oipei návrcov àcp0aprov òSeikvvev, iva niOTEV0p avrôç còv p Zcop; 23.3 nà)ç Sè Kai oi rovron pa0prai nappaiav eixov nEpi rov rfjç àvaaràaECOç Xóyon, ovk èxovtec eùieiv òri npàitov àné0avEv; "H nàic àv èniarEV0paav XéyovrEç yEyovévai npàrron Oávarov, Eira rpv àvàaraaiç, ei pp nap' oiç ènappaiàÇovro, eixov tovtovç pàrvpvaç rov ©avàron; Ei yàp Kai ovrhoç èn' óipEi návrcov yEvopévcov rov te Oavàron Kai rpç àvaaràaECOç ovk p0éXpov oi tote Oapi aaíoi niarevEiv, àXXà Kai rovç ècopaKÓραç rpv àvàaraaiç pvàyKaoav àpvpaai0ai ravrpv návrcocç ei KEKpvppévcoç ÈyEyðvEi ravra, nòoaç àv nrocπàoEiç ènevðovv àmariaç; 23.4 nàic Sè àpa to tov ©avàron réXoc èôEÍKvvro, Kai p Karà rovron vÍKp, ei pp èn' oipEi návrcov npooKaXEoàpEvoç avròn pÀEY^E VEKpòv, KEVco0èvra Xomòv rfj rov acoparoc àcp0apaia;

24.1 Tà Sè Kai nap' èρέρcov àv XEX0évra, ravra npofSaXsviv ppàç àvayKaíov raic ànoAoyiaic. Tàxa yàp àv nç EÍnoi Kai rovro· Ei èn' óipEi návrcov Kai èppàrvpov eSei ysvéa0ai tov tovtov Oávarov, iva Kai ó rpç àvaaràaECOç moTEV0p Aóyoç, t'Sei nàv avròn éavnv ÈvSo^ov èmvopaai Oávarov, iva pónov rpv ànpiav rov aravpon cpvyp. 24.2 AAA' eí Kai rovro noiπααç pv, vnóvoiaç Ka0' èavron napEÍxev, cbç ov

xarà navrôç Oaværov Svvàpevoç, àÀXà pónov tov nepi avrev èmvop0évToç xai ovSèn prrov nàAtv pv p npôcpaaic rfjç nepi rrjç àvaaràaewç àmariaç. "O0ev ou nap' avrov, àAA' è^ èni|3ovApç, èvivere W owpan ó Oàvaroç, ìva ov avrei npoaayàywai tw Xwrfjpi Oavarov tovtov avreç è^acpaviap. 24.3 Kai wanep yEvnaiôç naAaiarfjç, péyaç rfi ovvéaei xai Tfj àvSpia, ovk avreç éavrw tovc àvn nàAovç èxAéyerai, ìva pp vnôvoiaV Trjç npôç Tivaç SeiAiaç napàaxp' àAAà Tfj twv ©Ewpovvrwv SiSwaiv è^ovoia, Kai páAiora xàv éy0poi Tvyxànwrov, ìva npôç ôv èàv avp|3àA Xwoiv avrei, tovtov avreç xarappà^aç, xpeíTTWV twv nàvrwv niorevôfj. ovtwç xai f| twv nàvrwv Zw] ó Kvpioç xai Zwrpp ppwv ó Xpioeç ovx èavrw Oàvarev ènevÓEi tw awpan, ìva pp wç èrepon SeiAiwv (pavj. àXXà tów nap' érépwv, nal páAiara tów napà twv Èx0pwv ôv èvôptçov eivai Seivôn èxEĩvoi xai ànpov xai cpEvxrev, tovtov avreç Èv oravpw Sexôpevoç pveixEW ìva xai tovtov KaTaAv0évpoç, avreç pèn wv f| Zw] niorev0fj, tov Sè Oavàrev tô xpàroç réAeov Karapyp0fj. 24.4 réyove yovv n ©avpaorev xai napàSo^ov ôv yàp èvôpiçov ànpov ènnpépeiv Oàvarov, ovtoç f|v rpónaiov xaTl avrov tov Oavàrev Siô ovSè tów 'Iwàvov Oàvarov vnépeivE, Siaipovpévpç Trjç xecpaAfjç, ovSè wç 'Hoaiaç ènpio0p, ìva xai tw Oavàrw àSiaiperev xai óAóxAppov re owpa cpvAà^p, xai pf] npôcpaioic toic |3ovAopévoic Siaipeiv Tpv 'ExnApoíav yévprai.

25.1 Kai ravra pèn npôç tovc è^w0ev éavToic Àoyropovç èniowpevonTaç: àv Sè xai TWV è^ f|pwv TIÇ pf] WÇ (piAÔveiXOÇ, àAA' WÇ (piXopa0f|ç, Çprfj 8là Tl pf] ÈTÈpWÇ àAAà aravpôn vnépeivev, àxovÈTW xai ovtoç òri ovk àAAwç p ovtwç f|piv ouvécpepe' xai tovto 8l' ppàç xaAwç vnépeivev ó Kvpioç. 25.2 Ei yàp rpv xa0' ppwv yEvopévpv xaràpav pA0ev avrôç jôaaràai, nwç àv àAAwç èyévero xaràpa ei pf] tów Èni xaràpa yevópevon Oávarev èSé^are; è'on Sè ovtoç, ó OTavpôç. Ovtw yàp xai ycyanTax «'Enixarà pareç, ó xpepàpevoç Èni ^vAov.» 25.3 "Enetra, ei ó Oàvareç tov Kvpiov Avrpov èari nàvTWv, xai tw Oavàrw tovtov tô peaðroixov tov cppaypov Avérai, xai yíverai twv è0vwv p xAfjoic, nwç àv ppàç npoaxaAéoaio, ei pf] èoravpwro; èv pðvw yàp tw oravpw èxTERapévaiç xépoi tic àno0vpoKEi. Alò xai tovtov enpenEV vnopeívai tów Kvpiov, xai ràç xeípaç èxreívai, ìva Tfj pèn tów naÀaiòv Aaòv, Tfj 8è tovc ànò twv è0vwv èXxvop, xai àpcpoTÈponç èv éavTW onvaijip. 25.4 Tovtov yàp xai avreç eíppxe, oppaiwv noiw OavaTW epeXXe XvTpono0ai tovc nàvTaç «"Orav vipw0w, nàvTaç èÀxvwv npôç èpavrev.» 25.5 Kai náXiv ei ó èx0pôç tov yévonç f|pwv Sià^oXoç, èxneowv ànò tov ovpavov, nepi tów àéra tów w8e xaTW nÀavàTai, xàxei twv ovv avTW Saipòvwv wç ôpoiww èv Tfj ànEi0EíA è^ovoiaçwv, cpavTaoiaç pèn 8l' avTWv èvepyei toic ànaTwpévoic, ènixeipei 8è toic àvEpXopévoic èpnoSi^eiv xai nepi tovtov cppoiv ó 'Anóore Àoç. «KaTà tów àpxovTa Tfjç è^ovoiaç tov àépoç, tov vvv èvEpyovvToç èv toic vioic Tfjç ànEi0eiaç», f|X0e 8è ó Kvpioç ìva tów pèn 8ià|3oXov xaTa^aXp, tów 8è àéra xa0apiop, xai ôSonoirpr] ppiv t|v eic ovpavovç àvoSov, wç eivew ó 'AnòToXoç, «8ià tov xaTaneTaopareç, tovt' eotiv Tfjç oapxôç avTov», tovtov 8è ζSei yevéo0ai 8ià tov ©avàrev noiw 8' àv àXXw OavÔTW èyeyôvei TavTa, fj tw èv àépi yevopévw, (pppi 8f] tw «raxvpw; Mòvoç yàp èv tw àépi tic ànoðvpoxei, ó OTavpw TeXeiovpevoç. Alò xai eixÔTWç tovtov vnépeivev ó Kvpioç. 25.6 Ovtw yàp vipw0eic, tów pèn àéra èxa0àpi^EV ànò Te Trjç 8ià|3oXiKfjç xai nàapç twv Saipòvwv èni(3ovXfjç Aéyww «'E0ewpovv tów ZaTavàv wç àaTpanv neaòvTa», Tpv eic ovpavovç àvoSov ôSonotwv èvexaiivi^E Aéyww náXiv «"Apare nvAaç oi àpxovreç vpwv xai ènàp0pre nvAai aiwvioi.» Ov yàp avreç ô Aðyoç pv ó xpfiCwv àvoi^EWç twv nvAwv, nàvrwv Kvpioç wv, ov8è xexAeiapévon pv titwv noippàrwv tw noiprfj, àAA' ppeic ppev oi xppCovreç, ovç àvécepev avreç 8ià tov iSiov owparoc

aùrav. 'Qç yàp ùnèp nàvTWv avrò npoafjvEyxE tw Oavàra), ovtwç Si| aÛTOù nàXrv coSonoíque Tiqv eiç oúpavoùç àvoSov.

26.1 Flpénwv onv àpa xai àppòÇwv ó Èv tw aravpw yéyovE Oàvara>ç ùnèp qpww Kai fl| ama toutou EVÀoyoç Ècpaviq xaTà navra, xai Sixaíovç exei touç Xoyiapovç, òti pf] àAXwç, àXXà Sià tou OTavrov e8ei yfvéa0ai tt|v awTqpiav twv nàvTWv. Kai yàp oúS| ovtwç àcpavvj éauTÔv ouSè èv tw aravpw àcpfjxEV àXXà xarà nepiTTÔv Tiqv pèn KTÍlav ÈnoiEi papTvpeívn Tiqv tou ÈavTfç Aiqpiovpyoü napovaíav, TÔv Sè éauTov vaðv tó acopa ovk Èni noXù pévEiv àvaaxòpEvoç, àÀÀà pðnov Sei^aç VEKpôn Tfj tou OavaTov npòç aura avpnÀoxfj, TpiTaíov eù0èwç àvéoTiqoE, Tpðnaia xai vtKaç xaTà tou Oavárav cpépwv Tiqv èv tw acopan yEvopévnv àcp0apaíav xai ànà©Éiav. 26.2 'HSvvara pÈv yàp xai nap| aùrà tou Oavàrav tó acopa SiEyeípai xai nàÀiv ÔEífat Çwv àXXà xai tovto xaXcoç npoiSwv ó ZwTiqp ou nenoikKEV. Eineyàp àv tiç pqSòXwç avrò TE0vqxÈvai, p pq8È tèàeov aùràù tón OávaTov Èipavxévai, eí nap| aùrà Tiqv àvàoTaaiv fjv Èm ÛEifaç. 26.3 Taxa 8è xai Èv ïaw tou SiaoTrjparaç ontoç tou te Oavárav xai Trjç àvaoTaoECOç, àSpÀov ÈyívETO tó nEpi Tfjç àcp0apaíaç xXéoç. 'O0EV, iva SeixQfj VExpôn tó acopa, xai píav vnépEivE péopv ó Aoyoç, xai TpiTaíov tovto nàaiv èSei^ev à(p0aprav. 26.4 "Evsxa pèn onv tou 8fix0rjvai tón Oàvarav èv tw awpaTi, TpiTaíov àÈaTqoE tovto. 26.5 "Iva Sè pf] Èni noXù Siapsívan xai cp0apÈv tèXeov uoTEpov àvaaTijaac ànionqOfj wç oux avrò àXXI ÈTEpov acopa cpépwv epeXXe yàp àv tiç xai Srà tón xpðnov ànioTEÍvn tw cpainopévnw, xai ÈniXav0àvEO0ai twv yEvopévcov 8ià tovto ou xXeíco tcov Tpiwv iqpspwv flvéaxfTO, ou8è Èni noXù touç àxovaaVTaç aÛTOù nEpi Trjç àvaoTaoECOç napEÍXxvoEV 26.6 àXXI Èri tcov àxowv avTCOV ÈvavXov èxovtwv tón Xòyov, xai etitcov ôcp0aÀpwv aÛTWv ÈSEXopévcov, xai Trjç Siavoíaç avTCOV qpTqρέvnç, xai Çwv twv Èni yrjç Èri xai Èni TÔncov òvtcov tcov 0avaTCoaavTCOV, xai papTvpcov tou Oavàrav tou Kvpiaxov awparaç, aÛTôç ó tou ©eov Yiòç Èv TpiTaíco SiaoTij pan tó yEvòpsvov VEKpôn acopa eSei^ev àOàvarav xai àcp0aprav xai àvE8eix0q nàotv, oti ovk àa0EVEÍa cpvoEWç tou èvoixovvtoç Aðyov TÈ0vr|KE tó acopa, àXXI Èni tw rðv Oávanov È^acpavio0fjvai Èv aÛTW Tfj SvjàpEi tov ZcoTrjpoç.

27.1 Tov pÈv yàp xaTaÀfÀva0ai tón OávaTov, xai vîxqv xaT| aùràù yEyEvfja0ai rðv aravpón, xai ppxÈTi Xomðv íoxúeiv, àXXI EÍvai vExpòn avròv àXr|0coç, yvcópiapa ovk óXiyov xai níoTiç Èvapyfjç, rò napà nàvTCOV tcov tov XpioTov pa0r|rðov avròv xaTacppovEÍa0ai, xai navTaç Èni|3aivÉiv xaT| avTov, xai pqxÈTi cpo|3EÍa0ai tovto, àXXà tco appEíco tov OTavrov xai Tfj eiç Xpiarðv nioTEi xarana teiv avròv coç VExpón. 27.2 nàXai pèn yàp npiv Tifo Osiav ÈniSqpiav yfvéa0ai tov XcoTrjpoç, nàvTEÇ touç ànoOvrjaxovraç coç cp0Eipopévoç ÈOpf|vovv àpTi 8è tov XcoTrjpoç àvaaTijaavToç tó acopa, ouxeti pèn ô 0àvaTÔç èoti cpo|3fðç, nàvTEÇ 8è oi TW XpioTW niCTEVovTEÇ coç ouSÈv aÛTov òvTa naToùai, xai pàXXov àno0vfjaxÉiv aipovvTai rj àpvf|oao0ai Tiqv eiç Xpiarðv nioTiv. vIaaat yàp òvtwç òti àno0vfjaxovTfçç oux ànòXXvvTai, àXXà Çwai, xai à(p0apToi 8ià Trjç àvaoTaoEWç yívnvTai. 27.3 'Exeívoç 8è ó náXai TW ©averno novqpwç ÈvaXXòpEvoç SiàfoXoç, Xv0Éiawv aÛTov tcov CoSívwn, spEivE pòvoç àXr|0wç VExpòç| xai toutou TExpfjpiov, oti npiv niaraùaovaiv oi àv0pwnoi tw Xpiarð), cpofEpðv tón ©avarav òpwai xai SeiXiwoiv aùròv. 'EnEiSàv 8è eiç rò|v èxeívon nioTiv xai SiSaaxaxíav pfTÈX0wai, ToaovTov xaracppovòai toù Oavárav, wç xai npo0vpwç Èn| aùròv óppàn xai pàpTvpaç yíveo0ai Trjç xaT| aùràù napà toù ZwTfjpoç yEvo pévnç àvaoTaoEWç. Kai yàp eti vfjnioi ovteç Tiqv flXixíav onEvSovoi àno0vfjaxEiv, xai peXetwoi xaT| aùràù raíç àoxrjosai vò pðnov àvùpEÇ, àXXà xai yvvaíxEÇ. Ovtwç àa0Évf]ç yéyovEV, wç xai

ΥνναϊΚαϋ ρὰϋ àναρρ0εΐλοαϋ "æ Τxpiv Trap' avrov, vvv nai^Eiv avrov coϋ vϕKpòv Kai napEipévon. 27.4 'Qϋ γὰρ rvpàvvon KaranoÀEρq0évroϋ ùò vvxqoiov [SaoxXécoϋ Kai Se0évtoc ρovϋ nòSαϋ Kai ρὰϋ xpναϋ, nàvTEϋ Àoxnòv oi 8xa|3aivovTϕϋ Karanaicovoiv avrov rvnrovTEϋ Kai SxaovpovTEϋ, ovk eti (po|3ovpEvoi nqv pavlav avrov Kai nqv àpυxòppta, Sxà rôv viKiqoavpa ^aoiAéoi ovrcο Kai rov Oavà rov viKpOévroϋ Kai opXιTEV0évroϋ vnò rov Xconqpoϋ Èv reo oravpcò, Kai SeSepévon ρὰϋ xϕίpaϋ Kai ρovϋ nòSαϋ, navTEϋ oi èv Xpiorà) 8ia|3aivovTEϋ avrov Karanarοvοi, Kai paprvpovvTEϋ rà) Xpiorà) xÀEvaÇovcn rôv ©àvarov, èniKEp ρovvrcϋ avrà) Kai rà àvco0EV Kar' avrov yEypappéva XéyovTEϋ' «nov oov, OávarE, rô vîkoϋ; nov oov, aSiq, rô KÉvrpov;»

28.1 ~Ap' ovv rovro pxnpòϋ eXeyxoϋ son rrjϋ rov ©avàrov ào0EVEΐaϋ; fj pinpà èonv ànòSei^xϋ rrjϋ Kar' avrov yevo pévpcϋ vîKiϋ napà rov Xcorrjpoϋ, ôrav oi èv Xpiorà) naίSeϋ Kai véai KÔpai napopà)ox rôv èvrvaoa |3iov Kai ànoOavEiv pEÀEràioiv; 28.2 zEon pév γὰρ κCtρά cpvoiv ó àvOpconoϋ SelXιδiv rôv Oavarov Kai nqv rov ocoπαροϋ SxàXvoxv rô Sè napa So^órarov rovρό èonv, ón nqv rov oravpov nionv èvSvoà pevoϋ KaracppovEΐ Kai rà)v Karà cpvoxv, Kai rôv Oàvarov ov SetAia Sxà rôv Xpxorov. 28.3 Kai œonep rov nvpòϋ Exovroϋ Karà cpvoxv rô KaiEiv, si Àéyoι nϋ Eivai n rô piq SexXkòv avrov nqv Kavοiv, àXXà Kai pàÀÀov ào0Evèϋ avrò Sexkvov, οioν Si] XÉyErai rô napà ÍvSoiϋ àpiavrov' Eira ó reo ÀEyopévcp piq nxorevcov si nsipav 0EÀr|Ofiϕ Àa|3Eiv rov ÀEyopévon, nàvrcοϋ rò ànavorov èvSvoàpevoϋ Kai npoo|3axà)v nvpι, morovrai Àomòv nqv Karà rov nvpòϋ ào0évϕiav' 28.4 fj coϋ si nϋ rôv rvpavvon SeSepevon iSeiv ©eXpoexe, nàvrcοϋ eίϋ rpv rov viKiqoavroϋ x^pav Kai àpxpv napEÀ0à)v, ópà rôv àXXoxϋ (po|3Eρòv ào0Évrvj ysvópevon ovrcοϋ eī nϋ èonv ànιoroϋ, Kai ànpiqv pErà rooavpa, Kai pErà ρovϋ rooovrovϋ èv Xpiorà) ysvopévonϋ pàprvpaϋ, psrà nqv Ka0' ppépav yivopévrvv Karà rov Oavàrov xÀEViqv napà nòv èv Xpiorà) SxanpEnòvrcov ôpcoϋ èi en nqv 6iàvoiv àpçipi|3oXov exei nspi rov Kanqpyπο0ax rôv Oàvarov Kai réXoϋ èoxpKÉvax, KaXcòϋ pév noiEΐ OavpàÇcov nspi rov nqXιKovrov nXpv piq OKÀiqpòϋ siϋ àmoriav, piqSè àvaxSiϋ npòϋ rà ovrcοϋ èvapyp yivéo0G). 28.5 'AXX' aoonp ó rô àpiavrov Xa|3à)v yivœoKEi rô àxpavorov rov nvpòϋ npòϋ avrò, Kai ó rôv rvpavvon SsSspévon 0éXcov ôpàv, eίϋ nqv rov viKiqoavroϋ àpxpv napépxEnxr ovrcοϋ Kai ó ànιoràrv nspi rrjϋ rov Oavàrov viniϋ Xap^avérco nqv nionv rov Xpxorov, Kai eίϋ nqv rovrov SxSaoKaXlav napspxéo0co· Kai ôxpsrai rov Oavàrov nqv ào0évsvav, Kai nqv Kar' avrov vîKiv noXXoi γὰρ npòrspov ànxorovrϋϋ Kai xXsvàÇovTEϋ, voTEpov niorEvoavrϋϋ, ovrcοϋ Karscppòvpoav rov Oavàrov, àϋ Kai pàprvpaϋ avrovϋ ysvéo0ai rov Xpxorov.

29.1 Ei 5è rà) oppsicp rov oravpov Kai rrj niorsi rfj siϋ Xpxorov KaranarEΐrai ó Oàvaroϋ, SiqÀov àv Euq napà àXr|0Eΐa SiKa^ovoiv, piq àÀÀov svav àXX' rj avròv rôv Xpxorov, rôv Karà rov Oavàrov rpònaxa Kai vîKaϋ èniÔEi^àpEVOV, KàKsvov è^ao0svfjoai novqoavpa. 29.2 Kai eī npònpov pév ioxvev ó Oàvaroϋ, Kai Sxà rovro (po|3Épòϋ f|v, àpn 8è psrà nqv èni6r]piav rov Xcorrjpoϋ Kai rôv rov ocoπαροϋ avrov Oàvarov Kai nqv àvàoραoxv KaracppovEΐrax, cpavEρòv àv cip nap' avrov rov èni rôv oravpov àva|3àvroϋ Xpxorov Kanqpyiqo0ai Kai vsviKfjo0ai rôv ©àvarov. 29.3 'Qϋ γὰρ èàv psrà vvnra ysviqrai iqXioϋ, Kai nàϋ ó nEpiysioϋ rônoϋ KaraXànpiqrai vn' avrov, nàvrcοϋ ovk sonv àpxpi|3oXov, ón ó rô cpàδϋ ècpavXcooaϋ iqXioϋ navraxov, avròϋ èonv ó Kai rô OKÔroϋ ànsXàoaϋ Kai rà navra (pcorioaϋ! ovrcοϋ rov Oavàrov Kara(ppovp0évroϋ Kai Karananq0évroϋ àcp' ov yéyovEV iq rov Xcorrjpoϋ èv ocopan oconqpxoϋ ènxxpàvsia Kai rô réXoϋ rov oravpov, npòSxqXov àv fliq, on avròϋ èonv ó Xconqρ ó Kai èv ocópan xpavsiϋ, ó rôv ©àvarov Karapyrjoaϋ, Kai Kar' avrov rpònaxa Ka0' iqpépav èv roίϋ éavrov pa0iqraiϋ èniSsiKvvpsvoϋ. 29.4 "Orav γὰρ iSxq nϋ

ἀνὸρ πωnovç àa0EVEÎç ðvραç rfj ipvoEi, nponpSwvραç εἰç ρὸν Οάvarov, Kai pp KaTanrpaaovραç avrov rpv cp0opàv, ppSÈ ràç Èv aSov Ka0ð8ovç SsiXiwwραç, àXXà nπο0vpw ipvxp nποKaXovpÈvovç avρὸν, Kai pp nρpooovραç |3aaànovç, àXXà pàXXov rrijç Èvραv0a Çwpç nποKpivovραç Sia ρὸν Xpiarov rpv εἰç τὸν ©avarov ópppv p Kai Èàn 0Ewpðç tiç YçvrlT0I àvSpwv Kai 0pÀEiww Kai naiSwv vèww ðppwvrvw Kai ÈmnpSwvrvw εἰç τὸν 0avarov Stà rpv εἰç Xpiarov EvaÈ^Eiav, rîç oîtt wç Èariv Evp0çç p rîç ovrwç Èariv âmaroç, rîç 0È ovτcoçç rpv Siavoiaç nρnpwrai, wç pp vœiv Kai Xoyi^Ea0ai, on ó Xpiarðç, εἰç ðv paprvpovaiν oi àv0pwnoi, avρðç rpv Kara rov 0avárov vÍKpv ÈKaarw napÈXEi Kai 8i8waiν, È^aa 0œvœiv avrov noiww Èv ÈKaarw twv avrov rpv nianv Èxóvrvw Kai τὸ appstov rov aravrov cpopovvTWv. 29.5 Kai yàp ó ρὸν ðqnv [3Xénwv KaranarovpEvov, eîSwç avrov páXiara rpv nporÈpav aypiovpra, oúk ápcpi|3áXXsi Xoi ρὸν on vsKpðç Èan Kai τὲ àœov È^pa0ÈvpaEV, èktðç eî pp rpv Siavoiaç ànsarpacpp, Kai ouSè ràç tov awparoç aia0paEiç vyiaivovaaç èxei. Tiç yàp Kai ÀÈovra naiÇòpEvov vnð naiSíww ðpwv, àvvoEÎ tovtov p VEKpðv YEVOÏpEvov p nâaaν ànoXÈaaavra rpv éavrov Svvariv; 29.6 "Oansp ovv ravra àXp0fj rivai roîç ðcp0aXpoîç e^œotiv ðpàv, ovrwç naiÇopévov Kai Karacppovovpévov tov 0avarov vrð twv εἰç Xpiarov marevðvrvw, ppKÈn ppSsiç ápcpi|3aXXÈTW, ppSÈ yivéa0w tiç amaroç, ðri vrð Xpiarov Kavppyprai ó 0àvaroç, Kai p rovrov <p0opà SiaÀéXvrai Kai nénavrai.

30.1 Tov pÈv ovv KaTppyfja0ai ρὸν ©avarov, Kai rpónaiov sivai Kar| avrov τὸν Kvpiarðν avavpón, ov prepðç ÈXsyxoç Ta nposippÈva. Tρç 8è yEvopévpc Xoinðν à0avarov àvaaraawç tov awparoç napà tov koivov ρòvrvw Zwrpποç Kai Zwrjç ovrwç Xpiarov, Èvapys avépa rwv Xðywv p Sià rwv cpaivopévww ànðSsdpc Èan roîç ρὸν ð(p0aXpðv rrijç Siavoiaç Èxovaiν vyiaivovra. 30.2 Ei yàp Karppypvai ó 0àvaroç, wç ó Aðyoç èSei^s, Kai Sià ρὸν Kvpiov navreç avrov Karanarovai, noXXw nXéov avρðç avrov npwroç KarsnàrpaE rw iSiw awpan Kai KarppypcEv avrov. Tov 8è 0avarov vsKpw0Èvροç vnl avrov, ri è8ei yEvé a0ai p rô awpa àvaarfjvai, Kai rovro SEix0pvai Kar| avrov rpónaiov; "H nwç yàp àv Ècpavp Karapyp0Eiç ó 0áva roç, eî pp to awpa τὸ Kvptarðν pv àvaarav; eî 8è tw pp avrapKpç p cotð8eif; avrp TiEpi rrijç àvaaraaEWç avrov, Kav èk twv èv óxpEi yEvopÈvww marova0w τὸ ÀEyòpEvov. 30.3 Ei yàp 8p VEKpðç nç yEvòpEvoc ovSèν ÈvEpyEÎv Svvarai, àXXà pÈxpi tov pvpparðç Èariv avrw p xàptç, xai ρònavrai Xoirðν, pónww 8è rwv Çwvrvw Eiaiv ai nra^Eiç Kai ai npðç rovç àv0pwnovç ÈvÈpyEiai, ópárw 8p ó |3ovXòpEvoc Kai yrvÈa0w SiKaarç èk rwv ðwpÈvww rpv àXp0Eiav ðpoXoyww. 30.4 Toaavra yàp rov Ewrpποç ÈvEpyovvroç Èv àv0pwnoiç, Kai Ka0' ppÈpav navraxð0EV arð te twv rpv 'EÀXàSa Kai rpv |3àp|3apov oîkovv twv roaovrov nXp0oc àoparwç nsí0ovροç síç rpv Éavrov nîariv napEÀ0Eiv, Kai navραç vnaKovEiv rfj avrov SiSaoKaXicr àp' Èri nç rpv Siavoiaç àp<p|3oÀov ε^ei ei yÈyonEV àvàaraaiç vrð rov Ewrpποç, Kai Çfi ó Xpiarðç, pàXXov 8è avρðç Èanv p Zwp; 30.5 ~Apa 8è VEKpov Èan ràç pÈv Siavoiaç rwv àv0pwnww KaravvTTEiv, ware rovç narpiKovç àpvEia0ai vôpovç, rpv 8è Xpiarov SiSaoKaXíav npooKWEÎv; p nwç, EÎnrp ovk Èariv Èvspyww, VEKpov yàp iSiðv Èan rovro, avρðç rovç ÈvEpyovvραç Kai Çwvραç rrijç ÈvspyEÍaç navEi, ware ρὸν pÈv poixðν ppKÈn poixEVEiv, tov 8è àvSpocpðvov ppKÈn (povEVEiv, tov 8è âSiKovvra ppKÈn nÀEovEKreiv, Kai tov âas|3p Xoinðν evos|3siv; nwç 8è eî pp àvÈarp, àXXà VEKpðç Èan, rovç ÀEyopÈvovç vnð rwv àniarww Çrjv ipsv8o0Èovç Kai OppoKsvopÈvovç Saipovaç avρðç ànEÀavvsi Kai Siw kei Kai Kara^aXAsi; 30.6 'Tv0a yàp ðvopaÇsnn Xpiarðç Kai p rovrov nianç, èkei0ev nâaa pÈv EÍSwXoXarpía Ka0aipEirai, naca 8è Saipðvww ànavp ÈXÈyxErai, nàç 8è Saipww ovSè τὸ ðvopa vnocpÈpET àXXà Kai pðvov aKOvaac

rpvyàç oïxerai. Tòvto Sè ov VExpôn tò Èpyov, àXXà Çwvtoç Kai paXiora 0éov. 30.7 'AÀÀwç te Kai yeXoiov av ðiq, tovc pèn Stwxopévovç vit' avrov Saipovaç Kai TaxarapyovpEva EÍSwÀa XéyEiv Çwvraç Eivai, tðv Sè ànsXavvonTa Kai Tij ÈavTov SvvaPEi pr|5È rpavqvai noiovvra tovtovç, àÀÀ Kai òpoÀoyovpEvov vnò tuxvtwv EÍvai 0ÉOV YÍÓV, TOVTOV XéyEiv Eivai VEXpÔV.

31.1 Méyav Sè xai xa0' Èavrww tðv È'Xsyxov oi àmoTovvTEÇ rq àvaoraoEi npojSáXXovrai, eí tðv Xptorðv tðv XEYòpEVOV nap' avrww VExpôn oi tuxvteç SaipovEÇ xai oi npooxvovpEvoi nap' avrww 0soi ov Siwxovoiv àXXà pàXXov ó Xpiorðç tovc navraç ÈXéyEt VExpovç. 31.2 Ei yàp àXq0Èç tðv VEKpðv pqSÈv ÈvEpyEÍv, Èpya^ETai Sè rooavra Ka0' qpépav ó Xwrqp, È'Xxwv eic EVOÉ|3Eiav, tiei0wv eic àpErqv, SiSaowwv rapì à0avaoiaç, eic nð0ov twv ovpaviwv àvaywv, ànoxaxvnrww rqv rapì narpðç yvwoiv, rqv KaTà tov Oavarov SvvaPTv Èpnvéwv, èxùotw Ssixvww ÈavTÒv, Kai rqv eíSwXwv à0ÉÓTqra xa0aipwv tovtwv Sè ovSèV SvvaVvai oi napà roiç ànioToiç 0eoí Kai SaipovEÇ, àXXà pàXXov rij Xpiorov napovoia VExpoi yivovrai, àpyqv èxovteç Kai XEvqv rqv (pavraoiaç tw Sè oqpEÍw tov oravpon w a pÈv payEÍa naverat, nàoa Sè cpappaxEÍa xarapyEirai, xai navra pÈv Ta EÍSwXa Èpqpovrat xai xaraXipnaverai, naca Sè axoyoç qSovq naverat, xai naç tiç ànð yrjç eic ovpaVðv àva|3XénEi' Tiva av tiç Einoi VExpðv; tðv rooavra ÈpyaÇòpEvov Xptorðv; àXX' ovx iSiov vsxpov tò Èpya^EO0av q tðv pqS' ÓXwç ÈvEpyovvra, àXX' wç aipvxov XEÍpEvov, ðnèp iSiov twv Satpðvwv xai siSwXwv wç VExpwv vnapxet; 31.3 'O pÈv yàp tov 0eov Yiðç Çwv xai ÈVEpyqç wv Ka0' qpépav Èpya^ETat, xai ÈVEpyEÍ rqv navrww owrqpiav. 'O Sè 0àvaToç ÈXéyxerai xa0' qpépav avrðç È^ao0Evqoaç, xai Ta EÍSwXa xai oi SaipovEÇ pàXXov VExpoi TvaxavonTEÇ, wç Èx tovtov pqSéva Siotðçeiv en nrpi Trjç tov owparoc àva0CWEWç avrov. 31.4 'Eoixe Sè ó nrpi rqç àvaoráoEWç tov xvpiaxov owparoc àmorww àvvoEtv SvvaPTv 0eov Aoyov xai Xocpiaç. Ei yàp ÓXwç ÈXa|3EV ÈavTW owpa, xai tovto iSionoiqaro xarà rqv EvXoyov àxoXov0iav, wç ó Xðyoç èSei^e, tí èSei tðv Kvpiov TtoiEiv nèpi tovtov; q noíov ÈSei teXoç yEVÈ00ai TOV owpaToç, ana^ Èm|3àvToç avTW tov Aoyov; Mr) àxo0avEiv pÈv yàp ovx r|SvvaTo, aTE Sq 0vr|TÓv 6v, xai vnÈp návTWv npoocpEpðpEVOV eic tðv Oávarov ov xáptv xai ó XwTijp avrð xaTEOXEvaoEV Èavrww. MÈivai SÈ VExpðv ovx oiðv te rp, Sià tò Zwrijç avrð vaðv YEyEvfi00ai. '00ev àné0avE pÈv wç 0vr|TÓv àvéÇr|OE Sè Sia Tiqv Èv avTW Çwrijv, xai Tfjç àva0TaoEWç èotì yvwpiopa rà è'pya.

32.1 Ei 8' òri pirj ópàrai, àniOTEiTat xai EyriyéPOai, wpa xai tò xarà cpvoiv àpvsi00ai tovc àmoTovvTaç. 0eov yàp ÍSiov piq ópao0ai pév, Èx Sè twv Èpywv yivwoxfo0ai, xa0ánèp xai Èraxvw XÈXEXTat. 32.2 Ei pÈv ovv rà È'pya pq èotì, xaXwç tw pq cpaxvopévw ànioTovoxv eí Sè tò È'pya |3oà xai Seixvvoiv Èvapywç, Sia tí èxovteç àpvovvrai rpv Trjç àva0TáoEWç ovtwç cpavspwç Çwrijv; Ei yàp xai rpv Stavoiav È7ippw0oav, àXXà xav raíç è^w0sv aio0r|OEOiv ópàv Èori rpv àvavTÍppqTov tov XpioTov SvvaPiv xai 0EÓTT|Ta. 32.3 'Etieí xai TvcpXðç Èàn pq (3XÈnq tðv qXiov, àXXà xav Trjç vnl avrov yEvopévnpç 0éppqç àvTiXap(3avòpèvoç, oiSev òti rjXioç vnÈp yrjç èotív. Ovtwç xai oi àvTiXéyovTEÇ eí xai pqnw niOTEVOvaiv, àxprijv TvcpXwTTovTEÇ TTepi rpv àXr|OEiav, àXXà xav érépwv tuotevòvtwv yxvwoxovTEÇ rpv SvvaPxv, pq àpvÉÍo0woav rpv tov Xprorov ©EÓrpra xai rpv vif avrov yEvopévqv àvàoaroiç. 32.4 ArjXov yàp on eí VExpðç èotív ó Xpiorðç, ovx av tovc Saipovaç èSiwxe, xai rà EÍSwXa èoxvàeve' VExpw yàp ovx àv vnr|xovoay oi SaipovEÇ. Ei Sè Siwxovrai cpavEpwç rfj tovtov ðvopaioia, SrjÀov av ðiq piq Eivai tovtov VExpðv, paÀiora ðn SaipovEÇ, xai rà pq |3XènpEva roiç àv0pwnoiç ðpwvTEÇ, qSvvaVro yivwoxEiv à VExpðç Èonv ó Xpiorðç, xai pqSðXwç vnaxovEiv avrww. 32.5 Nvv Sè ò pq

niaTsvovaiν àοE|3Eĩç óρcoov of Saipovςç, on Osòç èoti, xal Sict tovtο cpEvγovoi xal npoaninrovaiν avrò), AέyovTςç à xai òte qv èv acopan EcpOEy^avTO' «OĩSapév oe tíç eP ó áγροç τοv Oeov»' xar «zEa, tí voi xal tqpív, Yiè τοv Oeov; Séopai oov, prj pE |3aoavi(jr|ç.» 32.6 Aarpóvcov τοivvv óποAoyovvTCOV xai τcov Èpvcov óoppépar papTvovvTCOV, (pavEpòv àv dq, xal pqSslç àvaiÓEvéoOco npòç Tqv àAq0éiav, 6ti te àvEorqas τò ÈavTov acopa ó ZcoTqp, xal òti Osov Yiòç èoTtv àAq0ivòç, èç avTov oía 8q èx IlaTpòç ĪSroc Aoyoc xal Socpia xal Avvapiç vnàpxcov, òç xpòvoic voTEpov ènl acoTqpiá τcov navTCOV èAa|3s acopa, xal Tqv pèn oixovpévqv nspl ElaTpòç ÈSiSa^E, τòv 5è OavaTov xaTqpyqoE, nàot 8è Tqv àcpOapaiav éxapiaaTO Srà Trjç ényyEAiaç Trjç àvaaTaascoç, ànarpqv TavTqç τò ĪSiov Èysipaç acopa, xal Tpónarov avTò xaTà τοv OavaTov xal Trjç tovtov cpOopâç ÈniSsi^àpEvoç τcò aqEÍcp τοv OTavrov.

33.1 Tovtcov 5è ovτcoç èxòvτcov xal cpavspâç ovoqç Trjç ànoSsi^ascoç itepl Trjç àvaaTaascoç τοv acopaToç xal Trjç xavà τοv OavaTov yEvopévqç vnò τοv ZcoTfjpoç vixqç, cpéps, xal Tqv àmoTíav τcov TovSaicov xal Tiqu τcov 'EAAqvcov xAevqv SrsAéy^copsv. 33.2 'Enl tovtοic yàp iacoç TovSaiοi pèn ànioTovov, "EAAqvςç Sè ysAcoor, τò ànpsnèç τοv OTavrov xal Trjç Èvav0pconqascoç τοv Oeov Aóyov SiaavrovTςç' àAAà xaTl àcpoTépcov ó Aoyoc ovx òxvqoEi xwpfjaar, pàAioTa xaTl avTCOV Tâç ànoSEÍ^srç évapysîç è'xcov. 33.3 TovSaiοr pèn ànoTovvTEÇ èxovarv àcpl cov àvayrvcòaxovai xal avrai ypacpcov τòv ÈXsyxov àvco xal xaTCO, xal nàoqç ànAcoç OsonsvovTov |3i|3Àov nspl tovtcov ^oCooqç, coç xal avTà Ta pqpaTa npòSqAa. ripocpfjTai pèn yàp àvco0EV nspl τοv xaTà Tiqu nap0évon ©avpaToç xal Trjç è^ avTqç ysvopévpc ysvvrjascoç nposprjvvov, AέyovTEÇ' «TSov q nap0évoç èv yaoTpl e^ei xal TÉ^ETar vlòv, xal xaXéavvai τò òvopa avTov 'EppavovqA, ó èoTt pEOEppqvEvópsvov, pEO' qpcov ó Oeòç.» 33.4 Mcoarjç Sè ó tco ovti péyaç, xal nap' avToic mcnrEVÓpEvoç àXr|0rjç, nspl Trjç évav0pconqoECOç τοv ZcoTrijpoç àvn psyAov τò pqrèν Soxrpaacç xal àAq0èç èniyvovç è0qxs Aέycov «'AvaTsAsí àoTpon è^ Taxco|3, xal àv0pconoc èj TopaqA, xal ©pavesi τοvç àpxqyovç Mcoâ|3.» Kai nâAiv' «'Qç xaAoi aov or oixor, Taxco|3, ai axqvai oov/IopapÀ, cooeI vanar axraÇovoar, xal cooeI napaSEioor ènl noTapcov, xal cooeI oxqval âç ènq^EV ó Kvproç, cooeI xéSpor nap' vSaTa. 'E^EÀVOETar àv0pconoc èx τοv onéppaToç avTov, xal xvprsvosr è0vcov noXXcov.» Kai naXrv 'Hoarç' «Eiplv fj yvcovai τò naiSiov xaXsív naTÈpa fj prprépa, ÀrjrsTar Svvaπiv Aapaoxov xal Ta oxvXa Xapapsraç svavTi |3aoiXÈcoç 'Aoavpcov.» 33.5 'Oti pèn onv àvèpconoc (pavposTar, Sià tovtcov npxaTayyéXXsTai. 'Otl Sè Kvproç navTCOV èariv ó èpxòpsvoç, naXrv npoppvvovor XέyovTςç «TSov Kvproç xâ0r|Tar ènl vsπέXqç xovcppç, xal rj^Ei eíç AíyvνTov, xal OEra0r|OETar Ta xsrponoipTa AiyvνTov.» Kai yàp xâxsrOsv avTòv ó IlaTrip àvaxaXsí Aέycov «'E^ AiyvνTov éxâAsaa τòv víón pov.»

34.1 Ov asorcónpTar Sè ovSè ó tovtov ©ávaToç àAAà xal Aiaν TpAavycoc èv Taĩç Osrarç aqpaivsTar ypacpaĩç. Kai yàp xal Tiqu avriav τοv OavaTov, òti prj Srl ÈavTòv, àAA| vnèp Trjç navTCOV àOavaoraç xal ocoTppraç vnoπέvsr, xal Tqv TovSaicov ènrj3ovArjv, xal Tâç sic avTòv yivopévaç napl avTCOV v^psrç, ovx ècpo^rjOpoav einsrv, npòç τò pqSéva avTCOV τcov ytvopévcov àvrjxooov Eivai xal nAavp0rjvai. 34.2 Oaol τοivvv «zAv0pconoc Èv nAqyfj cov, xal eíScoç cpépEiv paAaxiav, òti ànécTpamar τò npòconov avTov' r|Tipâ o0q xal ovx ÈAoyio0q. Avtòç Tâç àpapTiaç ppcov cpéper, xal nspl r|pcov òSvvàTav xal qpEĩç èAoyioàps0a avTòv sivar èv novio, xal èv nAqyrj, xal èv xaxcoosr. Avtòç Sè èTpavpaTíaoq Srà Tâç àpapTiaç qpcov, xal pspaAàxiOTar Srà Tâç àvopiaç qpcov narSsia EÍprjvqç qpcov ènl avTòv, tw pcoAcom avTov qpEĩç iâ0ripEV.» Oavpa^E Tqv τοv Aóyov cpiAav0pconiaç, òti St' qpâç àTipa^sTar, iva qpEĩç EVTtpor ysvcòps0a. «nàvTSC yàp, cpqoiv, coç npò(3aTa ènAavr|0q psv àv0pconoc Trj

óSw aÚToú ènXavrj0ry Kai Kúptoc napé SwKev aÚTÔv Taiç àpiapuaiç qpiwv Kai aÚTÔç 8ia tó Ke KaKWO0at oúk àvoiyei tó OTÓpa. 'Qç npó|3aTov èni acpayqv qx0q, kcù wç àpnôç ènavuov toú KeipovToç aÚTÔv acpwvoç, out wç oúk àvoiyei to crrópia aÚToú' èv Tj Tanetvwoei aÚToú r| Kpilotç aÚToú qp0q.» 34.3 Eira, iva pii] tiç aÚTÔv koivôv dv0pwnov çk toú nd0ouç ûnoXa|3oi, npoXapjiávei zàç ùnovoiac twv àv0pwnwv, Kai uqv ûnèp aÚToú Súvapuv, Kai to npôç qpâç àvôpoiov Trjç cpúoewç SiriYEÍlun q ypacpr] Xéyouoa' Tqv 8è yeveàv aúrou tiç Siqyqoerai; 'Xl caprai ânô Trjç yrjç H Cœq aúrou. 'Anô twv àvopiwv toú Xaou qx©q siç OavaTov. Kai Swow toúç novqpoúç àvù Trjç Tacprjç aÚToú, Kai toúç nXouoiouç àvù toú ©avarou aÚToú' ôti àvopiiav oúk ènoiçoev, oúç è eupé0q SôXoc èv tw orópiau aÚToú. Kai Kúproç (SoúXerai KaOapioat aÚTÔv ânô Trjç nXqyrjç».

35.1 'AXXl iowç nepi pièn Trjç toú ©avarou npocpr]Teiaç aKoúoaç, ÇqTeiç Kai Ta nepi toú oTavpoú oqpaivôpeva pa0eívn. OúSè yàp oú8è toúto oeoivnqTai' SeSqXwTai 8è Kai Xiav TqXauyôðç ânô twv àyiwv. 35.2 Mwüoçç yàp npwToç pieydXq Trj cpwvjj npoanayyéXXei Xéywv «'OipeoOe Tqv Çwqv ûpiwv Krepapénqv ànénavu twv ôcp0aXpwv ûpiwv, Kai ou piq nwTeúciqTe.» 35.3 Kai oí per! aÚTÔv 8è npocpr]Tar nàXiv nepi toutou papTupoúcn XéyonTeç' «'Eyw 8è wç àpniov ànanov àyôpevon toú Oúeo0ar, oúk èyvwnv èn| èpè èXoyioavTO novqpôv XéyonTeç' SeÚTe, Kai èp^aXwpev ^úXov eiç tóv apTov aÚToú, Kai èKTpwpev aÚTÔv ânô yrjç Çwv twv.» 35.4 Kai naXrv «'Qpu^av x^îpàç Pou Kai nôSaç pou' è^qpi0pçoav navTa Ta ocraï pou, SieperioavTo Ta ípáua piou èauToiç, Kai èni tóv ipauopón piou è'jiaXov KXrjpon.» 35.5 ©avaToç 8è peuéwpoç, Kai èv ^ûÀw yivôpievoç, oúk aXXoc dv eîq, ei pq ó OTauðoc Kai èv ouSevi naXiv 0avaTW SiopúooovTar XEÍpeÇ Kai nôSeç, ei pq èv pióvw tw OTaupw. 35.6 'EneiSq 8è Trj toú XwTfjpoç èmSqpia Kai navTa Ta è'0vq navTaxô0ev èmyivwoKeiv tóv ©eón rjç^avTo, oú8è toúto ànapaoqpavTov KaTéXeupav àXX' è'ou Kai nepi toútww prvjrjç èv toúç àyiotç ypappaioiv. «'Ecran yàp, cpqcrív, q piÇa toú Íeooaí, Kai ó àvicraxpevoç apxEiv èévwv, èn' aÚTW è0vq èXmoúcn.» Taúra pièn ôXiya npôç ânôSer^iv twv yevopénwv. 35.7 Etáoa 8è ypacpq nenXqpwTai SieXéyxouoa Tiqv ÍouSaiwv àniOTÍlav. Tiç yàp nwnoTe twv èv Taiç Oeiatç ypacpaíç ioTopri0évTWv Srnaiwv, Kai àyiwv npocpqTWv, Kai naTprapxwv, èn nap0évou pióvrvç èoxe rr|v toú owpiaToç yévecnv; fj tiç yuvr] xwpiç àvSpôç aÚTapnriç yéyove npôç ouaraorv àv0pwnwv; oúk 'A^eÀ pièn è^ 'ASâpi yéyovev, 'EvwX 8è ènrou Íape8, Nwe èK Aapiéx, Kai 'Ajjiaâpi pièn èK ©órppa, 'IcraàK 8è è^ 'A|3paâpi, Kai ÍaKw|3 'loaaK; oúxi ÍouSè^ ÍaKw|3, Kai Mwüorjç nai 'Aapwv è^ 'A|3paâpi; ou Zapiour]X toú 'EAKavà yéyovev, ou Aa^iS toú íeooai, ou EoXopiwv toú AajjiS, oúk 'EÇeKÍlaç toú "AxaÇ, oúk 'IwoiaToú 'Apiwç, ouX 'Hoaiç toú 'Apiwç, ouX 'IEperiaç tou XeÀKÍou, oúk 'IeÇeKir]X toú BouÇi; ouX è'KaoToç è'oxE tov naTepa Trjç yevéoewç àpxnyón; tiç oúv ó èK nap0évou pióvrvç yeyonwç; ôti Kai Aiav èpiéXrioe tw npocpr]Tri nepi Trjç toú tou oripiaoiac. 35.8 Tivoç 8è Trjç yevéoewç npoéSpapiev aoTiip èv oúpavoíç, Kai tóv yevvri0évTa èorjptave Tj oinouptévri; Mwüorjç pièn yàp yevvwpievoç èKpûnTeTo ùnô twv yovéwv Aa^iS 8è oúSè toúç èK yeiTÓvwv r|KoúoOr], ónouye oúSè ó piéyac Ea ptouiqA aÚTÔv èyivwoKev, àXX' ènuv0àveTo, ei èoTiv eu uiôç tw íeooai' 'A|3paâpi 8è Aotnón yeyonwç piéyac èyvwoOr] toúç èyyûç. Trjç 8è toú XpioToú yevéoewç piapTuç oúk av0pwnoc, àXXl àcraip cpavôpievoç flv èv oúpavw, ð'0ev Kai KaTéjknnev.

36.1 Tiç 8è nwnoTe twv yevopiévwv [iacnXéwv «npiv ioxúoai KaXéiv naTépa rj pnqTépa» èjSaoiXeue Kai Tpónaia KaTa twv èX0pww eíXricpev; ou Aa|3i8 TrptaKOV TaeTiqç èjSaoi Xeue, Kai EaXopiwv véoc yeyonwç èjiaoiXeuev; Oúk Twç èrwv énrà yevôpievoç èni tt|v [iaoiXeíav napfjX0e, Kai ó eu KaTWTépw 'Iwoiaç nepi èui yeyonwç

Ἐνρὰ ρηϋ ἀρηϋ ἀνρεΧὰιιEΤο; 'ΑΧΧὰ κειὶ ὄρηϋ οὐροὶ ρανρηϋ ἀγονρηϋ ρην ρΧιχιαν, ἱορνον κoΧειν νarepa ρ ρρηpea. 36.2 Τιϋ οὖν ἀρα ἔονν ὀ οxeSὸν νρηϋ ρνveoEWϋ [3aoiXEvcov, xai okvXevcov ρουϋ ἔx0ρoνϋ; Τιϋ Sὲ ρoτoῦροϋ ἡέyonE (SaoiXeuϋ ἔν ρeo ΤοπαϋX, xai ἔν ρὸ) ΤονSa, Χρηέροoav οὶ ΤονSaἱοὶ SiEpsvvrjoavρς, ἔcp' ον ρὰ ἔ0νq νανρα ρην ἔΧνιSa ρὲ0Eivrai Kai Eἴρηqνqν eoxe; Kai οὐ ρὰΧΧoν ρvanovνρο νανραxο0Eν αὐροἴϋ; 36.3 "Ecoϋ ἡὰρ οννEiorqKEi ρ TepovoaXrjp, nὸXepoϋ ἴν ἀονovSoϋ αὐροἴϋ, Kai ἔραxονρο nανρηϋ νρηϋ ρὸν ΤοπαϋX, Aoonpιοὶ ρὲν 0Χἱ[3o vt Eϋ, Aἱρννοι Sὲ Sicoxovteϋ, Ba[3vXcὸνιοὶ Sὲ ἔνι^aivovρEϋ' xai ρὸ ἔavpaopόν, ὄn Kai Evpovϋ ρουϋ ἔx ἡEirὸνcov ἀννnoXEρovνραϋ sixov avpoἴϋ. "H οὐχὶ Aa[3iS ρουϋ ἔν Mcοà[3 ἔnoXépEi, Kai ρουϋ Evpovϋ ἔ^έxonρςν, Tcooiaϋ ρουϋ nXqoiov ἔcpvXάρρςρο, nal 'E^Exiaϋ ἔ\$EiXia ρην ἀXaϋovEtav ρov Zsvaxqpsip, nai Mcovosi ὀ 'AπαXqx ἔorpapρvEpo, nal οὶ 'Aρoppaἴοὶ ρvannoῦνρο Tqoov ρeo ρoο Naur], οὶ ρην Tsprxw xapoixovνρEϋ ἀνnapEρaoovρο; Kai ὄXcoϋ ἀονovSa ρν ροἴϋ s0veoi νρηϋ ρὸν ΤοπαϋX ρὰ ρηϋ cpiXiaϋ; Τιϋ οὖν ἔορἱν eἴϋ ὄν ρὰ ἔ0νq ρην ἘΧνιSa n0Erai, ἀ^ἱov ἱSsἱν Eivai ἡὰρ Ssἱ, ἔνρη xai ρὸν νρoepρηϋ ἀSvvarov ἱpEvoao0ai. 36.4 Τιvoϋ Sὲ ρcov ἀἡicov νρoρρηϋ ρ ρων ἀνco0EV ναρρηϋ ρcov ὀ 0àvaroϋ ἔν ορανρϋ ἡέyonEv ἕνῆρ ρηϋ nανρcov ocoρρηϋ; "H ρἱϋ ἔρηαν ρario0q xai ἀνρηῖ0q ἕνῆρ ρηϋ nανρcov ἕἡEiaϋ; Τιϋ Sὲ ρcov Sixaicov ρ ρcov [3aoiXécov KarrjX0sv eἴϋ Aἱρννρov, xai ρηϋ ρovρov xa0δScp ρὰ ρcov Aἱρννρicov sἱScoXa nένανvai; Ajpaàρ ρὲν ἡὰρ KarpjX0s, xai nάXiv ρ sἱScoXoXarpia xarà nανρcov. Mcovofjϋ ἔxἔἴ YEἡévvqrai, xai οὐSὲν ρρρov ρην ἔxsf ρ ρcov nsnXavρηϋνcov 0ρρηoxsia.

37.1 Τιϋ Sὲ ρcov ἔν ρηϋ ἡαρηϋ ραρρηϋνρηϋνcov ρicopvx0q ρὰϋ xἔἴραϋ xai ρουϋ nὸSaϋ, ρ ὄXcoϋ ἔνι ζἱνXov XExpépaorai, xai ορανρϋ ρρςXEἴcorai ἕνῆρ ρηϋ nανρcov ocoρρηϋ; 'A[3paàρ ρὲν ἡὰρ ἔνι xXἱνqϋ ἔxXEἴncov ἀns0avEV Τοaàx Sὲ xai 'Iaxcb[3 xai αὐροὶ ἔ^ἀρανρς ρουϋ nὸSaϋ ἔνι xXἱνqϋ ἀné0avov. Mcovofjϋ xai 'Aapcbv ἔν ρeo ὄρηϋ, Aa[3i8 ἔν ρeo οἴxco ρρςXsvρηϋEV, οὐSspἱαν Ἐm[3ovXqν ἕνὸ ρcov Xacov na0cov. Eἱ Sὲ xai ἔϋρηρηϋ ἕνὸ ρov EaovX, ἀΧΧὰ ἀ[3Xa[3qϋ ἔocÓ^eto. 'Hoaiϋ ἔνρηἱ0q ρὲν, ἀΧΧ' οὐχ ἔνι ^νXov Ks xpépaorav Tspspἱaϋ ἕ[3ρηἱ0q, ἀΧΧ' οὐ xaraxpἱ0sἱϋ ἀné0avEV 'IE^EXiqX Enaoxev, ἀΧΧ' οὐχ νἕῆρ ρov Xaov, ἀΧΧὰ ρὰ ἔoδρηϋ xarà ρov Xaou oqpaἱνcov. 37.2 'TnEtra οὐροτ, xai nàoxovρηϋ, ἀν0ρϋenoὶ ρoav, ὄnoἱοὶ xai nανρηϋ xarà ρην ρηϋ cpvosϋ ὄροτῶρηϋ' ὀ Sὲ oqpatvδρηϋovϋ ἔx ρἔν ἡαρηϋ ἕνῆρ nανρων nàoxἱν, οὐχ ἀnXϋ ἔν0ρϋenoϋ, ἀΧΧὰ ϋϋ nανρἔν XéyErai, xàn ὄροροϋ xarà ρην (ρη<nv ροἴϋ ἀν0ρϋenoἴϋ. «'OἱpEcrὸs ἡὰρ, cpqoἱ, ρην ϋρηϋ ἕρηϋ xpρpapἔνqν ἀnévavρ ρων ὄcp0aXpἔν ἕρηϋ», xai' «Tqν ἡevràn αὐροῦ ρἱϋ SiqyqoErai;» Eἕνρcov ρὲν ἡὰρ ρἔν ἡἡἱτόν ρην ἡsvsàn ηϋ Svvarai ρa0ἔν ἀνco0EV ρiqyqoao0ai ρἱϋ xai nὸ0EV ἔxaoroϋ ἡEἡovE' ρου Sὲ ρνϋxàνovροϋ Cwρηϋ ἀSiqyqρov ρην ἡEVEàν οὶ 0eἱοὶ oqpaἱnovοὶ Χδyορ.

37.3 Τιϋ οὖν ἔον, νρηϋ οὐ ρaῦρα Xéyovοἱν αὶ 0Eἴai ἡαρηϋ; ρ ρἱϋ ρηXρηῶροϋ, coϋ xai ρουϋ νρoρηϋ ρηϋ ἕνρἱ αὐροῦ ρoαῦρα νρoKarayyéXXErv; ΑΧΧὰ ἡὰρ οὐSεἴϋ ἀΧΧoϋ ἔν ρaἱϋ ἡαρηϋ sῦρηϋETai, nXqν ρov κoἱovov nανρcov Xcoρρηϋ ρov 0ρov Aoyov ρου Kvpἱov ρρηϋ Tqoou Χρηροῦ. Οῦροϋ ἡὰρ ἔονν ὀ ἔx ναρ0évon νρoX0cov xai ἀν0ρϋonoϋ ἔνι ἡρηϋ cpavρἱϋ xai ἀSiqyqρov ἔxcov ρην xarà oàρηϋ ἡEVEàν. Οῦ ἡὰρ ἔονν ὄϋ Svvarai ρὸν xarà oàρηϋ narepa ρovρov XéyEiv, οὐκ ὄνροϋ ρου ocoρaroϋ αὐροῦ ἔ^ ἀνSpδϋ ἀΧΧ' ἔx ναρ0évon ρδνqϋ. 37.4 "Qonep οὖν ρου Aa(3iS xai Mcovoécoϋ xai nανρcov ρcov ναρρηϋ ρουϋ narepaϋ ηϋ ἡEVEaXoyEiv Svvarai, ονρcoϋ οὐSεἴϋ Svvarai ρην xarà oàρηϋ ἡEVEàν ρov Ecorρηϋ ἔ^ ἀνSpδϋ ρiqyqoao0ai. Οῦροϋ ἔονν ὀ xai ρὸν ἀορηϋ oqpaἱνEiv ρην ρov ocoρaroϋ ἡέnoἱν noxqoϋ. "ESeἱ ἡὰρ ἀν' οῦρηϋ KarpXδρηϋov ρὸν Aoyov, ἔ^ οῦρηϋ xai ρην oqpaοἱαν s^eiv xai eSeἱ ρὸν ρηϋ κτἱoecoϋ [3aoiXéa νρoEp xδρηϋov, ἔρηανρϋ ἕνὸ nàοqϋ ρηϋ οἱxovρηϋ ἡνρδoxEO0ai.

37.5 ΑπέΧρη ἔν ΤονSaia ἔἡEvνvâρο, xai οὶ ἀνὸ EtepoἱSoϋ ρρηϋovρο νρoοKvvfjoai αῦρηϋ.

Ovrôç èανν ό Kai npiv rrjç ocopanKfjç ènapaveiaç Xa|çcov nqv Karà rcov àvriKeipévcov Saipôvcov vÎKqv, Kai Karà rrjç eiScoXoXarpiaç rpônaia. nàvrec γovv navrayoBcv oi ànô rcov è0vcov, è^opvnpvevoi nqv nàrpiov avvf|0eiaν Kai nqv eiScóXcov áδεόρρα, npôç tov Xpiorôv Xoinôv nqv èXniSa riOevrai, Kai avrà) Kanr/párpovaiv èavrovç, coç Kai roïç ôcpOaXpoïç è^eanv ÎSeïv to roiovrov. 37.6 OvSè yàp àXXore f| rcov Aiyvnncov à0eôrr|ç nénavrat, ei pr) óre ó Kvpioç tov navrôç, wç èni vecpéXqç ènoxovvevoç, no acopan KanjXOev èxei, Kai rqv rcov eiScóXcov KaTrjpyrpe nXávqv, nàvraç Sè eiç èavrov Kai 51' èavrov npôç tov Ilarépa perfjveyKev. 37.7 Ovtoç èανν ό aravpcoOeiç èni pàprvpi nò qXicp Kai rfj Kriaei Kai roïç avrà) rôn Oávarov npooayayovar Kai reo rovrov Oavánp q aanqpia nâai yéyove, Kai q κτíoiç naca XeXvrpcorai. Ovrôç èανν q nàvrcov Çcoq, Kai ó cbç npóçSarov vnèp rrjç nàvrcov acorqpiaç àvnipvxov rò èavrov acopia eiç Oávarov napaSovç, Kav ïovSaioi pq marevcoaiν.

38.1 El yàp pq avràpKq vopiÇovai ravra, Kav èρέpcov nei0éa0coaav àcp' cov avroi nàXiv è'xovai Xoyicov. Elepì rivoç yàp Xéyovaiv oí npocpqrar «'Epcpavqç èyevôpqv roïç èpè pq Çqrovatv, evpéOqv roïç èpè pq ènepconðaiv· eina iSov eipi nò E0VEI oí ovk èKàXeaàn pov rô ôvopa· è^enéraaa ràç xñpàç pov npôç Xaôn àneiOovvra Kai àvnXéyovra;» 38.2 Tíç ovv èανν ό èpcpavqç yevôpevoç; Eïnoi nç npôç 'IovSaioνç· ei pèν yàp ó npocpqrqç èari, Aeyércoaav nòve èKpvnrero, iva Kai varepon cpavfj· noïoç Sè ovtoç étmv ó npocpqrqç ó Kai èpcpavqç è^ àcpavcov yevôpevoç, Kai ràç x^ïpaç èKneráaaç èni aravrov; Tcov pèν ovv SiKaicov ovSeïç, pôvoç Sè ó rov 0eov Aðyoç, ó àocôparoc cov rqv (pvaiv Kai Si' qpàç acopan cpaveiç Kai vnèp qpcov na0cov. 38.3 "H ei pr|Sè rovro avrapKeç avroïç, Kav è^ èρέpcov SvaconeiaOcoaav, ovrcoc èvapyrj rôn èXeyxov ôpcôvrec· (pqai yàp q ypacpq· «ïaxvaare Xeïpèç àveipévai Kai yóvara napaXeXvpéva· napaKaXéaare oí ôXiyôipvxoi rfj Siavoia· iaxvaare, pq (poj3eïa0e· iSov ó 0eôç qpcov Kpiaiv àvranoSiScoaiy, avrôç q^ei Kai acoaei qpàç· rôre àvoixOrpovrat ôcpOaXpoi npxXcov, Kai cora Kcocpcov àKovaovrar rôre àXeïrai cbç èXacpoç ó x^Xôç, Kai rpavq éarai yXcoaaa poyrXàXcov.» 38.4 Ti roivvv Kai nepi rovrov Svnavrai Xéyerv, q ncoç ô'Xcoç Kai npôç rovro roXrpoaiν àvn|3Xéneiv; 'H pèν yàp npocppreia 0eôn èniSqpeïv aqpaivei, rà Sè oripeïa Kai tov xpôvov rrjç napovaiaç yvcopiÇei· rô re yàp rvcpXovç àva|3Xéneiv, Kai XCoXovç nepnareïv, Kai Kcocpovç ànoerv, Kai rpavovaOar poyyixàXcov nqv yXcoaav, èni rfj yevopévp 0eia napovaia Xéyovar. nôre roivvv yéyove rotavra appela èν nò 'lapapA q nov roiovrov n yéyovev èν rfj ÎovSaia, Xeyércoaav. 38.5 Aenpôç èKaOapiaOq Naipân, àXX' ov Kcocpôç rjKovaev, ovSè xGjXôç nepienàrqae. NeKpôn riyeipev 'HXiaç Kai 'EXxoaaïoç, àXX' ovk sk yeverfjç àvé|3Xeipe rvcpXôç. Méya pèν yàp Kai rô èyeïpai veKpôn àXqOcoç, àXX' ov roiovrov, ônoïov rô napà rov Zcorrjpoç Oavpa. HXrjv ei rô nepi rov Xenpov Kai rov veKpov rrjç xpnaç ov aeaiconqKev r| ypacpi], nàvrcoc ei èyeyôvei Kai xwXôn nepinareïv Kai rvcpXôn àva^Xéneiv, ovk àv naprjKe rov SqXcoaai Kai ravra ó Xðyoç. 'EneiSr] Sè aeaiconprai èν raïç ypacpaïç, SrjXôn èan pr] yeyevriaOai ravra npôrepon. 38.6 nôre ovv yéyove ravra, ei pr] ore avrôç ó rov 0eov Aðyoç èν acopan napayéyove; nôre Sè napayéyovev, ei pr] ore XCoXoi nepienàrpaav, Kai poyyixàXoi èrpavcôOpaav, Kai Kcocpoi rjKovaav, Kai rvcpXoi eK yeverfjç àvé|3Xeipav; Aià rovro yàp Kai oi rôre 0ecopovvrec 'IovSaïoi è'Xeyov, coç ovk àXXore ravra yevôpeva àKovaavrec· «'Ek tov aicovoç ovk f|Kova0q, ôn àvéco^é nç ôcpOaXpovç rvcpXov yeyevvppévon ei pf] f|v ovtoç napà 0eov, ovk f|8vvaro noieïv ovSév.»

39.1 ΑXX' ἰοσοϛ Kai avxoi pr] Svvàpevoi nρδϛ rà cpavepà 8iapàxfo0ai, ovk àpvrhoovxai pèn rà yEypappéva, npooSoKÔv 8è xavxa Kai pqSéncο napayEyEvfjo0ai xôn Oeδv Aδyov 8ia|3f|3aià)οovxai. Tovxo yàp àvco Kai Kara) OpvXÀovvxEC, ovk èpv0pià>οiv àvaiSevδpevoi nρδϛ rà (paivδpEva. 39.2 ΑXXà nepi xovxov Kai nρδ nàvxcov pàXÀov èÀfyx0rjoovxai, ov nap' qràiv, àXXà napà rov oocpcoxàxov AaviqX oqpaivovxoc Kai xôn napδvxa Kaipδv, Kai xqv Osiav rov Ecoxrpoc èniSqpiav, AcycYTog| «E|38oprpjKovxa éfiSopâSeϛ onvExprj0qoav Èni xôn Xaδv oov, Kai èni xqv nδXiv xqv àyiaiv, xov onvxeXeo0f|vai àpapxiav, Kai xov O(ppayio0qvai àpapxiaϛ, Kai ànaAeiipai xàϛ àSiKÎaϛ, Kai xov è^iXàoo0ai xàϛ àSiKÎaϛ, Kai xov àyayeiv SiKaio onvqv aiwviov, Kai xov ocppayioai δpaοiv Kai nporprjxqv, Kai xov xpioai àyiov àyicov Kai yvcδoq Kai onvqosiϛ ànδ È^δSov Aδyov xov ànoKpιο0fjvai, Kai xov οϊKoSopfjoai ÎepovoaXrjp, ecoϛ Xpioxov qyovpènov.» 39.3 "ἰοσοϛ èni xoιϛ àXAoiϛ nàv nrocpcàοEiϛ EvpiOKEiv Svvavxai, Kai eiϛ péXXovxa xpόνov àva|3àXXEO0ai xà yEypappéva. Tί 8è nρδϛ xavxa XéyEiv q δXcoϛ àvxconrjoai Svvavxai; δ'novyE Kai ó Xpioxδϛ oqpaivexai, Kai ó xpæpsvoc ovk àv0pconoc ànXoc àXX' 'Ayioϛ àyicov Eivai KaxayyéXXExai, Kai é'coϛ xrpϛ napovoiac avxon ÎspovoaXqp onvioxaxai, Kai Xoinδv navsxai npoiprjxqϛ Kai δpaοiϛ èv xw 'IoparjX. 39.4 'Exprio0q nàAai Aa|3iS, Kai EoAopcov, Kai 'EÇekîoϛ, àXXà Kai nàXiv 'IepovoaXqp Kai ó xônoc onvsioxKEi, Kai nrocprjxai nposeprjxEvon, rà8, Kai Aoàcp, Kai Nà0av, Kai psx| avxovϛ 'Hoaïaϛ, Kai 'QorjE, Kai Apcoϛ, Kai àXAoi. "Ensixa Kaiavxoi oi xpιο0évxEC àv0pconoi àyioi ènXrjOqoav, Kai onx àyioi àyicov. 39.5 AAA' èàv xqv aixpaXcooiav npo|3àAAcovxai, Kai Si' avxqv pq sivai Aéycooi xqv ÎspovoaXrjp, xi Kai nEpi xà)v nrocprqxàiv àv EinoiEv; Kai yàp nàAai Kaxa|3aivovxoc xov Aaov eiϛ Ba|3vXà)va, rjoav Èkei AaviqX Kai ÎEpspiaϛ' nrocpcqxsvov 8è ÎE^EKiqX Kai Ayyaïoc Kai Zaxapiaϛ.

40.1 Ovkovv pv0oAoyovoiv 'lovSaïoi, Kai napδvxa xôn vvv Kaipδv vnspxi0svxai. nδxs yàp ènavoaxo nrocprjxqϛ q δpaοiϛ ànδ xov 'IoparjA, eî pq vvv oxe ó 'Ayioϛ xà)v àyicov Xpioxδϛ napEyèvsxo; oqpeÏov yàp Kai péya yvcopiopa xrpϛ xov 0EOV Aδyov napovoiac, xδ pqnéxi prjxs xqv ÎEponoaXqp èoxàvai, pqxE nrocprjxqv èyfp0rjvai, pqxE δpaοiv ànoKaXvnxso0ai xovxoιϛ, Kai pàXa eikδxcoϛ. 40.2 'EA0δvxoϛ yàp xov oqpaivopévon, xiϛ è'xi xpeia xà)v oqpaivδvxcov qv; Kai napovoiac xrpϛ AXq0fÎaϛ, xiϛ èxi xpéÏa Trjϛ okiδϛ qv; Aià xovxo yàp Kai nposrpqxEVOv é'coϛ àv è'X0q q AvxoSiKaioonvq Kai ó XvxpovpiEvoϛ xàϛ nàvxοjv àpapxiaϛ. Aià xovxo Kai 'IxpovoaXrip èni xooovxon onvEioxrpjKsi, 'iv' èksî nropisÀExcoi xrpϛ àAn0fÎaϛ xovϛ xvnovϛ. 40.3 üapδvxoϛ xοivvv xov Ayiov xà)v àyiojv, sikδxcoϛ èo(ppayio0r| Kai δpaοiϛ Kai npoipr|XfÎa, Kai r| xrpϛ ÎEpon oaXr|pi |3aοiXsia nénavxai. 'Eni xooovxon yàp èxpionxo nap' avxoιϛ j3aοiÀEÏϛ, ecoϛ àv èxpιο0ri ó 'Ayioϛ xà)v àyicov Kai Mcovorjϛ 8è s'œϛ avxon xrjv 'IovSaïev ïoxao0ai j3aοiÀEÏav nrocpr|XEVEi Xéyœv «Ovk èKÀEnpEi àpxojv è^ 'IovSa, Kai riyovpiEvoϛ èK xà)v pqpaiv avxon, èwϛ àv è'X0n xà ànoKEÎpsva avxà), Kai avxδϛ npooSoKÎa È0và)v.» 40.4 "O0ev Kai avxδϛ ó Ecoxiip è|3δa Xéycov «O vδpioϛ Kai oi nrocprjxai ecoϛ 'Icoàvnon npeprjxEvoav.» Eî pèn onv èoxi napà 'IovSaioiϛ vvv (SaoiÀEVÇ rj npo<prjxr|ϛ rj δpaοiϛ, KaÀaïϛ àpvonvxai xôn èX0δvxa Xpioxov. Ei 8è prjxE j3aοiÀEVϛ prjxE δpaοiϛ, àXX' èocppàyioxai Xoinδv Kai nâoa nrocprjxsia, Kai r| nδXic Kai ó vaδϛ éaAco, xi xooovxon àox|3ovoi Kai napa|3aivonοiv, à)ϛ xà pèn yEvδpEva δpâv, xôn 8è xavxa nxnoir|KÔxa Xpioxov àpvÏïo0ai; xi 8è Kai xovϛ ànδ xà)v è0và)v OscopovvxEC KaxaAipnàvonxac xà EÏScoXa, Kai èni xôn Oeδv 'IopapX Sià xov Xpioxov è'xovxac xpv ÈXniSa, àpvonvxai xôn δk xrpϛ piÇr|Ç Îè<7y<xi Kaxà oápKa yEvδpsvov Xpioxov Kai PaοiÀEVovxa Xoinδv; eî pèn yàp àAAov è0prjoKEVov xà E0vp 0SÓV, àXXà pr| xôn Oeδv A|3paàp Kai 'Ioaàn Kai 'IaKcofi Kai Mcovoéoc

wpoXôyovv.KaXwç àv náXiv nposcpaioi^ovro pi] èXqXvOévai ròn Oeóv. 40.5 Et Sé ròn Mwiiol] SeSwkóto ròn vópon Kai tw A|3paàp ènayysiXàpEvov Osóv, Kai ov ròn Xóyon qnpaoav TovSaiol, tovton rà f0vq aé|3ovai, Sià ri pp yivwoKovai, pàXXov Sé 8ià ri èkòvteç napopwaiv, ori ó nposcpEvòpEvoc virò rwv ypacpwv Kvpioç ènéXapips rfj olKOvpévp Kai ènEipàvq awpanKWç avrij, Ka0wç sinsv q ypacpq' «Kvpioç ó Osòç ènécpavEv qpìv», xai nàXiv «E^anéarsiXs ròn Aóyon avròv Kai iaaaro avrovç», Kai nàXiv «Ov npéa|3vç, ovk àyyEXoc, àXX' avròç ó Kvpioç sawaEV avrovç.» 40.6 "Opoiov 8è náaxovai, wç si nç napansnXqywç Trjv diàvoia, rpv pèv yqv cpwnÇopévnv vnò rov qXiov |3Xénoi, ròn 8è ravrvv cpwnÇovra qXiov àpvEÍrai. Tí yàp Kai nXsiòv èX0wv ó npoaSoKwprvoc nap* avroïç exei noiqaai; KaXéaai rà f0vq; AXX' fcp0aov KXq0qvai. AXXànavaoi nposcpqrqv, Kai |3aaiXéa, Kai ôpaai; réyovEV qSq Kai rovro. Tqv eiSwXwv à0ÉÓrgra SiEXéy^at; Aiç Xéyx0q qSq Kai Karfyvwo0q. AXXà ròn 0àvarov Karapyqaai; Karqpyqrai q8q. 40.7 Ti roivvv ov yéyovEV, ô 8si ròn Xpiaròv noiqaai; q ri nEpiXsinsrai, ô prj nrxqpwrai, ìva vvv xaipwaiv 'lovSaiol Kai àniarwaiv; Ei yàp Srj, wanep ovv Kai ôpwpEv, ovte [3aaiXfvç, ovte npoepqrçç, ovte 'IspovaaXqp, ovte ©vería, ovte ôpaaiç èan nap' avToïç àXXà Kai nava nsnXqpwrai q yf] rrjç yvwoEWç rov Oeov, Kai oi ànò rwv è0vww KaraXipnànovrEÇ rqv à0ÉÓrgra, Xoinòv npòç ròn 0eòv A|3paàp KaraepEV yovai Sià rov Aóyon, rov Kvpiov qpwv Tqaov Xpiarov' SqXov àv eïq Kai roïç Xiav àvaioxvrvovai èXqXvOévai ròn Xpiaròv, Kai avròv navraq ànXwç nò Éavrov cpwrì KaraXàpipavra, Kai SiSà^avra nrpì rov éavrov Elarpòç rqv àXq0q Kai 0siav StSacneaXiav. 40.8 TovSaiovç pèv ovv àv nç èk tovttwv Kai rwv nXriòvww napà nòv 0eivv ypacpwv eikòtwç éXéy^EiEV.

41.1 "TXXqvaç 8è Kai nàv nç ©avpàosis yeXwvtoç pèv rà àXXevara, nsnqwpévnoc 8è ènì rfj éavnòv aiaxónq, qv èv Xi0oiç Kai ^vXoiç àva0évrçç ovx ópwai. 41.2 nXqv ovk ànopovvroç èv ànoÓEÍ^Eai rov nap' rjpv Xóyon, cpépr Kai rovrovç èk nòv EvXóyww SvawnqawpEV, pàXiara àcp' ww Kai avrai qpsîç ópcòpsv. Ti yàp àronov, q ri xXevqç nap' f|pìv à^iov; "H nàvnoç ón ròn Aóyon èv awpan nfcparfpwa0ai XéyopEv; AXXà rovro Kai avrai avvopoXoyqaovai pq àrònwç ysysvqaOai, èàvnsp rrjç àXr|0EÍaç yévwvrai cpiXoi. 41.3 Ei pèv ovv ð'Xwç àpvovvrai Aóyon rivai 0sov, nspirrwç noiovat, nspì ov pq ìaaai \Xevà Çovteç. 41.4 Ei 8è ópoXoyovai rivai Aóyon Oeov, Kai tovton 'Hyspóva rov navròç, Kai èv avrw ròn Ilarépa 0ÉÓqpiovp yqnévai rqv Kriatv, Kai rfj tovton npovoia rà ðXa cpwrì^Ea0at Kai ÇwoyovEÍa0ai Kai rivai, Kai ènì nàvrvv avròv |3aaiXsvEiv, wç èn nòv Èpyww rrjç npovoiaç yivwoKE00ai avròv Kai Si' avrav ròn flarépa' OKónEi, napaKaXw, eì pf] rqv xXrvqv Ka0' éavnòv kivovvteç àyvoovai. 41.5 Tòv KÓapov awpa péya epaiv rivai oi nòv 'EXXrjvww cpiXóaocpoi, Kai àXp0EÓovai Xéyovrçç. 'OpwpEV yàp avròv Kai rà tovton pépq raïç aio0r|0Eioiv vnoinrovra. Ei roivvv èv nò KÓapep awpan ðvn ó rov ©eov Aoyoç èan, Kai èv ð'Xoiç Kai roïç Karà pépoç avrov nàaiv èm|3é|3qKS, ri ©avpaarav fj ri àranov eï Kai èv àv0pwnep epapèv avròv èm|3Ej3r|Kévai; 41.6 Ei yàp àronov ðXwç èv awpan avròv yEvéa0ai, àronov àv siq Kai èv nò navri tovton èm|3f|3qKévai, Kai rà navra rfj npovoia éavrov cpwrìÇsiv Kai kiveiv awpa yàp èan Kai to ðXov. 41.7 Ei Ss rw KÓapw tovton èm [iaivEiv Kai èv ð'Xcp avròv yvwprí^EO0ai npéna, npénoi àv Kai èv àv0pwnivcp awpan avròv èniepaivEa0ai, Kai vn' avrov rovro cpwn^Ea0ai Kai èvspyEÍv. Mépoç yàp rov navròç Kai to àv0pwnwv èari yévoç. Kai si to pépoç ànpsnèç èanv ôpyavov avrov yivsa0ai npòç rpv rrjç ©sòrqrToç yvwaiv, àronwTarov àv siq Kai Si' ð'Xov rov KÓapov yvwprìÇsa0ai ròn roiovrov.

42.1 "Qonsp yàp ðXov rov awparoç vnò rov àv0pwnov èvEpyovpévn Kai cpwnÇopévn, sī nç Xéyoι àronov sivai Kai èv rw SaKTVXcp rov noSòç rpv Svvaπt

etvct rov àv0pconov, àvôproç àv vopuj0sip, òn StSovç èv rà) òXco avròv Siikvsí0ai Kai èvepYEtV, kcoXv si Kai èv rà) piépei avrov sivau ovrcoç ó StSovç Kai morsvcov rôv rov 0EOV 0EÖV Aðyov èv rà) navri sivai, Kai rô nâv vn' avrov pcpori^so0ai Kai Kivsí0at, ovk âronov av pypoprai Kai oà)pa sv àv0pconivov vn' avrov KivEÍ0ai Kai (pori^so0ai. 42.2 El Sè òn ysvpròv èan, Kai é^ ovk ôvrcov yéyovs rò àv0pcomvov yévoç, Stà rovro ovk svnpsnrj vopi Çovotv ppâç Àéystv rpv èv àv0pcona) rov Zcorrjpoç ènicpâvstav, copa Kai rrjç ktí0scoç avrovç avrov ÈK|3àXXnv Kai yâp Kai avrp èk rov pr] ôvroç eíç rô Eivat Stà rov Aðyov yéyovsv. 42.3 El 5è Kai yEvr]rfjç ovopç rrjç ktí0scoç, ovk âronov èv avrrj rôv Aðyov Eivai, ovk âpa ovSè Èv àv0pcóncp avrov sivat âronov. 'Onoíâ yâp àv nrpi rov ôXov vorpstav, rotavra àvâyKr] Kai nrpi rov pépovç avrovç èv0vpsí0ai. Mépoç yâp, coç npoEínov, rov ôXov Kai ó àv0pconòç èonv. 42.4 Ovkoovv ôXcoç ovk ânpsnèç rò Èv àv0pcónco Eivai rôv Aðyov, Kai navra vn' avrov Kai Èv avrà) (poriÇscrðai Kai Kivsí0at Kai Çtrjv, Ka0à)ç Kai oi nap' avroíç ovypacpsíç cpaotv, òn «èv avrà) Çà)psv, Kai Ktvovps0a, Kai éapév». 42.5 Tl Xotnòv xXsvpç â^iov Àéyopsv, si èv à) èonv ó Aðyoç, rovnv npòç (pavépcoaiv œç ôpyâvco Kéxpprat ó Aðyoç; El pèv yâp ovk flv èv avrà), ovSè xPHoao0ai àv pSvvrj0p rovrco. El Sè npoanoSsScoKapsv èv rà) navri Kai èv roíç Karà pépoç sivat rovrov, ri âmorov si èv oíç èonv, èv rovrotç éavròv Kai ènicpaísvi; 42.6 "Qonsp yâp raíç savrov Svjàpsotv ôÀoç èv SKaorw Kai nâoiv èm|3aivcov, Kai navra SiaKoopà)v àcp0òvcoç, si p0sÀs, Sià pÀiov p (JsXpvpç p ovpavov p yrjç p vSânov p nvpòç ovk àv nç àròncocç avròv, (pcovrj xpnoao0ai Kai yvcopioat éavròv Kai rôv avrov îlarépa, ècpos nsnotpKévar âna^ navra avrov ovvéxovroç Kai psrà navrcov Kai èv avrà) rà) pépsi rvyxânovroç Kai àoparcoç éavròv SsiKvvvroç' ovrcocç ovk âronov àv sip StaKoopovvra avròv rà navra Kai rà ôXa Çcoonoiovvra, Kai OsApoavra St' àv0pconcov yvcoploai, si ôpyâvip Kéxpprat àv0pconov acopan npòç (pavépcoaiv àXp0siaç Kai yvâtatv rov Elarpòç. Mépoçyâp rov ôXov Kai p àv0pconòrr]ç rvyxâvsi. 42.7 Kai wonsp ó vovç, St' ôXov rov àv0pconov wv, ànò pépovç rov ocoparoç, rrjç yXcònpç Àéyco, appaivsrat, Kai ov Srjnov nç éAarrovo0ai rpv ovolv rov vov Stà rovro Xéysr ovrcocç ó Aðyoç, Stà navrcov wv, si àv0pwnivw Kéxpprat ôpyâvco, ovk ànpEnèç àv cpalvoiro rovro. El yâp, wç npoínov, ànpsnèç ôpyâvco xpnaao0at acopan, ànpsnèç Kai èv rà) ôXw avròv sivat.

43.1 Atari ovv, éav Xéycoaiv, ovxi St* àXXcov pspàiv KaXXtòvww rrjç ktí0ecoç écpâvp, Kai KaXXlovi ôpyâvco oiov pAíe rj asXrjvp rj âorpotç rj nvpj rj ai0épi ov Kéxpprat, àÀÀà àv0pwnw pôvco, ytvcoaKércoaav òn ovk èni8si^aa0ai flX0sv ó Kvptocç, àXXà ©spansvoat Kai StSà^at rovç nâaxovraç. 43.2 'EmSsiKvvpévon pèv yâp flv pôvov èm (pavrjvat Kai KaranXrj^ai rovç ôpâtvraç' ©spansvovroç Sè Kai SiSâaKovròç ètra, pp ànAwç èntSppfjoat, àXX' en' CocpsAsia rà)v Ssopévcov ysvécrðai, Kai coç oi XprjÇovrsç cpépovoiv ènicpavfjvai, iva pp rw vnspl3àXXovv rpv xpélav ràiv naoxòvrcov avrovç rovç Ssopévonç rapà^p, Kai àvcocpsXpç rovrotç p ènicpâvsta rov 0EÍov yévprat. 43.3 OvSèv rolvvv rà)v Èv rrj ktí0si nsnXavppévon rjv siç ràç nspi ©soi) èvvolaç, si pp pôvoç ó àv0pconoç. ApéXst, ovx pXtoç, ov asXrjvp, ovk ovpavòç, ov rà âorpa, ovx vScop, ovk aiOpp naprjXXa^av rpv rà^tv, àXX' siSòrsç rôv éavrâiv Spptovpyòv Kai jsaotXéa Aðyov pévovatv àç ysyóvaaiv àv0pconot 8s pôvot ànoarpacpévrçç rô KaXòv, Àomòv rà ovk ôvra àvri rrjç àXp0siaç snXàoavro, Kai rpv siç Osòv nppv Kai rpv nspi avrov yvâioiv Saipoat Kai àv0pconoíç èv Ai0otç àvars0sÍKaoiv. 43.4 "00sv síKÔrcoç, énsiSp naptSsív rô rpXiKovrov ovk â^tov rjv rrjç rov ©soi) àya0òrproç, àXXà Kai èv rà) ôXcp avròv Sténovra Kai pyspovsvovra ovk p8vvp0poav avròv yvâivat oi àv0pconoi, pépoç rov ôXov Xap|3âvsi éavrcov ôpyavov

to àvOpwnivov acopa, Kai éni|3áivEi rovrv, iv' énEiSp èv rw óXw avròv ovk p8vvp0poav yvwvai, Kav Év tw pépEi pp áyvoowoiv avróv xai ènEiSp áva|3Xé4>ai ovk pSvvp0paav dç rpv àóparov avrov Svvpiv, Kav ek tcov ópoiwn Xoyioao0ai Kai ©Ewpfjoai Svvp0woiv avròv. 43.5 μAvOpwnoi yàp ovtoç, Sta rov KaraXXpXov awparoc Kai tcov Si' avrov Odcov fpycov, vayvTOpov Kai èyyvTOpov ròv tovtov Elarépa yivwoKEiv Svvpooovrai, ovyKpivovREÇ wç ovk àvOpwniva, àXXà Oeov èpva èon, rà vn' avrov yivópeva. 43.6 Kai èàv àronov f|v Kar' avrovç Sia tcov tov awparoc Èpywv ròv Aóyov ywvπί^fo0ai, nàXtv àronov àv fir| ek tcov èpywv rov navróç yivwoKEO0ai tovtov. "QonEp yàp èv rp ktioei wv, ovSév ri rrjç ktíoewç pETaXap|3ávEi, àXXà pàXXov rà navra rrjç avrov SvvpàREWç pEraXap|3ávEi, ovtwç Kai tw acopan ôpyàvw xpwpewoc, ovSevòç twv tov awparoc petoíxev, àXXà pàXXov avróç pyiaÇs Kai rô owpa. 43.7 Ei yàp Sp Kai ó napà roíç 'EXXpoi 0avpaÇôpEvoç ElXàrwv eppov on ópwv ròv KÓopov ó yrvvpoaç avròv XEtp^C^psvov Kai KivSvvEvovra dç ròv rrjç àvopoiòrproç Svveiv rónov, Ka0ioaç èni tovç oiaKaç rrjç Tvxpç |3op0Eì, Kai navra rà nraioara Siop0ovrar ri àniorov Xéysrai nap' ppiv, d nXavwpévpc rrjç àvOpwnòrproç 0k00ioev ó Aóyoç èni ravrv, Kai àvOpwnoc ènrçàvp, ìva x^pa^opévrv avrv nspiowap Sià rrjç KV^ErvpoEWÇ avrov Kai àya 0òrproç;

44.1 AXX' iowç ovyKaraOpoovrai pèv rovroiç aioxvòpEvoi, ©EXpooovi Sè XéyEiv, on èzSei tòv Oeòv, naiSrvoai Kai owoai 0éXovra tovç àvOpwnovç, vEvpan pónov noifjoai, Kai pp awparoc àxpao0ai ròv tovtov Aóyov, wonEp ovv Kai nàXai nfnor|KfV, ôte ék tov pp ovtoç avrà ovviorp. 44.2 Elpòç Sè ravrv avrv rpv àvri0EOiv eikòtwç àv Xrx0dp ravra, on nàXai pèv ovSevòç ovSaprv vnàpxovroç, VEvparoc yéyovE xpda Kai |3ovXpoEWç pôvpc dç rpv rov navróç Sppiovpvriav. 'Ote 8è yéyovEV ó àvOpwnoc, Kai xp^ict ànrpoev ov rà pp ôvra àXXà rà yrvòpEva 0EpanEvoai, àKÓXov0ov pv èv roíç pSp yEvopé voiç ròv iaròv Kai Ewrppa napayEvèa0ai, ìva Kai rà ôvra ©EpanEvap. réyovE Sè àvOpwnoc Sià tovtov, Kai àvOpw nEico ôpyàvcp KÉxpprai rw awpan. 44.3 'Ensi d pp tovtov eSei yEvéo0ai ròv rpónov, nwç è0Ei ròv Aóyov, ôpyàvcp 0éXovra xppoowðai napayEvèa0ai; "H nó0EV eSei tovtov Xa|3dv avrov, d pp èx twv pSp yEvopévww Kai xppCòvrvw rrjç avrov ÔEiòrproç Sià rov ópov; ovSè yàp rà ovk ôvra èxpçe ovrppiaç, ìva Kai npoora^Ei pónov àpKEO0fj, àXX' ô pSp yEvòpEvoç àvOpwnoc ècp0EípETO Kai napanwXXvro. "00ev eikòtwç àvOpwnivcp KÉxpprai KaXwç ôpyàvw, Kai eiç navra Èavròv pnXwoEV ó Aóyoç. 44.4 μEnsira Kai tovtov iaréov, on p yEvopévp rp0opà ovk e^w0ev pv rov awparoc, àXX' avrv npooEyEyòvEi, Kai àvàyKp pv àvri rrjç q>0opàç Çwpv avrv npoonXaKpvat, ìva wonrp èv rw awpan yéyovEV ô 0àvaroç, ovtwç èv avrv yévprai Kai p Çwp. 44.5 Ei pèv ovv è^w0EV pv ô 0àvaroç rov awparoc, e^w0ev eSei Kai rpv Çwpv avrov yEyovévai. Ei Sè èv rw awpan avvEnXÓKp ô 0àvaroç, Kai wç ovvw avrv KarEKpàrEi tovtov, àvàyKp Kai rpv Çwpv ovpnXaKpvai rw awpan, ìva àvTEvSv0èn rô owpa rpv Çwpv, àno|3àXp rpv cp0opàv. 'AXXwç te d Kai èyEyòvEi è^w rov awparoc ô Aóyoç, Kai pp èv avrv, ô pèv 0àvaroç prràTO vn' avrov (pvaiKwrara, àrf Sp pp ioxvovroç rov 0avàrov Karà rrjç Çwpç, ovSèn prrov Sè èpfVfV èv rw awpan p npooyE vopévp cp0opà. 44.6 Atà tovtov eikòtwç èvESvoaro owpa ô Xwrpp, ìva ovpnXaKÉvToç rov awparoc rp Çwrv, ppKÉN wç 0vpròv ànopdvp èv rw ©avara/ àXX' wç èvSvaàpEVOv rpv àOavaoiav, Xotnòv àvaoràv à0àvarov Siapdvp. 'Ana^ yàp ÈvSvoàpEVOV cp0opàv ovk àv àvéorp, d pp èvESvoaro rpv Çwpv Kai nàXxv ©àvaroç Ka0' Èavròv ovk àv cpavdp, d pp èv rw owparr Sià tovtov èvESvoaro owpa, ìva tov ©àvarov èv rw awpan svpvw ànaXriipp. Elwç yàp àv ôXwç ô Kvpioç èSrix0p ^aip, ei

pp to 0vpT0v èÇwonoïpos; 44.7 Kai wonsp rrjç KaXàppç vnô nvpôç (pvoEi (p0Eipopévnc, ei kwXveitiç rô nvp ànô Trjç KaXàppç, ou Kaísnai pèv p KaXàpp, pévsi 8è ôXwc náXiv KaXàpp p KaXàpp vnonrevovoa Tpv tov nvpôç ànsiXpv (pirosi yàp eotiv àvaXwTiK0v avTrjç tô nvp· si 8é tiç evSiSvokoi Tpv KaXàppv àptàvTW noXXw, ô 8p XéyETai àvTina0èç sivai tov nvpôç, ovk etitô nvp cpo|3siTai p KaXàpp, è'xovoa Tpv àocpàXEiav èk tov èvSvpaToç tov àKavoTov· 44.8 t0v avT0v 8p Tpônov Kai Èni tov owpanoç Kai èni tov 0avànov av tiç sïnor oti si npoonà^Ei p0vov KwXv0siç pv ô 0àvaToç vn' avTov, ovSèv prrov nàXtv pv 0vpT0v Kai cp0apT0v Karà t0v twv owpàrwv X0yon. AXX' iva pp tovtò yévpTai, sveSvooto t0v àowpanov tov ©eov A0yon Kai ovtwc ovk etit0v 0àvaTov ovSè Tpv cp0opàv cpo|3sÍTai, exov èvSvpa Tpv Çwpv, Kai èv avTW àcpaviÇopévnc Trjç (p0opàç.

45.1 Ovkovv ôkoXov0wc ô tov ©eov A0yoç owpa àvéXajis, Kai àv0pwnivw ôpyàvw KExpvai, iva Kai Çwonoirjop tô owpa, Kai ïv', oronsp Èv Tfj ktioei 8ià twv Èpywv ywvpiÇsTai, ovtwc Kai Èv àv0pwnw èpyàopTat, Kai ÔEi^p éavT0v navTaxov, pp8èv sppov Trjç éavTov 0siÔTpToç Kai yvwofwç KaTaXipnàvw. 45.2 náXiv yàp tô avT0 (ppi, toiç npÔTEpov Ènavaxa|3wv, ôtitovto nsnoípKsv ó ZwTrjp, ïva wonsp Ta nàvTa navTax00EV nXppoï napwv, ovtwc Kai Ta nàvTa Trjç nEpi avTov yvwofwç nXppwop, p cppoi Kai p 0Eia ypacrp «EnXppw0p p ovvnaoa tov ywvvai t0v Kvpiov.» 45.3 Eite yàp tiç àva|3XÉnsiv eifç t0v ovvav0v |3ovXETai, ôpà Tpv tovtov SiaK0oppoiv eite ov SvvaTai pèv eifç t0v ovvav0v, eifç àv0pwnovç 8è p0vov àvaKvnTEi, ôpà 8ià twv spywv Tpv àovyKpiTov avTov npôç àv0pwnovç Svvaiv, Kai yivwoKEi tovtov Èv àv0pwnoiç p0vov ©s0v A0yon. Eite èv Saïpoóitiç ànsOTpap, Kai nspi tovtov ÈnrôpTai, ôpà tovtov ÈXavvovTa tovtovç, Kai Kpivsi tovtov avTWv sìvai ÔEonÔTpv eite eifç Tpv vSètwv |3E|3v0iOTai cpvotv, Kai vopi^Ei TavTa ©s0v sìvai, wonsp Aiyvnrioi oé|3ovoi tô vSwp, ôpà TavTpv psTa|3aXXopévvp vn' avTov, Kai yivwoKEI TOVTWV SIVai KTÍGTPV T0V KvptOV. 45.4 EÍ 8è Kai éÍç a8pv TIÇ KaTÈ|3p, Kai npôç tovç Èkêi koteX 00vTaç rjpwac ÈnT0pTai wc 0sovç, àXX' ôpà Tpv tovtov ysvopévvp àvàoTaoiv, Kai Tpv Karà tov 0avaTov viKpv, Kai XoyíÇsTai Kai Èv ÈksÍvoici p0vov EÍvai t0v XpiOT0v àXp0iv0v Kvpiov Kai ©E0v. 45.5 nàvTWV yàp twv Trjç ktioewç pspwv pipaTo ô Kvpioç, Kai Ta nàvTa nàopç ànÔTpc pXsv0épwof Kai pXsy^sv, wc IlavXôç (ppoiv «AnsiiSvoà pEvoç Tàç àpxàç Kai Tàç è^ovoiaç È0piàp|3EVOÈv Èv tw OTavpw», ïva ppKÈTi tiç ànaTp0rjvai 8vvp0rj, àXXà navTaxov t0v àXp0iv0v tov ©sov A0yon svpp. 45.6 Ovtw yàp Xom0v navTax00EV ovvKXsi0pEVOÇ ó av0pwnoç Kai navTaxov, tovt' eotiv èv ovvavw, Èv a8p, Èv àv0pwnw, Èni yrjç pnXwpévvp Tpv tov A0yon 0stÔTpTa |3Xénwv, ovk eti pèv ànaTàrai nspi ©eov, p0vov 8è tovtov npooKWEÍ, Kai 8l' avTov KaXwc t0v IlaTÈpa yivwoKsi. 45.7 Tovtoic pèv ovv Kai "EXXpvcç eik0twç 8vownp0p<5ovTai nap' ppwv EK twv EvX0yww eí 8è pp avTapKEiç EÍvai tovç X0yonç pyovvTai npôç afoxvvpv avTWv, Kav ek twv èn' ôipsoi nàvTWv (paivopévww niOTovoOwaav Ta Asyôpsva.

46.1 nÔTE Tpv twv síSwXwv 0ppoKÉÍav rjp^avTo KaTaXipnavEiv oi àv0pwnoi, eí pp à(p' ov yéyonEV ó àXp0iv0ç tov ©eov ©e0ç A0yoç èv àv0pwnoiç; nÔTE 8è Ta nap' TXXpoi Kai navTaxov pavTEÍa nénavTai Kai KEKÈvnai, si pp ôte péxpi yrjç nscpavépwKEV éavT0v ô ZwTrjp; 46.2 Ilôte 8è KaTayivwoKE00ai rjp^avTO oi napà noipTaiç XEyôpEvoi 0eoi Kai rjpwEÇ, wc p0vov 0vtec àv0pwnoi 0vpToí, eí pp àcpl ov ô Kvpioç tô KaTa tov 0avaTov Tpônaiov sípyàoaTo, Kai ônsp èXa^E owpa TETrjppKsv àcp0apTov, àvaoTrjoac avrà èk twv VEKpwv; 46.3 Ilôte 8è p Saip0vww ànasp Kai pavía KaTE(ppovp0p, eí pp ôte p tov ©eov Avvapiç ó A0yoç, ó nàvTWv Kai tovtwv Aeototpcç, Sia Tpv twv àv0pwnwv ào0évEiav ovvKaTa|3àç, èni yrjç ècpàvp; Ilôte 8è

Trjç payeiaç q réxvq Kai Ta SiSaoKaXeía qp^avro KaranaTfÏ(j0ai, eí pq ôte tû 0Eocpávia rov Aðyov yËyovEV Èv àv0pwnoiç; 46.4 Kai ôXwç, nÔTE twv 'EXXqvwv q oorpía pEpwparai, eí pq ôte q àXq0qç tov Oeov Xocpía Èni yrjç éavTqv ÈcpavÈpwE; nàXai pÈv yàp naca q oÍKOvpÉvq Kai nâç Tônoç Tfj 0pq<JKsia twv eíSwXwv ÈnXaváTO, Kai ovSÈv àXXo q Ta EiSwXa Oeovç ÈvôpiÇov oi àv0pwnoi. Nvv SÈ xaTà nâaav rqv oÍKOvpÈvqv, rqv pÈv twv eíSwXwv SEioiSaipovíav KaTaXipnàvovoiv oí àv0pwnoi, Èni Sé tðv XpioTÒv KaTacpEvyovoi, Kai Oeðv avTÒv npooKWovVTEÇ, Sil avTov Kai ov ovK qSstcyav IlaTÈpa yivwoKovoi. 46.5 Kai tó yE 0avpaTÓv, Siacópww ðvtwv Kai pvpíwv <js[3a(ypaTWv, Kai èkciotov TÓnov tð iSiov èxovtoç eíSwXov, Kai pq ioxóov toç tov nap' avroïç XEyoPÈvov 0sov tðv nXqaiov vnsp |3qvav TÓnov, wote Kai toveç èk ysiTÓvwv nsíaaí oè^eiv avrov, àXXà pðXiç Kai èv toïç iSioïç 0pqoKÉvopÈvov-ovSEÍç yàp àXXoç tðv tov yeítovoc ÈoÈ^eto Oeðv, àXXI ÈKaaToç tð iSiov ÈcpvXaTTEV eíSwXov, vopíÇwv twv nàvTWv avrò Kvpiov EÍvai-, pðvoc ó XpioTÓç napà nàoiiv eïç Kai navTaxov ó avròç npooKWEvrau Kai ô pq SsSvvqrai twv eíSwXwv q ào0évfia noifjoat, wote Kav toveç nXqwov oÍKovvTaç nsíaaí, tovto ó XpioTÓç nsnoïqKEV, ov pðvov toveç nXqcnov àXXà Kai nâaav ànXwç rqv OÍKOvpÈvqv nsíaaç Èva Kai tðv avrov Kvpiov aÈ^Eiv, Kai 81' avrov Oeðv tðv avrov IlaTÈpa.

47.1 Kai naXai psv tð navTaxov Trjç ànàrqç twv pavTEÍwv ÈnsnXqpwTo, Kai Ta Èv AsXepoïç Kai AwSwvq Kai Boiwria Kai Avkicì Kai Ai|3vq Kai AiyvnTW Kai Ka|3ipoiç pavTsvpara Kai q Ilv0ia È0avpàÇovro Tfj cpavTaoia napà twv àv0pwwnw vvv Ss àcpl ov Xpiaròç KaTayéXXETai navraxov, nÈnavvai Kai tovtwv fl pavía, Kai ovK soTiv Èri Xomòv èv avroïç ó pavrsvòpEvoç. 47.2 Kai naXai psv Saírovçç ÈcpavTaaioKÓnovv toveç àv0pwnovç, npoKaraAap|3àvovTfçç nqyàç q norapovç q ^vXa tj Xi0ovç, Kai ovrwç Taiç payyavsíaiç É^énXqrron toveç àcppvavç. Nvv SÈ Trjç Osíac Ènapavsíac tov Aðyov yEyEvqPÈvqç nÈnavvai tovtwv fl cpavTaaia. Tw yàp aqpsíw tov oravpon Kai pðvov ó àv0pwnoç xpwwsvoc, ànsXavvsi tovtwv ràç ànàraç. 47.3 Kai nàXai pÈv toveç napà noiqraiç XsyopÈvovç 0sovç, Aia Kai Kpðnov Kai 'AnòXXwva Kai ffpwaç, ÈvôpiÇov oi àv0pwnoi 0sovç, Kai tovtovç ÈnXavwvno aÈPovTsc' àpTi SÈ tov Ewrrjpoç Èv àv0pwnoiç (pavÈvroç, èksívoi pÈv Èyvw<y0q<jav Ôvtsc àv0pwnoi 0vrfToí, pðvoc Sè ó XpioTÓç Èv àv0pwnoiç ÈyvwPí0q 0sòç àXq0ivon 0SOV 0sòç Aðyoç. 47.4 Tí Sè nEpi Trjç 0avpaÇopsvr|ç nap' avToïç paysiac àv tiç sínoi; "Oti npiv pÈv ÈmSqprjoai tðv Aðyov, icyye Kai Èvqpyr nap' AíyvnTíoiç Kai XaXSaíoiç Kai 'IvSoiç aÍTq Kai È^ÈnXqrre toveç ôpwwTaç' Tfj Sè napovaía Trjç àXq0síac Kai Tfj Ènupavsía tov Aðyov 8iqXéyx0q Kai avTq, Kai KaTqpyq0q navTsXwç. 47.5 üspi Sè Trjç 'EXXq viKrijç aocpíac Kai Trjç twv (piXoaðcpww pEyaXocpwvíaç, vopíÇw pqSÈva tov nap' qpwv Ssía0ai Xðyov, Èn' ðipsi nàvTWv ovtoç tov 0avpaToç, oti TooavTa ypaxpàvTWv twv napl "EXXqoi aocpwv Kai pq Svva0évtwv nsroai Kav ôXíyovç èk twv nXqoíov TÓnwv nspi à0avaiaç Kai tov kot' àpsTqv |3íov, pðvoc ó XpioTÓç Si* svteXwv pqpaTWv, Kai Si' àv0pwwnw ov Kavà tÍv yXwTTav aocpwv, Kavà nâaav Tqv oiKovpÉvqv napnXq0síç ÈKKXqoiac ÈnswEV àv0pwwnwv KaTacppovEÍv psv 0avaTov, cppvEÍv Sè à0àvaTa, Kai Tà pÈv npòKaipa napopâv, eïç Sè Tà aiwvvia àno|3XÈnEiv, Kai pqSÈv pÈv qyÉIA0ai Tqv Èni yrjç Sð^av, pðvqç Sè Trjç à0avaoíac àvTinoiEio0ai.

48.1 TavTa Sè Tà XsyòpEva nap' qpwv ovk àxpi Xðyww èotív, àXXà Kai È^ avTrjç Trjç nsípac Èysi Tqv Trjç àXq0síac papTvPíav. 48.2 napÍTW yàp ó ^ovXòpEvoç Kai èswpsiTW Trjç pÈv àpETrijç tð yvwpiopa Èv Taiç XpioTov nap0évoïç Kai Èv toïç awcppoavvqv àyvsvovai VEWTÈpotç, Trjç SÈ à0avaoíac Tpv nianv Èv tw tooovtw twv papTvPwv avrov x<W- 48.3 'Hketw Sè Kai ó nsípav twv npoXsx0évtwv |3ovXòpEvoç

Xafieiv, Kai èn' avujç Trjç cpavTaoiaç tçov Saipóvcov, Kai Trjç tçov pavTEÍwv ànàrqç, Kai tçov Trjç payEÍaç 0avpaTCOV, xpn°ào0co tw (?rjpiei(ÁS tov ysXwpÈvon nap| avToiç OTavrov, tòn XpioTÒv òvoràoaç pòvon, Kai òipETat ncoç 8l' avTov SaipovEÇ pèn (pEvyovot, pavTEÍa 8è navETai, paysia Sè nâoa Kai cpappaKEÍa KaTrjpyqTai. 48.4 Tíç oúv âpa Kai nqXÍKOç èoriv oòtoç ó XptoTÔç, ó Tjç ÈavTov òvoraoia Kai napovoia Ta nàvna navTaxò0EV èmoKiàoaç Kai KaTapyqoaç, Kai pòvoç KaTà nàvTCOV ioxvcov, Kai nâoav Tiqu oÍKOvpènvqv Trjç èavTov SiSaoKaXiaç nXqpcooaç; AEYÈTCOoav oí nàvv YsXcovteç Kai ovk èpvOpicòvTç "EXXqveç. 48.5 Ei pèn yàp àvOpænhðç èoti, Kai ncoç eíç àvOpconoç Tqv navTCOV tçov nap' avToiç Oecov Svvapiv vnEpqqE, Kai ovSèn èkeínonç òvTaç Trj ÈavTov Svvàpsi SirjXEY^Ev; Ei Sè payov avTÒv Xéyovoi, ncoç oiðv te èotiv vnò payov KaTapyEÍo0ai nâoav Tqv payEiav, Kai pq pàXXov onvio Tao0ai; Ei pèn yàp àvépConovç pàyonç ÈvÍKa, q Ka0' èvðç ioxve pòvon, KaXcoç àv èvopio0q nap' avToiç KpEÍTTovr TÈXvfi Tqv tçov àXXcov vnEpjðóXÀiov. 48.6 Ei Sè KaTa nàoqç ànXcoç payEÍaç Kai avTov tov òvòpaToç avTrjç rjpaTo Tiqu víKqv ótovtov OTavpòç, SrjXov av EÍp pq Eivai payov tòn XcoTrjpa, òv Kai oí napà tçov aXXcov pàycov ÈniKaXovpEvoi SaipovEÇ coç ÒEonÓTrv cpEvyovoi. 48.7 Tíç onv apa eotí XEYé Tcooav oi pòvon Èv tg) xXsvàÇsiv exovteç Tqv onovSqv 'TXXqveÇ. 'Tocoç av (prjoaiEV Saipova Kai avTÒv yEyEvrjo0ai, Kai ovtecoç ioxveiv. Tovto 8è Kai nàvv XÈyonTEÇ òcpXrjoovoi xXEvqv, nàXiv Taiç npoTÈpaiç ànoSEÍ^EOi 8voconEÍo0ai SvvàpEvoi. Elcoç yàp oiðv te èoti Saipova Eivai tòn tovç 8aipovaç ànEXavvovTa; 48.8 Ei pèn yàp ànXcoç 8aipovaç rjXavvE, KaXcoç av èvopio0q tg) apxovTi tçov 8aipovicov ioxveiv avTÒv KaTà tçov ÈXaTTÒvcov, ònoia Kai TovSaíoi 0èXovteç avTÒv v|3pi^Eiv sXEyon avTW. Ei Sè nâoa tçov Saipóvcov pavía ζT:(orara| Trj tovtov òvoraoia Kai Sicoketoi, (pavEpðv àv siq Kai Èv TOVTO) nXavâo0ai avrovç, Kai pq sivai coç vopiÇovoi SaipoviKrv Tiva Svvapiv tòn Kvpiov qpcov Kai Ecorfjpa Xpiorðv. 48.9 Ovkovv ei prjrs avOpconoç ànXcoç prjTE pàyoç prjTE 8aipcov tíç èotiv ó Ecorfjp, àXXà Kai Tiqu napà noiqraiç vnðvoia Kai Saipóvcov cpavraoia Kai 'EXXrjvcov oocpiav Trj ÈavTov 0siÓTrjTi Karq pyqoE Kai ÈnsoKÍaos, (pavspðv àv Eiq Kai napà nâoiv ópoXoyq0qosrai ou ovtoç àXqOcoç Oeov Yíðç èoti, Aoyoç Kai Eocpia Kai Avvapiç tov ElaTròç vnàpxcov. Aià tovto yàp ovSè àvOpconivà èotiv avrov rà è'pya, àXXI vnèp àvOpconov, Kai Osov tg) ovti yivCooKETai TavTa, Kai àn| avrcov tçov (paivopÈvcov Kai ànð Trjç npðç àvOpçònovç ovKpioECOç.

49.1 Tíç yàp tçov nconoTE yEvopèvcov àvOpconcov èk nap0Èvon pðvqç ÈavTCp onvsoTrjoaTO oçpa; fj tíç ncónoTE àvOpçóncov roiaVTaç vðoovç È0EpànEVOEV, oíaç ó Koivðç navTCOV Kvpioç; Tíç Sè tó Trj yevðoei sXXsinov ànoSÈScoKE, Kai èk yEVETrjç TvepXòv ÈnoipoE |3XÈnsiv; 49.2 'AoKXpmðç È0sonoir|0p nap| avToiç, òti Tiqu iaTpiKiqv rjoKpos, Kai |3oTàvaç npðç Tà nàoxovTa tçov ocopaTCOV ÈnevÔEi, ovk avTÔç TavTaç nXÓTTCOV ànð yrjç, àXXà Tjç èk cpvoECOç ÈnioTrjpp TavTaç ÈcpEvpioKCOV. Ti Sè npðç tó vnò tov ZcoTrjpoç ysvðpEvov, òti ov TpaVpa È0EpànEVOEV, àXXà yèvEOiv EnXaoE Kai ànoKaTÈoTpoE tð nXàopa; 49.3 'HpaKXrjç coç 0eðç nproKWEÍTai nap' "EXXpoiv, òti npðç ïovovç àvOpconovç àvTEpaxèoaTo, Kai Oppia SðXoiç ÔveiXe. Tí npðç Tà vnò tov Aóyon yEvòpEva, òti vðoovç Kai Saípovaç Kai tòn 0àvaTov avTÒv ànfjXavvE tçov àvOpçóncov; Aíðnvooç 0ppoKEVETai nap' avToiç, òti péOpç yéyonE SiSàoKaXoç toíç àvOpçònoic. 'O Sè EcoTiqp tw ovti Kai Kvpioç tov navTÔç, ococppoovvpv SiSà^aç, xXsvàÇsTai nap' èksivcov. 49.4 'AXX' è'otco TavTa. Ti Kai npðç Tà ÉTEpa 0avpaTa Trjç 0sÓTrToç avTov; Tivoç àno0vf|OKOVToç àvOpconov, ò pèn fjXioç ÈOKOTÍo0p, fj Sè yrj èoeíeto; TSov pèxpi vvv àno0vf|OKOvoi Kai ànÈ0avov eu àvco0EV àvOpconor nÓTE ti ToiovTov èn' avToiç yèyonE 0avpa; 49.5 VH, iva Tàç Sià tov ocopaToç avTov npà^Eiç napaXinco, Kai Tàç pETà tÍjv àvàoTaoiv tov ocopaToç avTov pvppovÈvoco, tívoç

nwnote rwv yevopévwv àv0pwnwv p SiSaoxaXia, ànð nepàrwv èwç nepàrwv yrjç pía xai p avrp 8l' ô'Xwv ioyvoev, wore Stà nàopç yrjç tð oé|3aç avrov Sianrrjvai; 49.6 "H Sià ri, eīnep àv0pwnðç èotiv ó Xpiorðç xai ov Oeðç Aðyoç xar| avrovç, ov xwXverai vnð rwv nap' avroīç 0ewv eiç rpv avrvp x^pav, èv0a ei0i, tð tovtoy oé|3aç Sia^rjvai, àXXà pàXXov avrðç ô Aðyoç èniSppwv tp SiSaoxaXia éavrov rpv èxeivwv Oppoxeīav navet, xai rpv (pavraoiav avrwv xaraioxvvet;

50.1 noXXoi npð tovtoy yeyðvaoi |3aoiXeīç xai rvpavvoi yrjç, noXXoi napà XaXðaiotç ioropovvrai xai nap' Aiyvnriotç xai TvSoīç yevðpevoi oocpoi xai payor tiç tovtoy noté, ov Xéyw perà 0àvarov, àXXà xai en ýjv pSvvpðp roovrov icrxüai, wore rpv ovpnaoav avtðv yrjv nXppwoai Trjç avrov SiSaoxaXiaç, xai roovrov nXrj0oç natSevoai ànð trjç twv eiSwXwv Sei0iSaipovīaç, ô'ooçç ô ppérepoç Zwrpp eiç èavTðv ànð twv eiSwXwv perrj veyxev; 50.2 'EXXpww oi (piXðooçpoi perà nt0avÔTr|TOç xai téxvpc Xðywv noXXà ovvéypaipav ri ovv roovtov ô'ooçç ô tov Xpiorov oravpðç èneSei^avro; 'Axpt yàp TeXevtfjç avrwv rà nap| avrwv oocpiopara tð nt0avðv èoxEV àXXà xai ô eSo^av Çwvteç ioxvetv èv àXXpXotç èoxov rpv àptXXav, xai xar| àXXrjXwv peXetwvteç èiptXovelKOv. 50.3 'O 8è tov 0eov Aðyoç, tð napaSo^ðtarov, ntwxotépatç raīç Xé^eoi StSà^aç, tovç nàvv oocpioraç èneoxiaoe, xai ràç pèv èxeivwv StSaoxaXiaç xarppypoe, navraç èXxwv npðç éavtðv, ràç Sè éavrov èxxXr|oiac nenXppwx* xai tð ye 0avpaorðv, ôtt wç àv0pwnoç eiç tðv 0àvatov xarajiàç, rpv twv oocpwv peyaXocpwvīav nepi eiSwXwv xarppypoe. 50.4 Tivoç yàp note 0àvatoç ànrjXaoe Saipovaç; p rivoç noté 0àvatov è(po|3p0poav Saipoveç wç tðv Xpiorov; vEv0a yàp ðvopaÇerai tð ðvopa tov Zwrripoç, èxeī0ev nàç Saipwv àneXavvetai. Tiç Sè ovrwç rà t|tvixà nà0p nepieīXe twv àv0pwnwv, wore tovç pèv nòpnovç owcppvovēiv, tovç Sè àvSpocpðnovç ppxén ^icpoç xpareīv, tovç Sè SeiXia npoxatexopévovç àv8piÇeo0ai; 50.5 Kai ÔXwç, tiç tovç napà [3ap(3àpoīç xai rovç xarà rðnov twv è0vwv àv0pwnovç ènaoēv àno0é0at pèv rpv pavīav, eippvata Sè cppvovetv, ei pp p tov Xpiorov nioviç, xai tð tov oravpov oppeīov; Tiç Sè àXXoç nepi à0avaoiac ovrwç èniotwoaro tovç àv0pwnovç, wç ô tov Xpiorov oravpðç, xai p tov owparoç àvào taoiç avrov; 50.6 Kainep yàp navra ipevoàpevoi "EXXpveç, ðpwç ovx p\$vvp0poav àvào raoiv rwv èavrwv eiSwXwv nXàoao0ai, ovx èv0vpovpevoi rô ovvoXov, ei ôXwç Svvarðv perà 0àvarov eivai nàXiv rô owpa- è(p' d) xai pàXiora àv tiç avrovç ànoSé^prai, ô'n roiavra Xoyioàpevoi rpv pèv ào0éveīav rrjç èavrwv eiSwXoXarpiac pXey^av, rô Sè Svvarðv rw Xpiorw napexwppoav, iva xai èx tovtoy yvw0fj napà nàoi rov 0eov Yiðç.

51.1 Tiç oðv àv0pwnwv perà 0àvarov p ô'Xwç Çwv nepi nap0evīaç èSiSa^e, xai ovx èvòpioēv àSvvarov eivai rpv àperpv ravrvp èv àv0pwnoiç; 'AXX' ô ppérepoç Xwrpp xai rwv navrwv BaoiXevç Xpiorðç roovrov ioxvoev èv rfj nepi ravrvç SiSaoxaXia, wç xai naiSia prjnw rrjç vopippç pXtxīaç èni^àvra rpv vnèp rðv vòpov ènnyèXXeo0ai nap0evīav. 51.2 Tiç nwnore àv0pwnwv p8vvp0p Sia|3pvai roovrov, xai eiç Exv0aç xai Ai0ioraxç, p népoaç, p 'Appeviovç, p rôr0ovç, p rovç ènéxetva rov 'Qxeavov Xeyopévovç, p rovç vnèp rpv 'Ypxavīav ðvraç, p ôXwç rovç Aiyvnriovç xai XaXSaiovç napeX0eīv, rovç cppvovvraç pèv payixà, SetoiSaipovaç Sè vnèp rpv cpvotv xai àypiovç roīç rpðnotç, xai ô'Xwç xppv^ai nepi àperrjç xai owcppoovrvç xai rrjç xarà eiSwXwv ©ppoxeīaç, wç ô navrwv Kvpioç, p rov 0eov Avvapiç, ô Kvpioç ppwv Tpoovç Xpiorðç; 51.3 "Oç ov pðnov èxppv^e Sià rwv éavrov pa0prwv, àXXà yàp xai è'neioēv avrovç xarà Siàvotav, rpv pèv rwv rpðnwv aypiorpra pera0é0ai, ppxén Sè rovç narpiovç oé|3eiv 0eovç, àXX| avtðv èntyivwoxeiv, xai Sil avrov rðv üatépa Oppoxeveiv. 51.4 nàXat pèv yàp eiSwXo

XaTpoüvrec, "EAXqvEÇ Kai fápfapoi xar' àXXqXwv ènoXé povv, xai wpoi npôç roùç ovvyEvèiç èzvyxavov. Oùx qv yàp riva to ovvoàov ovte rqv yfjv ovte rqv 0aXaooav Sia|3qvai XWLÇ r°û Tqv x^îpa ^îcpsoiv ðnXîoai, EVExa Trjç npôç àXXqXovç àxazaXXàxTov paxqç- 51-5 Kai Y“P Kai q nana tov Çrjv avroîç Siaywyq 8i' ðnXwv èyîvETO, xai ^îcpoç qv avroîç àvri faxrqpíac, xai navrôç foqOqparoc èpEiopa- xaÍTor, wç npoEÍnov, eîSw Xoiç èXazpEvov, xai Saípocnv EonEvSov Ovoíac, xai ðpwç ovSèn èx Trjç eîSw Xwv SEicnSaipovíac qSvvq0qoav oí zoiaúza cppoovüvrec psTanaiSEV0fjvai. 51.6 "Ote Sè eîç rqv Xpicrrov SiSaoxaXíav pEra^E^rÍKaoi, tote 8q napaSô^wç wç tw ðvri xarà Siavoian xaTavvyévrec, rqv pèn wpórqra rwv cpðvwv âné0EVTov, xai ovx eu noXépta cppoovücn, navra Sè auroîç EÍppvaía, xai rà npôç cpiXíav xara0vria Xoinòv èou. 52.1 Tíç oúv ó zaúza noirjoac, q ríç ó touç ptoovvraç àXXrjXovç eîç EÍprjvqv owàipaç, eî pq ó àyanqrôç tou naTpdç Yiôç, ó xoivôç navrwv Ewrqp Íqooüç XpioTOç, ôç Tj éavTOÛ ayant! Kavza ùnèp Trjç qpww owrqpíac vnéorq; Kai yàp xai avw0EV qv nrocprqrevôpEvov nEpi Trjç nap' auroù npvzavEvopévqç etprjvriç, XEyoùcrqç rrjç ypacprjç «Evychô ftovoi ràç paxaípaç avzwv eîç âporpa, xai ràç Çi|3vvaç aúrwv eîç Spénava, xai ou XqipEzai È0voç èn' e0voç paxaipav, xai ou pq pá0woiv eu noXEpEiv.» 52.2 Kai oúx aniorón yE toioüto, ðnov xai vüv oi tð aypiov twv rpðnwv ÈcpvTov èxovtec |3àp(3apoi, eu pèn 0novrec nap' auroîç roîç eîSwXoiç, paínovrai xaz' àXXqXwv, xai xwpiç ^îrpovç ouSspíav wpav àvéxovrai pévEtv. 52.3 "Ote Sè rrjç Xpiorou SiSaoxaXíac àxonovoiv, eü0éwç àvri pÈv noXépww eîç yEwpyíav rpénovrat, àvri Sè tou ^îcpEot ràç xÈipaç ðnXifelv, eîç evxôç èxreínovw xai ðXwç, àvri tou noXEpEiv npôç èavrovç, Xoinòv xarà 8ia|3ôXov xai xarà Saipónvwv ðnXícjovrat, owcppoovvq xai ipvxqç àpETfj tovtovç xaranoXEpoüvrEÇ. 52.4 Touro Sè rrjç pÈv 0Eiðrqrôç tou Xwrfjpdç èou yvwpiopa- ou ô pq SsSvvqvzai èv eîSwXoiç pa0EÍv oi av0pwnoi, toúto nap' avrou pEpa0qxaw rrjç Sè Saipónvwv xai rrjç eîSwXwv ào0EVEÍac xai ov0EVEÍac ÈXzyxoç oúx ðXíyoç èoriv ovtoç. EîSðtec yàp èavzwv oi SaípovEÇ rqv ào0évEiav, Sià toúto onvé|3aXov naXai touç àv0pwnovç xa0' èavrwv noXEpEiv, iva pq navoapEvoi rrjç xar' àXXqXwv ÈptSoç, eîç rqv xarà Saipónvwv páxqv ènioTpeípwcnv. 52.5 ApéXEi, pq noXEpoüvTEÇ npôç èavrouç, oi Xpiorw pa0r]TEVÓpEvoi xarà Saipónvwv toîç rpðnoic xai zaîç xar' àpETqv nra^EOiv ccvri napatcwciovTai, xai tovtovç pèn Siwxovoi, rôv Sè tovtwv àpxqyðv SiáfoXov xaranaíÇovcnv, wote èv VEÓrpu pèn owcppovEÍv, èv nsipaopoîç Sè vnoPévEiv, èv nôvoic Sè xapTEpEÍv, xai v|3piÇopÉvovç pèn àvéxE00ai, ànozspovpévovç Sè xaracppovEÍv, xai tð yE @avpaoTÓv, ou xai 0avarov xaracppovücn, xai yíovvvai paprvpEÇ XpioToü.

53.1 Kai iva ev ô xai návv 0avpaoTÓv èou yvwpiopa rrjç 0siÔTr]Toç tou Ewrrjpoç EÍnw ríç nwnOTE av0pwnoç anXwç rj payoç, rj zvpavvoç, rj [iaoiXEVç, ècp' éavToü toooüto r|Svvrj0r| |3axEÍv, xai xa0' ðXqç ujç EÍSwXoXarpiaç xai nàoqç Saipovixrjç OTpauac xai nàoqç paysíac xai ncwqç oocpíac "EXXrjvwv, togoüto v ioXvðvtwv xai eu cíKpaCjóvrrwv xai èxnÀqvrovTWv navraç, àvnpàxE00ai xai piâ pontj xarà navrwv àvuOTfjvai, wç ô qpérEpoç Kvpioç, ô tou Oeoü àXq0qç Aoyoç, ôç âopârwc éxcwtov rqv nXavqv èXéyww, pðvoç napà navrwv roùç navzaç àv0pwnovç oxvÀVEEi, ware roùç pèn rà EÍSwXa npooxvvoüvraç Xoinòv avrà xaranareiv, roùç Sè payEÍaiç 0avpao0èvraç ràç (3i(3Xovç xaraxaÍEiv, roùç Sè oocpoùç rqv twv EùayyE Xíwv nproxpíveiv navrwv sppqvEÍav. 53.2 Ovç pèn yàp npðrepov nproExvvnovv, tovtovç xaraXipnàvovai ðv Sè èxÀsva^ov èoTavpwPévov toúto nproaxvvnovoi Xpurrðv, Osðv avzðv ópoXoYoüvrec• Kai oi pèn nap' auroîç ÀsyðpEvot 0Eoi tw oqpsíw tov oravpoü Siwxovrar ô Sè crravpw0EÍç Ewrqp èv náoq Tj

οἰΚΟυπέυρ] 0£0ç àvayopEVERai Kai Oeov Yiôç. Kai oí pèν nap' "EXXrpi Ttp0OKVVOVp£V0I 0£OÏ Wç aicrxpoi Sia^aXXovrai nap| avrwv oí 8è TÏ]V Xpiorov Xap|3àvovTEç SiSaoKaXiav, awcpovéOTEpov èKeivwv èxouat ròv |3iov. 53.3 Tavra ovv, xal rà roiavra, ei pèν àv0pwmvà ζon, Seikvvtw tiç ó |3ovXôp£voç Kai rà rwv nporépww roiavra, Kai it£i0£rw. Eì 8è pii] àv0pwnwv àXXà 0£ov èpya ravra (paivrrai Kai dai, Sia ri rocrovrov ào£|3ovaiv oì antoroi, pii] £7iivwkovt£ç ròv ravra èpyaaàprvov AEOTtónpv; 53.4 "Opioiov yàp náaxovaiv, wç £i nç £k twv èpywv rrjç ktíoewç pii] yivwoKoi ròv rovrvwv Sqpiovpyòv 0£Ôv. El yàp £K rfjç £tç rà ÔXa avrov Svvarwç èyivwoKov avrov rqv 0£Órr|Ta, èyvwoav av on Kai rà 8ià rov owparoc èpya rov Xpiorov ovk àv0pwTiiva, àXXà rov navrvwv Ewrrjpôç èon rov 0£ov Aðyov. Eivwkovt£ç 8è oíttwç, KaOánrp £iit£v ó LlavXoc, «ovk av ròv Kvpiov rfjç Sô^qç èaravpwaav».

54.1 "Qotifp oúv £Ï tiç àðparov ðvra rfj cpvo£i ròv 0£Ôv Kai pqôdXwç ópwprvov £Ï 0éXoi ðpâv, £K twv èpywv avròv KaraXapi|3àv£i Kai yivwoKEi, ovrvwç ó pii] ópwv rij Siavoia ròv Xpiorón, Kav £K rœv èpywv rov owparoc Karapav0avérw rovrov, Kai SoKipaÇérw £Ï àv0pwmvà èanv q 0£ov. 54.2 Kai èàn pèν àv0pwmvva q, xXrvaÇérw' £Ï 8è pii] àv0pwnivà éaav àXXà 0£ov yivwoKerai, pi] yrXàrw rà àXrvaora, àXXà piàXXov 0avpaÇérw, on 8tà roiovrov npàypiaroc rvrxovç rà 0£Ïa qpìv nrcpavépwrri, Kai Sia rov 0avárov ij à0avaoia £tç nàvraç è(p0ao£, Kai Sia rfjç £vav0pwnqo£wç rov Aðyov ij rwv návrvwv èyvwoOq npóvoia, Kai ó ravrvç xopqyôç Kai Aqpiovpyôç avrôç ó rov 0£ov Aðyoç. 54.3 Avrôç yàp èvqv0pwnqo£v, ïva qpéiç 0£oitoi]0wpi£V' Kai avrôç £<pavépwo£v èavròv 8ià owparoc, ïva qprîç rov àoparov riarpôç èvvoiax Xa|3wpi£V Kai avrôç v7iépi£iv£ ri]v nap' àv0pwnwv v|3piv, ïva qpeiç àcp0apoiav KXqrovopqowprv. 'E|3XànT£T0 pièν yàp avrôç ovSév, àna0qç Kai àcp0aproç Kai AvroXðyoç wv Kai 0£ÔÇ' rovç 8è naoxovraç àv0pwnovç, 8l' ovç Kai ravra vn£pi£iv£v, èv rfj éavrov àna0£Ïa èrqpri Kai StéowÇr. 54.4 Kai ôXwç rà Karop0wpiara rov Zwrqoc rà 8ià rrjç èvav0pwnqo£wç avrov yrvôpirva, roiavra Kai rooavra èonv, a £i Siriyrpacrðai nç 0£Xrjro£iv£, èoiK£ toic àcpopwoiv £Ïç rô néXayoç rrjç 0aXaoopç Kai 0éXovoiv àpi0pi£Ïv rà Kvpiara ravrvç. 'Qç yàp ov Svvarai roic ðcp0aXpιοic Ti£piXa|3£Ïv rà ÔXa Kvpiara, rwv ènrpxopiévww napiðrvwv ri]v aïo0qoiv rov 7i£ipàÇovroç, ovrvwç Kai tw |3ovXopi£vw navra rà èv owpian rov Xpiorov Karop0wpiara nrpiXajSriv àSvvarov rà ÔXa Kav rw Xoyitjpiw Sé^aoOai, irXriðvwv ðrvwv rwv napiðrvwv avrov ri]v £v0vpirpiv, wv avrôç vopiiÇri nrpiri Xqcpévai. 54.5 KáXXiov ovv pi] npôç rà ÔXa àcpopwvra Xéyrvv, wv ov8è pépoç è^rinriv nç Svvarai, àXX' èn évôç pvqpovrvvai, Kai croi KaraXmnv rà ÔXa @avpaÇnv. navra yàp èniopç èx£i rô 0avpa, Kai ônoi 8' àv nç àno^Xéijin, ðkeT0ev rov Aðyov ri]v 0£iórqra ^Xénwv vn£p£KnXrjTT£Tai.

55.1 Tovro ovv prrà rà nro£ipqpéva Karapa0ñv <£f a^iðv èonv Kai wç àpxqv rwv pi] Xex0£vtwv 0éo0ai, Kai @avpcwai Xiav ón rov Ewnjpoç èmSprioavToç ovk èν pèν qv^qo£v ij EÏSwXoXarpia, Kai ij ovva 8è èXarrovrai, Kai Kar' ôXiyov navErar Kai ovk èν pèν ij 'EXXrjvwv oocpia nroKÔnTEi, Kai ij ovva 8è Xoinðv àipavi^Erar Kai SaipovEÇ pèν ovk èν cpavraoiaic Kai pavTEÏaic Kai payEÏaic ànarwot, pðvov 8è roXpwvrEç Kai ènix£ipovvr£ç Karaio-xvvovrai rw oqpeÏw rov oravpov. 55.2 Kai ovXXrj|38nv eítieiv, 0£wp£i nwç ij pèν rov Zwrrjpoç SiSaoKaXia navraxov av^rr nàoa 8è riSwXoXarpia Kai navra rà Èvavnovprva rp Xpiorov nioTEi Ka0' ppépav èXarrovrai Kai è^ao0EV£Ï Kai ninm. Ovrw 8è 0£wpwv npooKvvEi pèν ròv èni navrvwv Ewrijpa Kai Svvaròv Oeðv Aðyov KarayivwoKE 8è rwv èXarrovpévww Kai àcpaviÇopévww vn' avrov. 55.3 'Qçyàp ijXiov napðvnoç ovk èν rô

ΟΚΟΤΟÇ ioXVEI, àXXà KCÍI EI 71015 EOTI KEpiXEInÓPEVOV àncXaVVETai" OVTWÇ ÈA0OVOqÇ rfjç Osiac ÈnnpavEiac tov Oeov Aóγov, ovk eti pèn wyysx tô tçov eíSw Awv okotoç, navra Sè tû navraxov Trjç oiKovpévnc pépp Tfj tovtov SiSaoKaXia KaraXapnETai. 55.4 Kai wonEp |βοιοιαενovtôç tivoç Kai pp cpairovÈvov Èν tivi xà)pa, àXX' ÈvSov OVTOC Èν TW ÈavTOV OIKW, noXXÔKIÇ TIVÈÇ aTaKTOI KaTaXpWpEVOI Tfj TOVTOV àvaxwprjoEi Èavravç àvayopEV-ovoi, Kai ÈKaoToç KaTaoxppaTioàpsvoç tovç aKEpaiovc cpavTaoioKOTiEÍ wç |baoiAEVÇ, Kai ovtwç nAavwvrai oi àvOpwnoi tw òvòpaTi, òkovovteç pèn Eivai |baoiAéa, ovx òpwvTEÇ Sè avTov, Sià tò pàXiOTa ppSÈ 8vvaooai avTovç Èow tov oikov x^ppoai, ÈnEiSàv Sè ó àAp0wç |baoiAsvç npoÈAOp Kai cpavfj, tote oí pèn ànaTWVTEÇ aTaKTOi ÈXÈyxovTai Tfj tovtov napovoia, oi Sè àvOpwnoi òpwvTEÇ tów àAp0wç |baoiXéa, KaTaXipnàvovoi tovç nàAai nXavwvTaç avTovç' 55.5 ovtwç Kai nàAai pÈv pnÓTWV oí SaipovÈç te Kai àvOpwnoi, Oeov Tippv ÈavToiç 7iEpiTi0ÈvTEÇ' ote Sè ÈnEtpàv ò tov OEOV Aóγoc Èν owpaTi, Kai ÈyVWpiOEV ppiv tów éavTov naTÈpa, tote Sp f] pèn twv Saipòvwn ànÓTp àcpavi^ETai Kai navsTar oi SÈ àvOpwnoi, àipopwvTEÇ eic tów àXp0ivòv tov IlaTpòç Oeòv Aóγov, KaTaXipnàvovoi Ta EiSwXa, Kai Aoinòv ÈniytwoKovoi tów àXpOtvòv Oeòv. 55.6 Tontò Sè yvwpiopa tov Eivai tów XpioTÒv Oeòv Aóγov Kai Oeov Anvaviv èott twv yàp àvOpwnivwv Ttavopévwn, Kai pévovTOÇ tov pfjparaç tov XpioTov, SfjÀðv èoti Tiapà nàot, Ta pÈv navòpEva Eivai nðoKaipa, tów Sè pÈvovTa Eivai Oeòv Kai Oeov Yiòv àAp0ivòv povoyEvfj Aóγov.

56.1 Tavra pÈv ooi Ttapl ppwv Sil òAiywv, òoov npòç otoiXeíwoiv Kai xapaKTfjpa Trjç KaTà XpioTÒv nioTEWÇ Kai Trjç OEiac avTov npòç ppàç ÈnnpavEiac, àvaTEOÉÍoow, w cpiXóxpiaTE avOpw7iE, ov Sè Tpv npòcpaioiv èk tovtwv Xa|3wv, eí ÈvTvvyxavoic toic twv ypacpwv ypàppaoi, yvpoiwc avraiç ÈipiOTàvwn tów vovv, yvwop napl avTWv teXeioTEpov pèn Kai Tpanòrapov twv Xex0èvtwv Tpv aKpi|3Eiav. 56.2 'EKEÍvai pÈv yàp Sià ©EoXòywv àvSpwv napà Osov ÈAaAp-0poav Kai Èypàcpoav. HpEic Sè Tiapà twv avraiç ÈvTvvy-xavónTWV ©EoXòywv SiSaoKaXwv, oi Kai pàpTvpeÇ Trjç XpioTov OEÔprouç yryovaioi, paòðvTEÇ pETaSiSopsv Kai Tfj ofj (piXopa0Éia. 56.3 rvwop Sè Kai rpv SEVTÈpav avrov nàAiv Tipòç ppàç ÈvSo^ov Kai OÉiav àAp0wç ÈTiipàvEiav, òte ovk eti pETl eùteXeicç, àXX' Èv Tfj iSia So^rf OTE OVK ETI pETà TaTIEIVOTpTOÇ, àXX' ÈV Tfj iSia pEyaXEIÓTPTT OTE OVK ETI Tia0EÍV, àXXà XoiTIÒV TOV iSiov aravpov tów Kapnòv ànoSovvai nàoiv ÈpxETai, rpppi Sr] rpv àvàoaoiv Kai rpv à(p0apoiav Kai ovk eti pÈv KpivETai, KpiveÍ Sè tovç Tiàvraç, Tipòç à EKaopoç Ènpa^E Sià tov owparaç, ette àya0à, eite cpavXa' Èv0a toic pÈv àya0oic àjiÓKEiTai |baoiXÉfa ovpavwv, toic Sè Tà cpavXa Tipà^aoi, nvp aiwviov Kai okotoç È^WTEpov. 56.4 Ovtw yàp Kai avTÒç ò Kvpioç cpr|oi' «AÈyw vpiv, àn' àpTi ói|eooç tów Yiòv tov àvOpwTiov Ka0rjpevov èk Se^iwv Trjç SvvaPEWç, Kai ÈpxòpEvov Èni twv VEipeXwv tov ovpavov, Èv Tfj Sò^p tov IlaTpòç.» 56.5 Arò 5f] Kai owTrjpiòç èoti Aóγoc EVTpETiçwv f]pàç eic ÈKEivpv Tf]v ppÈpav Kai AÈywv «r(vEOOE ÈTorpoi Kai yppoyEÍTE, oti f] ovk oiSaTE wpa È'pxETai.» KaTà yàp tów paKapiov IlavXov, «tovç nàvraç f]pàç napaoTrjvai Sei èznpoo0EV tov jBfjparaç tov XpioTov, iva Kopioprai ÈKaopaç, npòç à Sià tov owparaç Ènpa^EV, eite àya0ón, eite cpavAov».

57.1 AXXà npòç Tr)v èk twv ypacpwv È'pEvvav Kai yvwov àAp0rj, xpeia |3iov KaXov Kai ipvxfjç Ka0apàç Kai Trjç KaTà XpioTÒv àpETrjç, iva 5l' avTrjç òSsovaç ó vovç Tvxeiv ww òpéyETai Kai KaraXa|3EÍv 8vvp0fj, Ka0' òoov ÈcpiKTÒv èoti Tfj àvOpwnwv ipvoEi nEpi tov OEOV Aóγov pav0àvEiv. 57.2 'Avev yàp Ka0apàç Siavoiaç Kai Trjç npòç tovç àyiovc tov |3iov pippoEWç, ovk àv tiç KaTaAa|3Eiv Svvp0ÉÍp tovç twv àyiww Aóγovç. 57.3 "QonEp yàp eí tiç È0EXfjoEiEV îSeiv tò tov f]Aiov cpwç, nàvTwç tów

ὁ(ρ0αΧρὸν ἀνοορρxxi Καὶ ΧαρπννEi, οyeSὸν οροιοιον xw no0ovpένw ἐανxὸν SiaKa-
Oairwv, ιva onxwç cpwç yevὸpEvoç ó ô(ρ0αΧρὸç nὸ του qXίov rpwç Î8q, rj wç eī tiç
OeXt|Oeiev l8éiv nὸXiv q ycopav, nàv-xwç èrti tὸv xὸnov ἀcpIKVEÏxai xrijç Oéaç evekev
onxwç ó OέXwv xwv ©EoXὸywn xqv Siàvoiaiv KaxaXa|3EÏv, npoanovîipai Kai
npoanonXvvai xw [3îw xqv ipv/qv ôcpEiXei, Kai nρὸç avxouç xovç àyîovç à(ρIKÉo0ai xrij
ὀροιούxçi xwv nρà^EWv avxwv, ïva onv avxoïç xrij àywyrij xqç onÇrjoEWÇ ysvὸpsvoç,
xà Kai avxoïç ànoKaXvcp0ένxa napà Oeov Kaxavorjoq, Kai Xoinὸv wç ζkeivoiç
avvacp0Eiç ÈKcpvyn pέν xὸv xwv àpaxwXwv κίvSvvoν Kai xὸ xovxwv nvp èv xrij
qrépa xrijç KpîoEWç, ànoXà|3q 8è xà xoïç àyioiç ànoKsîpsva èv xrij xwv onpavwv
|3aoiÀsia, «à ôcp0aXpîðç onk eiSev, onSè onç qKOWEV, onçè Èni KapSiaiv àvOpwnwv
ἀνέ|3q, δ'oa qxoipiaaxai xoïç» Kax' àpexqv (3iovoi, Kai «àyanwai xὸv Oeὸv» Kai
naxéra, èv Xpîoxw 'Iqoov Kvpîw qpwv, 8l' on Kai pE0' on avxw xw naxpi onv avxw
xw Yiw èv àyîw nvEvpxai, xipq Kai Kpàxoc Kai Sô^a eiç xovç aiwnaç xwv aiwvwn.
'Aprjv.